ürün

SOSYALİST DERGİ

AĞUSTOS 1976 26

yıl:3 cilt:5

FAŞİZME GEÇİT YOK

DİSK

MADEN-İŞ

DGM'ye hayır!

AYLIK DERGİ ● AĞUSTOS 1976 ● YIL : 3 ● SAYI : 26

İÇİNDEKİLER

HABER — YORUM — İNCELEME

Devlet Güvenlik Mahkemeleri
Yasa Tasarısına Karşı Direniş Güncel Görevdir
Hüseyin DİLAVER 5

TÜS - DER Genel Başkanı Hasan Fehmi Mavi ile
Bir Konuşma 15

Seydişehir Alüminyum Fabrikası
İşçileri ve Kanlı Faşist Oyunlar
Mehmet SAVCA 22

KİTAPLAR — ANLATTIKLARI — DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

İleri Bir Demokrasi İçin Solun Güçbirliği
Ahmet BİLİR 33

DÜNYA İŞÇİ SINIFI PARTİLERİ ÜZERİNE BİLGİLER

Venezüela Komünist Partisi 49
Kore Emek Partisi 50
Güçlü Bir Dönüştürme Gücü
Luigi LONGO 51

ÇEVİRİLER

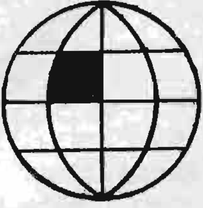
Siyonizme Karşı Mücadele Bir Sınıf Mücadelesidir
Meir VİLNER 59

Krizde Olan Hangi Ahlâk
(Felsefi İşaret Noktaları)
Nicole MAYER - FABBRİ 69

Ayın Haber Özetleri
Sovyetler Birliği Haberler Ajansı «TASS» 80

Sahibi : Ural ATEŞER ● Yazı İşleri Müdürü : Selçuk UZUN ● Yönetim Yeri: Divanyolu, Klodfarer Cad. No: 38/2, İSTANBUL ● Yazışma ve Havale Adresi: P.K. 41 Sirkeci İSTANBUL ● Genel Dağıtım : **TAN DAĞITIM,** Başmuhasip Sokak, Aras İşhanı, No: 5/201, Cağaloğlu/İSTANBUL ● Ankara Dağıtım: **ANKARA DAĞITIM,** Bayındır Sokak 38/3 Kızılay/ANKARA ● İzmir Dağıtım: EGE DAĞITIM ● Abone Şartları : Yıllık 100, Altı Aylık 50 Lira. Dış Ülkeler için iki katıdır ● Dizgi-Tertip: BAŞARAN MATBAASI ● Baskı: UFUK MATBAASI

Gerici egemen güçlerin, faşist MC eliyle işçi sınıfına ve geniş emekçi halk kitlelerine dayatmak istediği «Devlet Güvenlik Mahkemeleri», etkin bir direnişle karşılaşıyor. Direnişte başı, toplumun en devrimci gücü işçi sınıfı çekmekte. En önemlisi de barıştan, demokrasiden ve ilerlemeden yana olan güçler, işçi sınıfımızın **somut** önderliğinden etkileniyorlar; işçi sınıfımızın **tek** sınıf ve kitle sendikal örgütü olan DİSK'in çağrıları etrafında kenetleniyorlar; ve yığınların bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımında, işçi sınıfımızın elli altı yıllık utkan geleneği, yolları aydınlatıyor.

İşçi sınıfı hareketine yamanmak isteyen her soydan ve her boydan çatlak sesler, bizzat işçi sınıfımızın bu sesleri dışlamasıyla, hırçınlaşıyor ve kendilerini daha çok ele veriyorlar; suçüstü yakalanıyorlar. Likidasyonda baş sırayı tutan bir «sosyalist parti»miz, bu işte de baş sırayı kimselere bırakmamak çabasında. Bu «sosyalist partimiz»in en son marifeti, bir demokratik yığın örgütüyle **polemiği** bahane edip, **anti - komünist** kinini, saygısızca kusması oldu. «Sosyalist Parti» tarafından **polemiğe** konu edilen yığın örgütü, ilerici yurtsever gençliğin işçi sınıfının mücadelesi yolunda örgütlenmesinde önemli gelişmeler kaydeden; giderek ilerici işçi ve öğrenci gençliğin **tek** yığın örgütü olma durumuna gelen ve bu çabalarında, faşistlerin olduğu kadar, işçi sınıfına yabancı her soydan akımın hücumunuda üstüne çeken, **İlerici Gençler Derneği'**dir.

Polemik yapılmak istenen olay onbinlerin gözüönünde oluyor. DİSK'in düzenlediği mitingde, «DİSK'in bildirileri dışında bildiri dağıtılmaması» konusunda DİSK tarafından karar alınıyor. Bu kararı, DİSK'in öncülüğünde direnişe katılan herkes ve her ilerici örgüt, saygıyla karşılıyor. Ancak, kendisini koyduğu yerde, birliği bozucu davranışlara karşı, diğer yığın örgütlerinden daha çok **ciddiyet** aranması gereken bu «sosyalist parti» yöneticileri, bu karara aldırmıyorlar ve DİSK'in önderliğinde yapılan bu büyük gösteriyi fırsat bilip, «parti»lerinin propagandasını yapmaya çalışıyorlar. DİSK'in düzenlediği bir mitinge katılmanın, katılanlara yüklediği sorumlulukları arasındadır; her türlü bölücü çabaya engel olmak. Bu sorumluluğun bilincinde olarak, DİSK görevlileri ve diğer ilericiler bildiri dağıtan «sosyalist»lere sorumluluklarını hatırlatıyorlar. Ve «koca sosyalist parti», «görevi» yığın örgütlerini «toparlamak» olan «sosyalist parti», İGD ile **polemiğe** giriyor

Bununla da yetinse, bu olay İGD'yi ilgilendirir der geçeriz. Öyle olmuyor. Bakın, İGD'li gençleri nasıl tanımlıyorlar: «DİSK'in çeşitli kademelerine paraşütle indirilen görevliler ve bunların vu-

rucu gücü olmaya aday İGD beslemeleri..», «Olayları çıkaranlar, bunlar. Bileşimleri çok önemli değil. TİP'in kustuklarından, İGD ile bu güne kadar bilmemkaçıncı kliklerini kutlayanlara; bilinçsiz genç insanlardan, **devrim arefesinde mühürlü bir trenle Şirkeci Garına girmeyi uman ruh hastalarına** dek uzanan ilginç bir karma...»

Maocuların, yayın organlarında sürekli olarak «İşbirliği» önermeleri; ve geçtiğimiz günlerde, TÖB - DER Genel Kurulunda, maocuların açıkça bu likidasyon kliğini desteklemeleri, birşeyi iyice gözler önüne sermekte: İşçi sınıfına yabancı tüm akımların ittifak noktası, anti - komünizm ve işçi sınıfımızın utkan geleneğine küfür'dür.

Demokrasiden ve ilerlemeden yana olan tüm güçlerin, olanları yakından izlemeleri ve işçi sınıfımızın önderliğinde, tüm ilerici güçlerin oluşturdukları güçbirliğinin barış, bağımsızlık, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm savaşımında ileri mevzilere yerleşmeleri; ulusal ve sosyal kurtuluş sürecinin güvencesidir.

ural ateşer

devlet güvenlik mahkemeleri yasa tasarısına karşı direniş güncel görevdir

Hüseyin DİLAVER

15 Mart 1973 tarihli ve 1699 nolu yasayla Anayasa'nın 136. maddesi değiştirilmiş ve bu maddeye bir ek yapılmıştır. Bu ekle, Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulmuştur. Böylece DGM, sıkıyönetim mahkemelerinin yerini almıştır. Ancak, yapılan başvuru üzerine toplanan Anayasa Mahkemesi, Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kuruluş ve Yargılama usulleri hakkındaki 1773 sayılı yasayı iptal etmiş; iptal hükmünün, Resmi Gazete'de yayınladığı günden başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi kararlaştırılmıştır. 11 Ekim 1975 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Anayasa Mahkemesi kararı, 11 Ekim 1976 tarihinde kesin olarak yürürlüğe girecektir.

Anayasa Mahkemesi, DGM yasasının 1 ve 6 ncı maddelerinin Anayasaya aykırılığına dayanarak, 22 Nisan 1962 tarihli ve 44 sayılı yasanın 28 nci maddesinin kendisine verdiği yetkiyle, Yasa'nın tümünü biçim yönünden iptal etmiştir. Ancak, Meclis'te grubu olan MC iktidarı partileri, 1 ve 6 ncı maddeleri kılıfına uydurarak yeni DGM yasa tasarıları hazırladılar.

Meclis 3 Ağustos 1976 günü tatile girecek. Anayasa Mahkemesi'nin yeni bir yasa düzenleme olanağı için tanıdığı süre, 11 Ekim'de sona eriyor. Bu açıdan, MC iktidarının, yeni bir DGM yasa tasarısını Meclislerden geçirmek için, elinde bulunan süre bu yazının yazıldığı günlerden itibaren 3 Ağustos'a, 3 Ağustos'-

dan da 11 Ekim'e dek sınırlı. Önümüzdeki iki buçuk ayın, özel olarak, işçi sınıfının örgütlü sendikal ve siyasal, ideolojik mücadelesi; genel olarak da, tüm ilerici güçlerin demokrasi savaşımı açısından tarihsel önemi var. Bu süre içinde, uyanıklık, sorumluluk, kararlılık ve birlik her zamankinden daha önemli bir zorunluluk olarak kendisini dayatıyor.

DGM yasa tasarısının geleceği, sınıflar mücadelesinde ve mevzilenmesinde, siyasal güçler dengesinde önemli bir aşama olacaktır. DGM yasa tasarısına karşı ilk kitlesel tepki, Türkiye işçi sınıfının sınıf ve kitle sendikal örgütü DİSK'ten geldi. DİSK'in 1 milyon dağıtılan 5 Temmuz 1976 tarihli bildirisi ile, 9 Temmuz günü toplanan Genel Temsilciler Meclisi toplantısında işçi sınıfına ve tüm demokrasi güçlerine yapılan mücadele çağrısı geniş bir yankı uyandırdı. Türk - İş içindeki «sosyal - demokrat» eğilimdeki sendikalar dahil, tüm ilerici örgüt ve kişiler, bu çağrıya katıldıklarını açıkladılar. İşçi sınıfının bir kez daha başını çektiği DGM yasa tasarısının kanunlaşmasını önleme savaşımı, ilk somut ürününü verdi; ve tasarı, bugüne dek ne Meclis gündemine geldi, ne de kanunlaştı. Bu mücadelenin sürekliliği, burjuvazinin artan çelişkileriyle birlikte, DGM'nin geleceğini belirleyecektir.

*
* *

İnsanlık tarihi boyunca görüldüğü gibi devlet, çıkarları uzlaşmaz toplumsal sınıfların ortaya çıkmasıyla doğmuştur. Devlet ekonomik bakımdan egemen olan, yani üretim ve değişim araçlarını elinde bulunduran egemen sınıfın egemenliğini sürdürme gereksinimine verilmiş bir yanıttır. Üretim ve değişim araçlarının özel mülkiyetine dayanan toplumsal sistemlerde, günümüzde kapitalist sistemde, bu yönetim - aygıtının iki işlevi vardır: birincisi, yönetim - aygıtı, ekonomik ve siyasal olarak iktidardaki azınlık sınıf adına ve onun çıkarları doğrultusunda ulusal ve uluslararası düzeyde ekonomik, siyasal, ideolojik ve askeri iş ve ilişkilerini düzenler ve yönetir. İkincisi, yönetim - aygıtı, mevcut üretim biçimi ve ilişkilerini korumak üzere, çıkarları objektif olarak bu toplumsal düzenle çatışan, üreten ve sömürülen emekçi halk çoğunluğu üzerinde baskı ve şiddet aracıdır. Kapitalist sistem içinde yer alan tüm ülkelerde, gelişmişlik derecesi ne olursa olsun, burjuva yönetim - aygıtının bu temel işlevi değişmez.

Ancak, burjuva yönetim - aygıtı, özde aynı, fakat biçimde farklılıklar gösterebilir. Örneğin, Fransa'da «demokratik cumhuriyet, Şili'de faşist diktatörlük» şeklindedir. Bu farklılığa karşın, her iki ülkede de egemen sınıf burjuvazi ve egemen üretim ilişkileri kapitalist üretim ilişkileridir. Burjuva yönetim - aygıtı bi-

çimlerindeki bu farklılık, tarihsel olarak belirlenmiş ekonomik, toplumsal ve siyasal gelişimden, kapitalizmin eşit olmayan gelişim yasasından, sınıflararası ve egemen sınıfların içindeki çelişki ve ilişkilerden, sömürülen sınıf ve katmanların örgütlülük ve bilinç düzeyinden, jeo - politik konumdan, vb. kaynaklanır. Bu faktörler, bir ülkeden diğerine değişiklikler gösterir.

Türkiye, 1923 tarihinden bu yana Cumhuriyetle yönetilir. Ancak, bunu, örneğini verdiğimiz Fransa'daki gibi «demokratik cumhuriyet» veya Şili'deki gibi «faşist diktatörlük» şeklinde tanımlama olanağı yoktur. Ülkemizdeki burjuva yönetim biçimini, genelde *, her ikisinin bir karması şeklinde görebiliriz. Şunu söylemekle yetinelim ki, Cumhuriyet tarihinin bir bölümü tek partili dönemde, diğer önemli bir bölümü de sıkıyönetimlerle geçmiştir. İşçi sınıfının siyasal örgütlenmesine konan yasaklamalar ve 141 - 142 nci maddeler başta olmak üzere; siyasal - hukuksal yapı, belirli dönemlerdeki biçimsel değişikliklere rağmen, bugüne dek anti - demokratik ve baskıcı niteliğini korumuştur.

Ulusal Kurtuluş Savaşımıza ilk maddi ve siyasal desteği veren Sovyetler Birliği, sosyalist bir ülke olarak komşumuzdur. Savaş içinde, sayıca az da olsa işçi sınıfımız, hızlı bir örgütlü mücadele içindedir. Kurtuluşun kendisine getireceği nimetleri (iş, toprak...) bekleyen halkımız, örgütsüz ve bilinçsizdir. Cumhuriyet ilan edilirken, ağır sanayi ve teknolojiyi yaratacak gerekli «modern» sermaye birikiminden yoksun olan burjuvazi, kendi güçsüzlüğünü görmekte; ve emperyalist sermayeye gebedir. Sermaye birikimini sağlamak üzere sömürüyü artırmak, tam anlamıyla iktidar olmak ve emperyalist sermaye ile ortaklık kurup geliştirmek üzere burjuvazinin aldığı önlemlerden, konumuz açısından en önemlisi, bu politikaya karşı oluşan ve gelişebilecek toplumsal muhalefeti daha başında dağıtmak; örgütlenmesini, ve burjuvazi, büyük toprak sahipliği, aracı - tefeciliğin egemenliğindeki bu gerici, fakat henüz oturmamış zayıf yapıya karşı köklü ekonomik ve toplumsal dönüşümler için mücadeleye dönüşmesini önlemektir. «Sınıfsız, imtiyazsız, kaynaşmış bir kitleyiz» propagandasının esas amacı da budur, emekçi kitlelerin sınıf bilincine varmasının önüne geçmektir. Böylece, burjuva yönetim - aygıtının sınıfsal baskıcı niteliği gizlenmiş olacaktır.

Görüldüğü gibi, burjuvazi, sınıf egemenliğini ve bu egemenliği sürdürme aracı olan yönetim - aygıtının gücünü pekiştirmek için, Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana özel çaba harcamıştır. O halde, neden dün değil de, bugün Devlet Güvenlik Mahke-

---

* Konu dışına taşmama isteğiyle, Türkiye'deki burjuva yönetim biçimini belirleyen ekonomik, toplumsal ve siyasal özellikleri burada ele almıyoruz.

meleri yeniden gündeme getiriliyor? Nasıl 1923'den buyana «matbuat kanunu», «polis vazife ve selahiyetleri kanunu», «tatil-i eşgal kanunu», 1936 yılında yasaya sokulan 141 ve 142 nci maddeler, 1947 yılında çıkarılan «cemiyetler yasası»; emekçi sınıflara karşı egemen sınıfların, bu yasaların çıktığı dönemdeki ekonomik ve siyasal sınıfsal bir gereksinimi olarak yürürlüğe girdiyse; 1976 yılında da, Devlet Güvenlik Mahkemeleri yasa tasarısı, egemen sınıfların günümüzdeki sınıfsal gereksinimine cevap vermek üzere kanunlaştırılmak isteniyor.

Tekelci sermayenin bu gereksinimini doğuran nedenler hangileridir?

Kapitalist sistemin dünya çapındaki genel ve derin buhranı bu sistem içindeki tüm ülkelerde büyük sarsıntılar meydana getirmektedir. Bundan en çok etkilenen gelişmiş kapitalist ülkelerle bağımlılık ilişkileri içinde olan ve kapitalizme geçiş biçimlerinden dolayı sanayileşmesini tamamlayamamış ülkelerdir. Bunlardan birisi olan Türkiye'de, dış ticaret hadleri ve açığı rekor düzeylere yükselirken, emperyalist tekellere bağlı sanayiin genişletilmesi için gerekli finansman kaynaklarında büyük bir darlık meydana gelmiş ve paranın değeri hızlı bir şekilde düşmeye devam etmiştir. Bunun sonucu olarak da geleneksel işsizlik, pahalılık ve enflasyon artışı görülmedik boyutlara ulaşmıştır. Bir başka deyişle burjuvazinin bunalımı ve iç çelişkileri derinleşirken, emekçi halkın yaşam koşulları iyice ağırlaşmıştır.

Tekelci sermaye için tek çıkar yol gibi görünen, yatırımları genişletmek üzere sermaye birikimini hızlandırmak ve bunun için de sömürüyü artırmaktır. Sömürüyü artırmakla, sömürüyü sınırlamak arasında kopmaz ters bir ilişki vardır. Bu olgu, sınıflar savaşımının en somut ve her gün yaşanan bir yansımasıdır. Yukarda belirttiğimiz koşullardan dolayı, sınıflararası çelişkiler öylesine keskinleşmiştir ki; burjuvazinin, «sınıf mücadelesi yoktur» yutturmacası iyice sökmez olmuş, ve derinleşen bu mücadelenin ilk şekli olan ekonomik mücadele içinde, işçi sınıfı, sömürünün en dolaysız olduğu işyerlerinde büyük burjuvazinin saldırılarını yakından yaşamıştır ve yaşamaktadır.

Daha önceleri olduğu gibi, özellikle 12 Mart'tan bu yana, işçi sınıfı zengin deneyimlere sahip olmuştur. En küçük bir istemi vermemek için direnen işverenlerle, «ulusal güvenlik» gerekçesiyle grevleri erteleyen gerici iktidarların nasıl içiçe olduğunu kendi yaşamında görmüştür. Bunun gibi daha binlerce olay, işçi sınıfına, sömürüyü sınırlama mücadelesinin, «bir başka şey» için mücadeleyle bütünleştirilmesi gerekliliğini göstermiştir.

İşçi sınıfımızın 56 yıllık siyasal - ideolojik mücadelesiyle, DİSK'in 1967'den bu yana verdiği savaşım, bu «başka şey» i so-

mutça göstermiş ve mücadelenin esas hedefini saptamıştır. Geleneksel sosyalist hareketin, özellikle 1961'den bu yana hızlanarak yarattığı birikim, derin buhran döneminde, işçi sınıfının güncel mücadelesi ve yaşanılan deneyimlerle birleşerek, kitleselleşme yolunda ileri adımların atılmasını sağlamıştır.

12 Mart döneminde olduğu gibi, günümüzde de egemen sınıflar, «Türk toplumunda sosyal uyanışın ekonomik gelişmeyi aştığı ve özgürlüklerin kısıtlanması gerektiği» zihniyetinden hareket etmektedirler. Böylece, «ekonomik gelişme» diye nitelendirdikleri sermaye birikiminin, sömürü ve kârın daha da artırılması için; toplumsal uyanışın başını çeken işçi sınıfını hedef ve onun örgütlerini baş düşman seçerek, sınıf savaşımının amacı olan sendikal, siyasal ve demokratik hak ve özgürlükleri daha da kırma yoluna gitmişler ve gitmektedirler. Bu olgu, Türkiye'de burjuva yönetim biçiminin, «demokratik cumhuriyet» ile «faşist diktatörlük» karması bir niteliğe sahip olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır.

AP'nin daha 1965'de programına aldığı, 27 Mayıs Anayasası'nın 12 Mart döneminde büyük ölçüde değiştirilmiş olması yetmemiş; ve MC lideri, «bu Anayasa ile memleket idare edilmez» demiştir. Aynı kişinin, Milliyet'te yayınlanan karşılıklı konuşmasında, tüm dünyanın lanetlediği askeri faşist cuntanın devirdiği, «Halkın Birliği Hükümeti» dönemindeki Şili yasal Cumhurbaşkanı Allende'nin öldürülüşü hakkında, «tasını tarağını topladı, gitti» diyebilmesi; tekelci sermayenin, gerici faşist karması bu siyasal yapıyı açık faşist diktatörlüğe çevirme istemini de dile getirmektedir. Egemen sınıfların, gerici siyasal - hukuksal yapıyı daha da gericileştirme girişimleri, işçi sınıfının başını çektiği toplumsal ve siyasal uyanışın hızlanması ve örgütlenmesini önleyememektedir. Bu uyanışın kısa ve uzun süreli hedefi açıkça konmuştur. Güncel hedef, MC iktidarının yerine ilerici, emekçiden yana, demokratik ve ulusal bir hükümetin iş başına geçmesini sağlamaktır. Bu hedef, artık milyonlarca insanımız için su ve ekmek kadar gerekli olmuş ve geniş emekçi kitleler bu doğrultuda aktif mücadele içine girmişlerdir. Bu hedefin özü, köklü ekonomik, toplumsal ve siyasal dönüşümleri amaçlamasıdır. Bu dönüşümler, büyük üretim ve değişim araçları üzerinde büyük burjuvazi ve büyük toprak sahiplerinin mülkiyetini önemli ölçüde sınırlayacaktır. Böylece mülkiyet ilişkilerinde ve sınıfların mevzilenmesinde meydana gelecek değişiklikler, bu değişimi engelleme işlevini üstlenen burjuva yönetim - aygıtının sınıfsal yapısında önemli değişiklikler yaratarak, burjuvazinin ekonomik ve siyasal denetimini sınırlayacaktır.

İşçi sınıfının örgütlerinin koyduğu temel hedef sosyalizmdir.

Günümüzde güncel hedefle, temel hedef arasındaki bağı özümseyen işçi ve emekçi kitlelerin sayısı ve etkinliği artmaktadır. Artık, işçi sınıfının burjuvaziye karşı verdiği güçlü ekonomik savaşım, hemen her gün siyasal savaşımın istemleri ve görevleriyle, güncel görev olan ileri ve demokratik siyasal iktidar hedefiyle birleşmektedir.

Hemen her grevin ekonomik istemlerinin, sendikal ve demokratik hak ve özgürlüklerle birleşmesi; DİSK'in düzenlediği, gösterdiği hedef dolayısıyla apaçık siyasal nitelikli olan 20 Eylül mitingi ile tarihsel 1 Mayıs gösterisine yüzbinlerin büyük bir disiplin ve bilinç içinde katılmış olmaları; işçi sınıfı hareketinin, mevcut baskıcı ve gerici siyasal - hukuksal yapıyı koruyan burjuva yönetiminin denetimini aşmış olduğunu göstermektedir.

İşte bu koşullarda, yani büyük burjuvazinin iç çelişkileriyle ekonomik ve siyasal bunalımının alabildiğine yoğunlaştığı; sınıflararası çelişkinin iyice keskinleştiği, işçi sınıfının sendikal ve siyasal, ideolojik mücadelesinin yükselerek, geniş anti - tekelci katmanları etkileyerek ileri demokratik düzen hedefini gündeme koyduğu; dünya anti - emperyalist ve barışçı güçlerinin yeni başarı ve zaferler elde ettiği bir ortamda; tekelci sermaye, siyasal güçler dengesinin kendi aleyhine olan hızlı değişimini durdurarak ve «rahatlamak» (kendi bunalımının faturasını emekçi halka ödetmek) üzere daha baskıcı girişimleri «meşrulaştırmak» istiyor. Bunların başında Devlet Güvenlik Mahkemeleri yasa tasarısının kanunlaştırılması geliyor.

*
* *

Kapitalist toplumda siyasal - hukuksal yapı, her şeyden önce kapitalist sınıfın çıkarlarına göre düzenlenir. **«Bu, sömürücü sınıfın sömürülen sınıf üzerinde bir tahakküm hukuku, sömürücü sınıfın iç çelişkilerini düzenleyen bir hukuktur.»** Sınıflararası mücadele ve güçler dengesinin durumu, devleti, bu «tahakküm hukuku» na, işçi ve emekçi sınıflar lehine bazı ödünler koymaya zorlayabilir. Örneğin genel oy hakkı, sendikal hak ve özgürlükler, grev ve toplu sözleşme hakkı, haftalık dinlenme hakkı, ücretli izin hakkı artık pek geri alınamayacak haklardandır.

Ancak, günümüz koşullarında artık büyük burjuvazi hukuku bir araç gibi kullanmayı reddetmekte ve kendi «öz - legalitesinin» kendisini sıktığını, boğduğunu, görmektedir. Anayasa'nın değiştirilmesi, yeniden düzenlenmek istenmesi, Anayasal kuruluşların kararlarının uygulanmaması; ve en son olarak, Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin yeniden kurulmak istenmesi, bu somut gerçeği yansıtmaktadır. Denebilir ki, burjuvazinin hukukunu, işçi sınıfı, genişletmek ve giderek sınıfsal özünü değiştirmek üzere savun-

maktadır. Bu durum, temelde artık burjuvazinin egemenliğinin zayıflamakta ve kırılmakta oluşunu göstermektedir.

İşte Devlet Güvenlik Mahkemeleri, bu egemenliği pekiştirmek, kendi sınıfsal diktatörlüğünü «henüz» faşizme dönüştürmeden, «hukuksal» kılıfına uydurarak sürdürmek amacıyla kanunlaştırılmak isteniyor.

Tekelci sermaye, MC iktidarı liderinin ağzından, DGM'nin kuruluş amacını şöyle belirliyor: «Kim devlete karşı suç işlerse onu mahkeme edecektir». Oysa, devletin sınıfsal baskı aracı olduğu gerçeği, büyük burjuvazinin gizlemek istediği esas amacı açığa vurmaktadır. Bu amaç, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin, özellikle onların öncü örgütlü güçlerinin daha iyi bir yaşam sömürüsüz ve özgür - demokratik bir toplum düzeni için verdikleri savaşımı, «Son Türk devletini yıkmaya yönelik bir saldırı» şeklinde niteleyerek, ezmek ve dağıtmaktır. Sosyalizm doğrultusundaki, ileri - demokratik iktidar için savaşım, hiç bir zaman devleti kurum olarak ortadan kaldırmayı amaçlamaz. Esas olan, burjuva yönetim - aygıtının sınıfsal niteliğini ve azınlığın çoğunluğa karşı işlevini değiştirmek üzere, gerekli davranışlarda bulunmaktır.

Kapitalist toplumda, yönetim - aygıtının güvenliğini pekiştirmek, büyük burjuvazinin ekonomik ve siyasal iktidarını daha da sağlamlaştırmak demektir. Mevcut siyasal - hukuksal yapıyla yetinemeyen egemen sınıflar, Devlet Güvenlik Mahkemeleriyle, yasa dışına düşen fiili saldırıları meşrulaştırmak isterlerken; iyice meşruiyet sınırları dışına düşerek, açık faşizmin eşiğine gelmişlerdir.

DEVLET GÜVENLİK MAHKEMELERİ YASA TASARISI

Devlet Güvenlik Mahkemeleri yasa tasarısının somut olarak incelenmesini, 5 Temmuz tarihli ve «İşçi Sınıfına ve Kamuoyuna DİSK'in Uyarısı» başlığıyla 1 milyona yakın dağıtımı yapılan, **DİSK Ajansı**'nı özetleyerek yapacağız.

1 — **«DGM işçi sınıfının, tüm ilerici güçlerin sendikal, siyasal ve düşünsel mücadelesini hedef alıyor»**

DGM kurulduğu takdirde: işyerinde ücretlerin zamanında ödenmemesi, işveren baskısı, işten atılma, kanunsuz lokavt, toplu sözleşmenin uygulanmaması, sahtecilikle sarı sendikaya yetki verilmesi gibi haksızlıklara ve komando saldırılarına karşı işi yavaşlatan, direnen işçiler, sendika yöneticileri, ajan ve provokatör-

lerin çatışma veya olay yarattığı her türlü gösteri, toplantı ve eylemi düzenleyenler, katılanlar, bu eylemleri yazılı veya sözlü olarak destekleyen örgüt ve kişiler bu mahkemelerde yargılanacaklar.

2 — **«DGM Siyasal iktidara bağımlı mahkemelerdir ve Anayasaya aykırıdır.»**

DGM Anayasa'nın 7 nci maddesine aykırıdır. Bu maddeye göre: «Yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.»

a) DGM hakimleri, siyasal iktidarın seçeceği hakimler arasından atanacak ve böylece iktidar kendi politikasına uygun düşen kişileri seçmiş olacaktır.
b) Hakimlerin görev süresi üç yılla sınırlandırılmıştır. Görevden alınmak korkusundan dolayı bu hakimler, tarafsız ve siyasal iktidara ters düşen doğru kararlar veremeyecektir.
c) DGM'de askeri hakimler vardır. Terfi ve kıdem durumları komutana bağlı olan bu hakimlerin, komutana ters düşen karar vermesi düşünülemez.

Hakimleri siyasal iktidar tarafından seçilen ve hakimlik güvencesi olmayan DGM, MC iktidarına bağımlıdır ve onun yerine gelecek diğer gerici iktidarlara da bağlı olacaktır. İktidarın suçladığı eylem ve düşünceleri yargılayacaktır.

DGM, Anayasa'nın 32. maddesine de aykırıdır. Bu maddeye göre: «Bir kimseyi tâbi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.»

Oysa :

a) DGM'nin kapsamına giren suçları işleyenler, tâbi olduğu mahkemede değil, DGM'de yargılanacaklardır.
b) Bu nedenle, 32. maddeye rağmen, DGM «olağanüstü mahkemelerdir.»
c) Bağlı olduğu şehirde DGM yoksa, suçlu görülen vatandaşlar en yakın DGM'de yargılanacaklardır.

3 — **«DGM'de Savunma Güvencesi ortadan kaldırılmaktadır.»**

Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulduğu takdirde :

a) Mahkemenin hoşuna gitmeyen bir tutum içinde bulunan kişi, duruşmadan çıkartılarak, gıyabında karar verilebilecektir.

b) Mahkemeye ters gelen bir savunma yapan veya mahkemenin benimsemediği bir biçimde konuşan, davranan «sanık» avukatı duruşmadan çıkartılabilecektir.

c) Özellikle sendikal, siyasal ve düşünsel açıdan suç diye nitelenen davranışlar üzerinde ön soruşturma yapma hakkı, başta bu konular üzerinde uzmanlaşmış polis büroları olmak üzere, mahalli kolluk kuvvetlerine bırakabilmektedir.

Böylece sanık sayılan kişi daha başında hukuk ve adalet kavramıyla ilgisi olmayan kişiler tarafından mahkum edilmekte ve iktidara bağlı DGM tarafından cezalandırılabilmektedir.

*
* *

DGM YASA TASARISINA KARŞI SAVAŞIM

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulmasına karşı savaşım, işçi sınıfının sendikal ve siyasal - ideolojik savaşımının ayrılmaz bir parçası ve acil görevidir. DGM'ye karşı savaşımın özünde, burjuva yönetim - aygıtının daha da otoriterleştirilmesine karşı, işçi sınıfının yönetimi demokratikleştirme savaşımı yatmaktadır. Bu yüzden, DGM'ye karşı savaşım, apaçık siyasal nitelik taşır.

Belirttiğimiz gibi, büyük burjuvazi DGM ile, sadece işçi sınıfının değil, onun örgütlü güçlerinin; bu arada özellikle DİSK'in en ön saflarında yer aldığı bağımsızlık, demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme savaşımına katılan tüm emekçi halkımızı ve tüm ilerici örgütleri de hedeflemiştir. Böylece, bir yandan işçi sınıfının birlik mücadelesi, aynı anda ve bu nedenle de tekelci sermayenin faşizm özlemine karşı demokrasi mücadelesi veren tüm ilerici örgütler arasında oluşmakta olan demokratik güç ve eylem birliği, parçalanmış olacaktır.

Kitlelerin dağınıklığa itildiği, ilerici örgütlerin, DİSK'in tasfiye veya pasifize edildiği bir ortamda; sömürüyü sınırlama, demokrasi için ilerici ve emekçiden yana bir iktidar savaşımının gücü kırılacaktır. Bu nedenle de, sömürü alabildiğine artacak, yoksullaşma ve iş koşullarının ağırlaşması hızlanacaktır.

Tüm bunlardan dolayı DGM yasa tasarısının kanunlaşmasına karşı mücadele :

1 — günlük ekonomik mücadeleyi, yani daha iyi yaşam savaşımını;

2 — demokratik, sendikal ve siyasal hak ve özgürlüklerin korunmasını;
3 — bunların genişletilmesini, işçi sınıfının siyasal örgütlenmesine konan yasağın kaldırılmasını;
4 — köklü ve kalıcı ekonomik, toplumsal ve siyasal dönüşümlerle beslenecek ileri demokrasi için, emekçiden yana ilerici ve demokratik, ulusal bir iktidar savaşımını;
5 — barış, bağımsızlık, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm doğrultusunda ilerleyen savaşımı;

dolaysız bir şekilde ilgilendirmektedir.

DGM yasa tasarısının çıkmaması tüm sömürülen, ezilen sınıf ve katmanların; CHP dahil tüm demokratik, ilerici, sosyalist güçlerin çıkarına ve yararınadır. Bu nedenle, DGM yasa tasarısına karşı savaşımda, bu toplumsal ve siyasal güçlerin tümü birlikte ve sürekli, kararlı bir ortak mücadele vermelidirler. DİSK'in başlattığı ve işçi sınıfının başını çektiği bu mücadele, her gün sürdürülmeli; ve DİSK Genel Temsilciler Meclisi'nin, Genel Grev ve sürekli eylem önerisine her an hazır olunmalıdır. DGM üzerine, işyerlerinde sürekli toplantılar yapılmalı; DGM'ye karşı imza kampanyası açılmalı; uluslararası demokratik kuruluşlar harekete geçirilmeli; ve işyerlerinde, daha şimdiden «DGM'ye karşı sendikal hak ve özgürlükleri koruma komiteleri» nin oluşturulması için, gerekli hazırlıklar yapılmalıdır. İlgili kuruluşlar, konuyu kamuoyu önünde açıkça tartışmak ve kitlesel desteği genişletmek üzere açık oturumlar, toplantılar düzenlemelidirler.

DGM'nin yeniden kurulmasını önleme başarısı, özde, büyük burjuvazinin MC iktidarına ve zorba yönetimine karşı, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi halkımız ve ilerici güçlerin kazanacağı siyasal bir zafer olacaktır.

DGM, sıkıyönetimsiz sıkıyönetim demektir. DGM, büyük burjuvazinin güvenliği için kurulmuş sınıf mahkemeleridir.

DGM'ye karşı mücadele sınıfsal ve siyasal bir mücadeledir.

tüm sağlık personeli derneği genel başkanı hasan fehmi mavi ile bir konuşma

Soru : **TÜS - DER'in demokratik meslek örgütü olarak yapısı ne düzeydedir?**

TÜS - DER, Ülkemiz sağlık personelinin demokratik meslek örgütüdür. Sağlık kurum ve kuruluşlarında çalışan tüm personeli kapsamı içine alır. Yani, diğer bir deyişle işkolu düzeyinde bir kuruluştur. Sağlık hizmetlerinin ekip çalışılması ile yürütülmesi, hizmete tüm personelin katkısının olması, daha doğrusu çağdaş sağlık hizmetlerinin kollektif olarak yapılması bizim örgütlenmemizi de kapsamlı kılmaktadır. Bu bakımdan TÜS - DER, diğer meslek örgütlerine göre daha avantajlıdır diyebiliriz.

Egemen güçler, sağlık personelini çeşitli parçalara bölmüşlerdir. Bu bölüp parçalamayı o kadar ustaca yapmışlardır ki, çoğu sağlık personeli, bu bölmenin farkında bile olamamıştır. Bu parçalamayı da yasal kılıflar giydirerek, gerçeklere ve objektifliğe ters düzenlemelerle, sağlık personelini; 1 — Sağlık hizmetleri, 2 — Yardımcı sağlık hizmetleri, 3 — Yardımcı hizmetler, 4 — Genel idare hizmetlerinde çalışanlar olarak, 4 parçaya bölerek yapmışlardır. Bir köy ebesi, köyde, doğumu kime yardımcı olarak yaptırmaktadır? Bizzat kendisi yapmaktadır. Buna rağmen, bugün, yardımcı sağlık hizmetleri sınıfına alınmaktadır. Ayırımları somutta maddi temellere oturtmak gerekir. Burjuvazi, ekonomik dağıtımını farklı farklı yapabilmek için, tüm çalışanları parçalama yoluna gittiği gibi; çalışanların bir parçası olan sağlık personelini de bölmüştür.

Bunları anlatmamın nedeni, sağlık personelinin zorunlu olarak bir arada örgütlenmesinin gereğini belirtmek içindi.

Sağlık personelinin TÜS - DER'den önceki örgütlenme biçimleri, meslek gruplarının ayrı ayrı örgütlenmesi biçimindeydi. Sağlık personeli, TÜS - DER'le, bu yanlış ve bölücü örgütlenme biçimlerini temelinden yıkmıştır.

Ülkemizde yaklaşık olarak 150 bin sağlık personeli vardır. SSK'ya bağlı sağlık - iş yerlerinde, 20 binin üzerinde meslekdaşımız, işçi statüsünde çalışmaktadır. Diğer 130 bin meslekdaşımız ise memur statüsünde çalışmaktadır. TÜS - DER'in üye tabanı, memur statüsünde tutulan 130 bin kişidir. Bir noktaya değinmeden geçmeyeceğim; sarı Sağlık - İş sendikasının tutumunu ve işveren yanlısı tavrını beğenmeyen sağlık işçileri de, TÜS - DER'e üye olmaktadır. Bu durumda olan yüzlerce üyemiz vardır. Biz bu 130 bin kişiden 30 binini örgütleyebildik. 76 birim şubemize kayıtlı 30 bin üyeden, meslek gurupları arasında doğruya yakın bir tasnif yapıldığında; 7500 sağlık memuru, 6500 ebe, 6000 hastabakıcı ve hizmetli, 5000 hemşire, 3000 büro personeli, 1000 sağlık savaş memuru, 500 Sağlık Yüksek Okullarından mezun olanlar, 500 doktor meslekdaşımız vardır.

TÜS - DER'in oluşumundan buyana 10 aylık süre geçmesine karşılık, 30 bin üye ve 76 Şubemizle, TÖB - DER'den sonra gelmekteyiz. Özellikle, örgütlenmemizin temelinin işkolu düzeyinde olması büyük önem arzetmektedir. Üye sayımızın bir anda artırılması, hatta iki katına çıkarılması işten değil. Fakat, bu üyeleri götürecek organizasyon ve kadrolarımız bugün için yeterli değil.

Üyelerimiz, genellikle ilerici, demokrat bir yapıya sahiptir. Meslek örgütü oluşunun özellikleri de gözönüne alınırsa, gelecekte yapacağımız çalışmalarla olumlu gelişmeler sağlanabilir kanısındayım.

Soru : **Demokratik Meslek Örgütü olarak amaç ve ilkeleriniz nelerdir?**

TÜS - DER'in amacı; öncelikle üyelerinin Grevli - Toplu Sözleşmeli Sendika haklarını almak, kazanılmış haklarını korumak ve yeni demokratik ve sosyal haklar kazanmak için çalışmaktır. Ayrıca Ülkemiz insanının daha sağlıklı olması için sağlık hizmetleri ve ilaç sanayiinin devletleştirilmesi, sağlık hizmetlerinin halka dönük olarak uygulanması, bugün Ülkemizde uygulanan insan sağlığı sömürüsünün son bulması için çalışmaktadır.

Bu sorunların pek çoğunun somutta çözümlenmesi, bugün uygulanan geri üretim ilişkileri ile değil, daha ileri bir üretimle mümkündür. Bu nedenle, Ülkemiz sağlık sorunlarını ve üyelerimizin sorunlarını Ülke ve Dünya sorunları bütünü içinde ele almak zorundayız.

TÜS - DER'in demokratik meslek örgütü olarak ilkesi, işçi sınıfımızın tek sendikal örgütü olma yolunda gelişen DİSK ile dayanışma içerisinde, ilerici meslek örgütleri ile Konfederasyon-

laşarak, işçi sınıfının öncülüğünde verilmekte olan Bağımsızlık, Demokrasi, Barış ve Toplumsal İlerleme mücadelesinde yer almaktır.

Soru : **Sağlık işkolunda örgütünüzün yeri ve önemi nedir?**

Sorunuzu cevaplayabilmek için, önce sağlık işkolunun kısaca önemine ve etkinliğine değinmek isterim. Hizmetler dalında, sağlık işkolu en önemli işkollarından biridir. O kadar ki, egemen güçler belli bir üretim dalında, üretimi bir süre için durdurabilir; hatta kapatılan fabrikalar bile vardır. Ama, siz bir Hastahanenin bir gün kapalı tutulmasını düşünebiliyormusunuz? düşünemezsiniz. Kapatamazlar çünkü, sağlık hizmetleri toplumun acil hizmet taleplerinin başında gelmektedir.

TÜS - DER oluşana kadar, sağlık hizmetlerinin önemi yeterince kavranılamamıştı. Ülkemizin sağlık sorunlarının çözümü için olumlu çalışmalar ve öneriler getirilememişti, getirilmişse bile örgütlü olunmadığı için boşlukta kalınmıştı. Sağlık personelinin birlik ve dayanışması TÜS - DER'den önce yoktu. En önemlisi de şu ki, 30 bin kişi bir araya toplanamamış ve kendi işkolumuzda ilerici hareket TÜS - DER'den önce örgütlenememişti. Şimdi ise sağlık personeli TÜS - DER'de bütünleşerek işçi sınıfının yanında yerini almaktadır. Bugün TÜS - DER, sağlık personelinin dayandığı, güvendiği ve örgütlendiği tek kuruluş durumundadır.

Soru : **TÜS - DER olarak Ülkemizin sağlık sorunlarının çözümünü nasıl gözlüyorsunuz?**

Ülkemiz sağlık sorunlarının somut olarak çözümü için önce ülkemizdeki sağlık personelinin yapısı, sağlık kurum ve kuruluşlarının dağılımı, ilaç sorunu ve çağdaş sağlık hizmetlerine ne derece yaklaşmış olup olmadığımızı tesbit etmek yönünde «TÜS - DER Halk Sağlığı Bürosu» kuruldu. Bu büroda gerçekten fedakar ve yetenekli arkadaşlarımız çalışmaktadır. Bu çalışmalarımız sonuçlandığında, TÜS - DER yayınları adı altında kitapçıklar, panel ve açık oturumlarla, Ülkemiz sağlık sorunlarını, üyelerimize ve halkımıza yansıtacağız.

TÜS - DER, sağlık politikamızı bugün içinde bulunduğumuz koşullarda şu şekilde saptamıştır; Ülkemizde tüm sağlık hizmet-

leri, 224 sayılı sağlık hizmetlerinin sosyalizasyonu ile ilgili yasa kapsamı içinde, günün koşullarına göre değiştirilerek uygulanmalı ve İlaç sanayii devletleştirilmelidir.

Bir de parlamentoda görüşmeye hazır Genel Sağlık Sigortası yasa tasarısı vardır. Bu yasa tasarısı, özel hekim ve hastahaneleri kurumlaştıracak, ilaç tüketimini artıracak, koruyucu sağlık hizmetlerini yok edecek içeriktedir. Gene bu yasa tasarısı, özünde Anayasaya da ters düşmektedir. Biz TÜS - DER olarak, bu yasa tasarısına karşıyız. Genel Sağlık Sigortası, aslında genel değil, Özel Sağlık sigortasıdır. Bu yöntem Batı - Almanya'da başarısızlıkla sonuçlanmış, İngiltere'de bir dönem uygulandıktan sonra tekrar sosyalizasyona geçilmiştir. Bugün sadece ABD'de uygulanmaktadır.

Sağlık hizmetleri, sağlık personelince yönetilip, denetlenmeli ve personel yaptığı hizmetin yetkileri ile donatılmalıdır. Bir kimseyi 3 - 4 sene okutarak enjeksion yaptıracaksın, okuldan mezun olduktan sonra çantasına enjektör ve ilaç koyacaksınız; ondan sonra, «Senin enjeksion yapmaya yetkin yok, yapamazsın» diyeceksiniz. Biz, sağlık personelinin, bildiklerini hiç bir şeyden çekinmeden uygulamalarını istiyoruz. Ne durumda olursa olsun, sağlık personeli, halkımızın hizmetinde olmalıdır.

Soru : **Demokratik meslek örgütleri arasında güçbirliği nasıl sağlanabilir.**

Biz demokratik meslek örgütleri, sorunlarımız kendi boyutlarımızı aştığı zaman, bu sorunların çözümü için diğer demokratik örgütlerle ve güçlerle eylem birliğine gitmemiz gerekmektedir. Geçtiğimiz dönemlerdeki pratiğimize dayanarak söylüyorum, bugünkü kopuk ve suni, sözde güçbirliği bırakılarak, en kısa zamanda ilke ve amaç bütünlüğü içerisinde özellikle meslek kuruluşları üst düzeyde örgütlenmeye gitmelidir.

Güçbirliğinin üst düzeyde oluşturulmasına, Demokratik meslek kuruluşları arasında en hazır olanı TÖB - DER'dir. Biz de hazırlanmaya çalışıyoruz. TÖB - DER Yöneticileri geçtiğimiz dönemlerde Tüzüklerinde açık seçik «Federasyona, Konfederasyona gidilebilir» şeklinde hüküm getirmesine karşın, bu konuda gereken çalışmayı yapmamışlardır. Gelecek TÖB - DER Yönetiminin böyle bir Konfederasyonu oluşturma çabasının içerisine gireceklerini umuyoruz.

Demokratik Kitle örgütleri ile Demokratik Meslek Örgütleri arasında belirgin farklılıklar vardır. İşleyiş farklılıkları vardır,

amaç farklılıkları vardır. Ama uç amaçta birliktelik vardır. Bu nedenle anti - faşist, anti - emperyalist güçlerin, güç ve eylem birliğine işte bu uç hedefe ulaşmak için gidilmektedir. Demokratik Meslek kuruluşları kendi aralarında birlik ve dayanışmaya gittikten sonra, sendikalar ve diğer demokratik güçlerle de dayanışmaya gitmek zorundadırlar. Bunlar bir örgutun örgütlenme bütünü içinde düşünülmesi gereken sorunlardır.

Demokratik meslek kuruluşlarının ön amaçları sendikalaşmak olduğundan, işkolu düzeyinde örgütlenmeleri de zorunludur. Eğer işkolu düzeyinde örgütlenmeye nicel ve nitel yetersizlik varsa, bu tür kuruluşların hepsi bir kuruluş çatısı altında örgütlenmelidir. TÜS - DER'in dışında, işkolu düzeyinde örgütlenen, TÖB - DER'dir. Diğer derneklerin de işkolları düzeyinde örgütlenmeye en kısa zamanda yönelmeleri gerekmektedir. Üst örgütlenmeye gidebilmek için bu biçimde örgütlenmek zorundayız.

Soru : **Derneğinizin, sendikalarla olan ilişkileri ne düzeydedir?**

Kendi işkolumuzda, SSK'ya bağlı sağlık iş yerlerinde çalışan sağlık personelinin büyük bir kesiminin işçi kapsamında olduğunu daha öncede ifade etmiştim. İşçi meslekdaşlarımız Sağlık - İş ve Has - İş sendikalarında örgütlenmişlerdir. Biz bunlardan Has - İş Sendikasıyla iyi ilişkiler içerisindeyiz ve bu sendikanın gelişmesi ve daha da güçlenmesi için TÜS - DER olarak elimizden geleni yapacağız.

Has - İş'i desteklememizin nedeni; İş kolu düzeyinde toplu sözleşme yetkisine sahip olan sarı Sağlık - İş'in işveren yanlısı tutumuna tepki olarak, ilerici güçlerin Has - İş'i kurup; sağlık işçisinin ilerici cephede yerini almasını sağladığı içindir.

Diğer sendikalarla, üst düzeyde DİSK'le dayanışmamız var. TÜS - DER olarak DİSK'le ortak eylemlerimiz oldu. DİSK'in ülkemiz işçi sınıfının tek sınıf sendikası olması yolunda, üzerimize düşen görevi yapmaya hazırız. Bugün verilmekte olan ileri demokrasi mücadelesinde, TÜS - DER olarak DİSK'in yanında yerimizi alacağız.

Soru : **Derneğinizin diğer ülkelerin sağlık personeli ile ilişkileri varmıdır?**

TÜS - DER'e şimdiye değin, Irak Sağlık Personeli Sendikasından dostluk ve dayanışma çağrısı gelmiş bulunmaktadır.

TÜS - DER çağrıyı olumlu bulmuş ve ilişkilerin kurulmasını kararlaştırmıştır. Bunun yanı sıra, diğer ulusların Sağlık personeli ile de ilişki kurmak için özel bir büro kurmak istiyoruz. Ancak, bazı yasal engeller bulunmaktadır. Bu anti - demokratik yasaların kaldırılması gerekmektedir.

Karşılıklı dostluk ve işbirliğinin Dünya sağlık personeli arasında kurulup gelişmesi için TÜS - DER olarak çaba göstereceğiz. Özlemimiz olan Dünya sağlık personelinin dostluk ve dayanışmasının, ensonunda sağlanacağına inanıyoruz ve bu inançla çalışıyoruz.

Soru : **İleri - demokrasi savaşımında örgütünüzün yeri neresidir?**

Demokratik meslek örgütleri amaç ve ilkelerini saptadıktan sonra, sorunlara somut olarak çözüm yollarını da getirmeleri zorunluluğu vardır. Yoksa, içi boş bir demokratik meslek örgütü, üyelerinin zamanlarını öldürür, birçok olumsuzluklarla karşılaşırlar.

Bugün düşünme ve örgütlenme Anayasal bir hak olduğu halde, Emperyalist tekelci burjuvazi ile iç içe olan işbirlikçi burjuvazi, işçi sınıfının ve ondan yana güçlerin örgütlü olmaları halinde sömürülerinin son bulacağını, bunun da kendilerinin sonu demek olduğunu çok iyi bildiklerinden ellerinden geldiğince işçi sınıfının örgütlenmesini önlemeye, durdurmaya çalışmaktadırlar. Yarım asırdan fazla işçi sınıfının örgütlenmesini açık açık engellemeye çalışan egemen güçler, artık şunu da iyi biliyorlar; Türkiye işçi sınıfı önü alınamaz, önüne geçilemez bir güç haline gelmiştir. Bunun açık kanıtları var. 15 - 16 Haziran direnişi, 1 Mayıs Dünya emekçileri birlik ve dayanışma gününün ülkemizde de yarım asır sonra ilk defa yarım milyona yakın işçi ve emekçiler tarafından kutlanması, Bursa,da faşistler tarafından vurularak öldürülen Muammer Çetinbaş adlı işçi kardeşimiz için yapılan miting, ve son olarak DGM'leri yasasının çıkarılmasına karşı işçi sınıfımızın kararlı tutumu karşısında burjuvazinin gerilemesi ile somutlaşmıştır.

Faşizan tırmanışın büyük boyutlara ulaşması karşısında, ilerici kuruluşlar güç ve eylem birliği yaparak, kazanılmış demokratik hakların korunması, yeni demokratik mevzileri ele geçirmek için tek bir yumruk gibi sıkılı olmak durumundadırlar.

İleri demokrasinin kazanılması için, işçi sınıfı bilimine ters düşen yanlış ve sapık akımların pisliklerinin kitleler önüne sergilenerek kitlelerden tecrit olmalarını da sağlamak zorunludur.

Anti - faşist, Anti - emperyalist mücadeleyi bugüne kadar saptırmak isteyen bozgunculara karşı kesin tavır alarak, mücadelenin sağlıklı ve başarılı geçmesini sağlama yolunda işçi sınıfımız ve ondan yana güçler kararlıdırlar.

Demokratik meslek örgütlerinin ileri bir demokrasinin kazanılması için savaşımda hangi güçlerin yanında yer almaları ülkemizde de kesin kes belirlenmiştir. İlerici birçok kuruluş gibi, TÜS - DER'in de bu savaşımda yeri, işçi sınıfının yanıdır.

Ulusal Demokratik güçlerin eylem birliği ile, ileri demokrasi kalelerinin alınması sonucu, tüm emekçilerin belgisi olan Özgürlük, Barış, Demokrasi, Toplumsal İlerleme ve Sosyalizm utkusunun gerçekleşeceği açıktır.

seydişehir alüminyum fabrikası işçileri ve kanlı faşist oyunlar

Mehmet Savca

Gerici faşist karması MC iktidarı, 8 bini geçkin işçinin yaşadığı Seydişehiri, adeta «işgal!» altında tutuyor... Baskı ve terörünü, bu işçi bölgesine, hunharca odaklaştırmış... Tedirginlik ve öfke, işçi mahallelerini bir karabasan gibi sarmış...

Seydişehir, ilericiler ve işçiler için çekilmez, yaşanılmaz bir yer durumuna getirilmeye çalışılıyor. Amaç; işçi sınıfının devrimci sendikal birliğini sağlama yolunda önemli adımlar atan DİSK'in, bu işçi kentinde örgütlenmesini önlemek vede oradaki demokrasi ve ilerlemeden yana olan tüm güçleri sindirip, «sus - pus» etmek...

Kent'te gün battıktan sonra, hiç bir İlerici ve devrimci sokağa çıkartılmıyor. Çıkanlar; dövülüyor, yaralanıyor, kurşunlanıyor. Geceleri sokaklarda, Ülkü Ocaklı faşist komandolar «devriye!» geziyor. Sokaklar ve Fabrika, sık sık kanlı savaş alanına dönüyor. Seydişehir'de öyle günler vardır ki, yaralılar hastahaneye sığdırılamıyor; yersizlikten açıkta kalanlar —çok zaman— Konya hastahanelerine taşınıyor. Sadece Haziranın son haftasındaki komando saldırılarında, 18 işçi Seydişehir Hastahanesi dolu olduğu için, Konya Sosyal Sigortalar Hastahanesine yetiştirilebildi. Bu işçilerden 4'ünün durumu, yolda kan kaybettikleri için çok ağır...

Seydişehir, her gün yeni bir patlamaya gebe... Kentte ajan provakatörler, faşist komandolar, MC bakanları, Türk Metal - İş yöneticileri, Maocular, karşılıklı «fink» atıyorlar. Amaç; elbirliğiyle DİSK'i Kent'e sokmamak. Seydişehir işçileri, tümden kana belenmiş; acılı, ağrılı, vahşet dolu günler yaşıyorlar. Oradaki işçilerin «hâlleri» anlatmakla bitirilemez. Anlatılacak olanlar, uzar gider... Bu yazı, sadece onların ezgili, zor, «kan revan» içindeki yaşantılarından, küçük küçük görüntüler, kesitler vermeye çalışacak... O kadar...

Küpe Dağı, Toroslar'dan ayrılıp, güney - batıdan, Seydişehir'e doğru sarkar. Küpe Dağı'nın bir kolu olan Mortaş'ta, alüminyumun ham maddesi olan, zengin boksit yatakları vardır. Bin ikiyüz dekarlık alanı kaplayan yatakların; toplam görünür rezervi 25 milyon tona ulaşır. Boksit damarlarının alt ve üst kısmı, kalker katmanlariyle çevrilidir. Vede bu damarlar, yüzeyden 150 m. derinliğe kadar uzanır, gider...

Ocaklar 10 metrelik kademeler halinde işletiliyor. Hammaddeyi çıkarabilmek için kalker tabakaları sıyrılıyor, temizleniyor. Kazı işinde dinamit ve kompresör kullanılır. Kompresörler çok

ilkel ve susuzdur. İşçiler kazı anında toz duman içinde çalışırlar. Bol bol tozla birlikte boksit molekülü de yutarlar. Ocaklardan öylesine yoğun toz bulutu kalkar ki, işçiler bir kaç metre ötedeki arkadaşlarını bile tanıyamazlar. Boksit tozu yutmak, işçilerin soluk borularını, akciğer alveollerini, midelerini, böbreklerini çürütüyor, harabediyor. İşçiler sık sık hastalanıyorlar...

Kazı yaparken patlatılan dinamitler de, ayrı bir bela... Dinamitler ateşlendikten sonra, yıkıntı içinde patlamamış dinamit kalıp kalmadığını iyice kontrol etmek gerekli... Bu kontrol ve tarama, modern alet ve araçlarla yapılabilir. Değilse patlamayan dinamitler, toprağı ve kalkerli katmanları sıyırırken; kürek kazma değince, aniden patlayabilir, işçilerin ölümlerine ve yaralanmalarına yol açabilir.

Ama yaralanmalar, sakatlanmalar, ölümler; işveren derekesindeki, Etibank Genel Müdürlüğü için tasa mı yani?.. «Kaza emniyeti sağlamak için, öyle alet, araç, gereç gibi olur olmaz şeylere devletin parasını çar - çur etmeye değmez... Alt ucu işçi değilmi yani?.. Ölürse yerine alınmaya hazır, yüz binlercesi iş diye can atıyor... İşçi kısmına fazla yüz vermeye gelmez... Dikkatli olsunlar, yaralanıp ölmesinler...»

Gerisini Madende çalışan Mustafa isimli işçi anlatıyor :

«.... Madeni, susuz kompresörlerle kazıyoruz... Ayrıca kazma küreklerle de... Bu da çok toz kaldırıyor... Çok toz yutuyoruz. Bak her yerimiz tozdan ne biçim oldu... Yuttuğumuz sadece toz değil; tozla birlikte maden zerrecikleri de yutuyoruz... Sık sık hastalanıyoruz. Bu maden zerrecikleri, bizi yavaş yavaş zehirliyormuş... İşverenin her 6 ayda bir sağlık kontrolumuzu, idrar ve kan tahlillerimizi yaptırması lazım... Ayrıca sık sık filmlerimizin de alınması lazım... Bir de işverenin bize çalışırken süt, yoğurt gibi yiyecekler dağıtması gerek... Bütün bunlar kanuni hakkımız... Bunların yapılması şöyle dursun, adını bile anamıyoruz. Dinamitlerin patlayıp patlamadığı da, iyice kontrol edilmiyor. Zaten eldeki aletler bu işi yapmaya yetersiz... Ayrıca aydınlatma da iyi değil. Burada hiç bir can güvenliği tedbiri yok. İşverenin tedbir almamasından, 40'dan fazla arkadaşımız yaralandı, sakatlandı, bir arkadaş ta öldü... İşveren bize çok düşman... Hiç sesimizi çıkaramıyoruz... En ufak bir hak talebinde bulunsak, hemen komandolara haber salıyorlar... Sonra da bıçaklı, demirli, sopalı saldırı... Üstelik te suçlu olup karakola gidersin, daha sonra da işten atılırsın... Ölsek kimsenin umurunda değil... Durumumuz çok kötü, dayanmaya çalışıyoruz...»

*
* *

Küpe Dağı'nın eteklerine, irili ufaklı pek çok köy ve kasaba serpilmiştir... Bu köylülerin de ilkin, — bir çok dağ köylüsü gibi — çok duragan ve dingin bir yaşantıları vardı. Dağ yamaçla-

rında göğeren, küçücük kıraç tarlalarına, yıl boyu umut bağlayıp, geçimlerini sağlamaya çalışırlardı. Çok zaman kıtlıklar, yahut kıranlar bu umutlarını alıp götürürse de, «allahtandır» denilir, «tevekkülle» boyun eğilirdi. Evde, un bulgur namına, bir şey kalmazsa yorgan sırtlanılır, bir kaç aylığına çalışmak için büyük kentlerin yolu tutulurdu... Kendi içlerine kapanık, geçimlerini sağlamaktan çok uzak olan, küçük mülklerine aşırıca bağlı bin bir türlü yoksulluklarla boğuşarak, yaşayıp gidiyorlardı. Büyük bir çoğunluğu gün be gün daha da topraksızlaşıp, yoksulluğa iteleniyordu. Kente, işlerinin dışında çok ender giderler; gazete, dergi, kitap gibi şeylerle çok az yüz - göz olurlardı.

Bu durum, Alüminyum Fabrikası inşaatına başlanıldığı 1969'lara kadar, böylece sürüp gitti. Fabrika temeli atıldıktan sonra inşaatta çalışmak için kente indiler. Müteahhit firmalar, onları her zaman, kentli işçilere tercih ediyorlardı. İş güçlerini bile pazarlık edemeden, ne verilirse «bereket versin» diyerek; alaca sabahtan gün batımına kadar, oluk oluk ter akıtmaya hemencecik razı oluyorlardı. «Sendika, toplu sözleşme, grev, iş emniyeti, sigorta, 8 saat işgünü» filan demiyorlardı. Müteahhitlerin ağzı kulaklarındaydı vede sevinçlerinden uçuyorlardı. Onlar, arada itiraz eden kentli kalifiye işçilere de, köylü asıllı işçileri örnek gösteriyorlar: «iyi çalışın ha! Ustalığı onlara da öğretir, sizi de işten atarız» diye tehdit edip; işçiler arası «rekabeti» körüklemeye, derinleştirmeye çalışıyorlardı. Köylü kökenli işçiler, yataklarını, çevreye, açık araziye serip mevsimler boyu Fabrika inşaatında «ha babam» deyip, çok düşük ücretlerle çalışıp durdular. Ardı arkası kesilmeyen iş kazalarında, 100'den fazlası can verdi. Pek çoğu yaralandı, sakatlandı... Çoğunun sigortasının bile olmayışı, onları sudan ucuz iş gücü durumuna sokuyordu... Ölenler için, işverenler ne «tazminat» ne de «tahsisat» ödüyorlardı. Vede hiç bir iş kazası önlemi almıyorlardı. İşçileri, ölümlerin böylesine çoğalması, derin derin düşündürtmüşse de, paniğe kapılmaktan öte bir şey yapamıyorlardı. Çözümün örgütlenmek ve diretmekte olduğunu kolay kavrıyamıyorlardı... Onlar, daha «işçileşmenin» ilk basamaklarını tırmanıyorlardı...

Derken, Fabrika inşaatı tamamlanıp üretime hazır duruma geldi... Fabrikaya «kadrolu işçi» olmak, çoktandır düşlerine giriyordu... İşte şimdi, o gün gelmişti. Fabrika; işti, ekmekti, sıcacık çorbaydı, üşüyen çıplak ayaklara kunduraydı... Sözün kısası, «nimetti»... Fabrikanın önünde, işe girmek için çığ gibi biriktiler... Yalnız Seydişehir'den değil, bir çok kentlerdende işsizler ordusu sel gibi akıp gelmişti. Kentin sokakları işe girmek istiyenlerle; günlerce, haftalarca dalga dalga dolup boşaldı... Fabrikaya işçi olabilmek için büyük engellere çarpıyorlardı... Günlerce,

aylarca sermaye partilerine, milletvekillerine taşındılar... Fabrika yöneticilerine kartlar, mektuplar taşıdılar... Bu «torpillerle» engelleri açıp, 8 bin kadarı işçi olabildiler... Yarıdan çoğu Seydişehir ve köylerindendi... Köylü asıllı ve sömürüye yatkın oluşları «tercih» edilmelerinde baş nedendi...

Böylece, Fabrika işçiliğine adım atılıyordu... Vede hızlı bir değişim içine giriliyordu... Sömürülüyorlardı ama, modern teknikle de yüz yüze geliyorlardı. Bildiri, gazete, dergi ve kitaplara karşı ilgi duyuyorlardı. «Hak, adalet, eşitlik, sömürü, grev...» sözcükleri kafalarında dört dönüyor, daha da kuvvetli yankılanıyordu. Öyle bir değişim ki, kıl şalvarları, takkeleri atıp, pantolon kasket giymeden tutta; tekniğe, yeniliklere, ülke sorunlarına ilgi duymaya kadar...

Kent te, hızla değişti. Eski «kasvetli» görünümünü terkedip, yoğun bir hareketliliğe büründü... Seydişehir, bir kaç yıl içinde, eskisinden kat kat daha büyüdü, genişledi, çehresi değişti.... Ekonomik hayat canlandı, pahalılık alıp başını yürüdü...

Sokaklarda sık sık toplantılar, mitingler, yürüyüşler oluyordu. Her düşünce akımı, meydanlarda, işyerlerinde, evlerde tartışılıyordu...

Fabrikaya giren birisi, daha içeriye adımını atarken (elektroliz bölümü), yoğun bir is dalgasıyla karşılaşır... İşçiler isten simsiyah... İs, işçilerin içine işlemiş... İs tükürüyorlar vede sık sık öksürüyorlar...

Bir de kimyasal maddelerin salgıladığı, ağır bir koku... Kimyasal maddeler zehir salgılıyorlar. Koku ve isten, insanın soluk alması olanaksız... Koku işçilerin, evde dahi burunlarını tırmalıyor. Yedikleri, içtikleri bile is tadı ve kokusu veriyor...

Elektiroliz, karbon bloklarla kaplanmış çelik potalarda, alümina ve kriyolit karışımından 950°C doğru akım geçirilerek yapılır. Makinaların sık sık onarımı, bakım ve kontrolunun yapılması gerek. Bir de işçilerin eğitilmesi... Bakım ve onarımın iyi yapılmaması makinaların, alümina ve kriyolit kaçırmasına neden olur. Alümina ve kriyolit kuvvetli bir eriticidir. insana değer değmez hemen elbiseleri delip, vücuda geçer... Ve de cılk yaralar açar... İşçilerin bir çoğunun elleri yüzleri vara... Eğitimse göstermelik, adet yerini bulsun biçiminde... İşverenlere sorulursa, Sovyetler Birliğine dahi eğitilmesi için, işçi gönderiliyor... Doğrudur, ama gönderilen işçi sayısı o kadar az ki, sözü bile edilemez...

Havalandırma da çok ilkel... İş kazası önlemlerini sağlamak

şöyle dursun, zehirlenmeleri önleyici yiyecekler bile dağıtılmıyor... Bu tınmazlık, 35'i geçkin işçinin zehirlenmesine neden olmuş...

Alüminyum bölümünde, delici, eritici bir madde olan kostik, borularda dolaşım yapar. Borular sık sık delinir ve arızalanır... Açılan deliklerden kostik püskürür... Bu püskürmelerden, 25 kadar işçi yaralanmış. Onarım her defasında kostik püskürdükten — önce değil — sonra yapılmış... O da — tabii ki — işçiler yaralanmasın diye değil, kostiğin boşa gitmemesi için...

Dökümhanede, eritilmiş alüminyuma su karışırken, çevreye müthiş bir sıçrama yapar. İşçinin korunabilmesi için, maske, aspes (yanmaz ayakkabı), koruyucu önlük gibi şeyler kullanması gerek... Ama işçiye düşman bir işverenden bunları beklemek boşuna... Böylece, en basit kaza önlemlerinin bile alınmaması, şimdiye değin, 50'yi geçkin işçinin yaralanmasına, sakatlanmasına neden olmuş...

Mehmet Ali adlı işçi anlatıyor :

«..... Transpar'da çalışıyorum. Buradaki kablodan yüksek gerilimli elektrik akımı geçer. Bu yüzden kablonun yukarı alınması lazım... Kabloya değmemek için çok dikkat edilmeli. En ufak bir dalgınlık ölümümüze sebeb olabilir... İşveren, kazalara tedbir olarak, bize lastik ayakkabı bile vermiyor... Bir de burada, tedbir alınmadığı için, sık sık sapan (çelik halat) kopmasından, yaralanmalar, sakatlanmalar oluyor... Sadece sapan kopmasından bir arkadaşımız öldü... Havalandırma ise ayrı bir dert.. Her yer toz - duman içinde.....»

Çalışma şartlarının kötülüğü, iş kazalarının can yakıcılığı üzerine söylenenler, anlatılanlar, anlatılacak olanlar uzar gider...

*
* *

Seydişehir'e ansızın binlerce işçi üşüşünce — zaten eskiden beri kentlileri iyice bunaltan — konut sıkıntısı, daha da süregenleşir... Bu da en çok emlakçıların ve inşaat sektörünün işine yarar. Emlakçılar Fabrika yapımından önce, dekarlarca arsa satın almışlardır... Fabrika üretime başladıktan sonra, kent kalabalıklaşınca, pahalılık ta başlar... Öyle ki Seydişehir, ülkenin 2 - 3 pahalı kentinden biri durumuna gelir.. Tabii kiralar da... Ahır bozması izbe bir odanın kirası, 250 - 300 lirayı geçkin... Onu da bulmak zor... İşçidir bu, çalışabilmesi için başını mutlaka bir yere sokması gerek... Ama nasıl?..

Tam bu anda inşaatçılar, emlakçılar, yoğun bir kampanya açarlar. El ilanları dağıtırlar: «İşçiye ucuz arsa - ucuz konut...» filan diye... İşçi çaresizdir, otellerde de kalınamaz, hem yer bul-

mak mesele, hem de ateş pahası... Sarılırlar bu ilanlara, kampanyalara... On - onbeş senede zor ödeyebilecekleri borçların altına, «noter onaylı» senetlerle girerler. Böylece emlakçılar ucuza aldıkları arsaları, 15 - 20 kat pahalıya işçilere satarlar... Pahalılıkta sık sık rekorlar kıran kentte, ücretinin yarısını — ve hatta bazan daha çoğunu — inşaatçılara kaptıran işçilere de, «mucizeler» göstererek yaşamak kalır...

Kentlerin varoluşlarını, plansız, kötü malzemeden yapılmış, işçi mahalleleri kapladı. Çoğunluğu iki odayı geçmeyen, havasız, güneş ışığından yoksun bu evler, sağlık koşullarına tümden aykırı... İçinde suyunun olmaması bir yana, kanalizasyon teşkilatının dahi yokluğu, sokakların ve çevrenin pislik içinde kalmasına neden olmuş... Her yeri, öbek öbek çöp yığınları ve pislik kaplamış... Kışın sokaklar vıcık vıcık çamur içinde... Yörede kolera, tifüs, tifo mikropları kol geziyor... Kalabalık işçi aileleri, böyle konutlarda üst üste sığışarak, yaşamaya çalışıyor...

Bu durum, işçinin aşırı sömürüsünün yanında, burjuvazinin başka bir yönden de yararınaydı. İşçinin borç altına alınması, onu işine daha da çok bağlıyordu. Dahası, «küçük mülk sahibi olma düşü» yeniden canlandırılmaya çalışılıyor, işçinin «devrimci ruhu boğulmaya» çabalanıyordu... Taraşçı, Gevrekli, Ortakaraviran, Kisecik asıllı işçiler; konut pahalılığı ve kıtlığı yüzünden, kasabalarından işe gelip - gitme yolunu tuttular... Bu da otobüs ve dolmuş fiatlarının aşırıca artmasına yol açtı... Günde 8 saat ter akıttıktan sonra, bir de kasabanın yolunu tutmanın, ikinci bir yorgunluğu göğüslemenin zorluğu, dayanılmazlığı tahmin edilir... Konut kıtlığı işçiyi bunaltan öylesine bir cenderedir ki, Beyşehir gibi ilçelerden ve hatta Konya'dan, her gün işe gelip giden yüzlerce işçi vardır...

İşçileri havasız, zehir salgılayan maddelerle yüzyüze, aşırı sıcak ve soğuk, en basit iş kazaları önlemlerinin bile alınmadığı, sağlık koşullarına ters işyerlerine sürdükten başka, onları birde; zindan gibi izbelerde oturmaya zorlamak, ve hatta konutsuzluk cehenneminde oradan oraya dolaştırarak bunaltmak, tabii ki ancak burjuvazinin yapabileceği bir yüzsüzlüktü... Böylesi bir zulmu, vurgunu, talanı, soygunu başkaca kimseler yapamazdı...

*
* *

Sömürü ve zulum doruk noktaya varınca, «işçileşme» yolunda önemli basamaklar çıkan Seydişehir işçilerinin de kafalarına, birlik olmanın önemi dank eder... Birlik olmak gerekir ama nerede?.. Sendika sözleri ortalıkta dolaşmaya başlayınca, yerden mantar biter gibi, irili ufaklı bir çok sendika boy gösterir vede

işçiler arasına ağlarını gerer... İşçiler, bu sendikalar arasında epey mekik dokurlar. En sonunda, ilerici bir sendika olan, Özgür Alüminyum - İş'te kenetlenirler... Diğer sendikalar tası tarağı toplayıp çekilirler, bazıları da bu sendikaya katılır... DİSK te, bağımsız bir sendika olan Özgür Alüminyum - İş'i destekler, ona bir çok yönden yardımcı olur, yol gösterir... Örneğin, her iki sendika işbirliği yaparak bir eğitim programı yaparlar. Sadece Kentteki işçileri değil, çevre köylerde oturanları da eğitecek, bilinçlendirecek bir eğitim programı... İşçiler, DİSK'in önemini ve kendilerinden yana gerçek bir sendika olduğunu hemen kavrarlar... İşçiler, kendi sendika yöneticilerini, DİSK'le birleşmeğe zorlarlar... Özgür Alüminyum - İş yöneticileri, kendi sendikalarını «fesih» ederek DİSK'e katılmaya karar verirler...

Durum bu kerteye gelince, Ülkü Ocaklı sermaye uşağı komandolar, polisler, ajan provakatörler, İşveren durumundaki Etibank yöneticileri, bilumum işçi düşmanları ve Maocular; hemencecik karşılıklı elektriklenip, rezonansa gelirler... Çevre köylerde, «cihatlar» ilân ederler... Türkeş, ilçe kaymakamına, DİSK'in örgütlenmesini engelleyebilirse, valilik vereceğini, vaadeder. Kentte yaptığı bir konuşmada: «Bozkurtlarım, size emrediyorum! Ben burada Özgür Alüminyum - İş ve DİSK istemiyorum...» diyerek, «sinyal» çeker... Kente bir de faşist komandoların desteğinde, tepeden, Türk - İş'e bağlı, Türk Metal - İş Sendikası indirilir... Bu Sendikanın yönetici ve üyelerinin çoğu, MHP ve Ülkü Ocaklarında da yönetici ve üyedir. İşçiye kan kusturan bu cinayetçi, gangster sitili sendikacılar, tabelalarına da hemen «kurt başını» resmederler... Bulunduğu her yerde, işçilere kan ve ölüm yağdıran bu sendikanın yaptıkları, yalnız Seydişehir'de ve Bursa'da (TOFAŞ'ta bir işçinin öldürülmesi, ikisinin komaya sokulması...) değil; yurdun bir çok yerinde ayyuka çıkıyor...

Türk Metal yöneticileri haftalarca, aylarca, sendikalarına üye kaydetmeye çalışırlar. Fakat bütün dinî propagandalar, «cihat ilanları» sendikalarına 300'den çok üye kazandırmaz... 8 bini geçkin işçinin yaşadığı ilçede, bu kadarcık üye sayısı, onların «köpekli» tabelalarıyla başbaşa kalmalarından baska bir şey değildir... Zaten bu üyelerin çoğu da, işin içyüzünü kavrayınca, yavas yavaş istifa etmeye başlarlar.

Fabrika yöneticileri, tüm ilerici mühendis ve memurları kıyıma uğratır. Ayrıca ilerici ve devrimci bilinen işçilerin önde gelenleri, «punduna getirilip - kitabına uydurularak» işten atılır. Yerlerine de MHP ve Ülkü Ocakları kanalıyla yeni «işçiler!» alınır... Tabii ki bu yeni «işçilerin!» işyerlerindeki konumları çok değişiktir. Onların baş görevi, üretime katılmak değil; çalışanların başına dikilip, işyerinde «asayişi temin etmek!» tir... Sonra

köyler, kasabalar dolaşılır, oralardan; işçiler üzerine kışkırtmalar, saldırı planları tasarlanır. «... İşçiler gavurlaştı, koministleşti...» filan diye... Bu curcunaya, Maocular da omuz verip katılırlar. Dolaştıkları yerlerde: «Türkiye'de başlıca iki sendika vardır.. Bunlardan birisi DISK'tir, Sovyet sosyal emperyalistlerinin yanındadır. Diğeri ise, Türk - Iş'tir, o da Amerikan emperyalistlerinin sendikasıdır. Sakın DİSK'e geçmeyin... Zaten bu Fabrikayı da Sovyetler Birliği yaptı, başımıza bütün belalar ondan geliyor... Sizi sömürüyorlar.. vs, vs...»

Ama bu propagandalar, provakasyon girişimleri, tümden boşa çıkar. Baskının, sömürünün, zulmun altında inim inim inleyen işçiler, bu tür bozguncuları, ellerinin tersleriyle iteleyip geçerler... DISK'te örgütlenmek için, daha da kararlı davranırlar.

13 Temmuz 1975 günü, Kongre bir sinema salonunda açılır... Ama hemen çok geçmeden, Kayseri, Kırıkkale, Ankara ve Konya'dan otobüs ve taksilerle gelen komandolarca basılır... Zincirler, şişler, sopalar, tabancalar konuşur. İlçe sokakları ve salon, savaş alanına döner... Hükümet komiseri Kongre'yi, olay çıktı diyerek «iptal!» eder... Kent —olaylar sonrası gelen— askeri birliklerce, «kontrol!» altına alınır... Pek çok ilerici ve işçi tutuklanır. İşçilere de, çok zaman olduğu gibi yaralılarını toplamak düşer...

Ülkü Ocaklı faşist komandolar, bundan sonra baskı ve terör eylemlerini daha da yoğunlaştırırlar. Kentteki bütün ilericiler ve devrimci işçiler, sıra dayağından geçirilir. Pek çok kişi yaralanır... Bu saldırılara, komando saflarında aktif olarak katılmayan polisler de kıyıma uğratılır... Seydişehir'de öyle günler vardır ki, bir günde 30 - 40 kişinin tutuklandığı çok olmuştur... Saldırılar o kadar yoğunlaşır ki, çok günler hastahanelere, araba araba yaralı taşınır. Taa Konya hastahanelerine kadar...

İlericilere, işçilere komandoların iki çeşit saldırı taktiği vardır... İlki; döğülmesi kararlaştırılan kişi, bir arabayla, 5 - 6 komando tarafından izlenir. Araba kurbanın yanında, aniden durur. Bu arada döğülecek kişi kısa bir kaç cümleyle tehdit edilir: «Seydişehir'i iki gün içinde terkedeceksin!» yahutta, «... Fabrikadan iki gün içinde çıkışını alacaksın, yoksa ölürsün... vs, vs...» Sonra da o kişiye aniden, zincir, demir, bıçaklarla saldırılır.. Kan içinde yere serilip, «sırra kadem basılır...»

İkinci tür ise, toplu saldırılardır... Bu çeşit saldırılara, bir kaç yüz faşist komando katılır... İşçilerin çevresi kuşatılarak kısa, tehditli bir nutuk çekilir: «... ya Türk Metal'e üye olursunuz, yada ölürsünüz...» Veyahutta «... Komünist olmak yok... vs...» kabilinden... Sonra da saldırıya geçilir. Eğer saldırı Fabrika'ya yapılmışsa, saldırıyı fabrikadaki komandolar da destekler... İş-

çiler iki kıskaç içine alınır... Aynı şey, işçi mahallelerine de sık sık uygulanır... Her saldırı sonunda da işçiler, kitleler halinde tutuklanır...

Faşist komandoların, — çok azda olsa — Türk Metal - İş'e, Ülkü Ocakları'na ve MHP'ye; kandırarak, bazan da zorlayarak, işçileri üye yapabildikleri bir gerçek... Ama bu durumdaki işçi sayısı o kadar azdır ki (300 den az...) hiçte önemsenemez... Onların da, — zamanla — çoğunun, bilinçlendikçe; gerçek saflarına dönecekleri bir gerçek...

İşçiler de, bilinçli olmadıkları sürece; tek tek (birey olarak) burjuvazinin dünya görüşüyle yükümlüdürler... Ama bu, büyük bir çoğunluğu için, gelip geçici bir şeydir... Çünkü onlar, «sınıf olarak» en modern ve devrimci bir sınıfı oluştururlar...

Faşist komandolar, saldırılarında bazan saflarına kandırarak aldıkları böyle işçileri kargaşalıkta yaralayarak, propaganda için kullanırlar... «Bakın komünistler işçi yaraladı....» diye yırtınarak... Böylece, hem saldırılarına gerekçe hazırladıklarını, hem de anti - komünizm propagandasını yoğunlaştırdıklarını sanırlar...

Ama bu ahmakça silah, Seydişehir'de de geri teper... Dini duygularını «istismar ederek» kandırdıkları Hasan Kadıoğlu'nu, bir kargaşalıkta vuran komandoların; «MHP'li milliyetçileri komünistler vurdu....» yaygarasını, işçiler ve kent halkı yutmaz, vede faşist komandolar şiddetle lanetlenir... Bu durum, saflarındaki kandırılmış işçilerin gözlerini açmasına, kimlerin gerçek dost, kimlerin düşman olduğunu kavramalarına olanak sağlar... Ama faşist komandolar, gene de, kenti saatlerce allak bullak ederler... Fabrikaya üst üste saldırılar düzenlerler... İlerici bilinen kişilerin evlerini, iş yerlerini, kurşun yağmuruna tutarlar... İlerici kuruluşları basıp, tahrip edip eşyalarını sokağa atarlar... Kent saatlerce faşist komandoların kontrolunda kalır... Pek çok ilerici ve devrimci yaralanır... Polis te önüne gelen devrimci ve ilericileri tutuklar...

Tasarlanan her şey boşa çıkınca, MHP'liler, Ülkü Ocaklılar ve Türk Metal - İş yöneticileri işbirliği yaparak, İşçilerin tümünü sahte üye giriş fişleriyle Türk Metal'e üye yaparlar. İş mahkemeye dökülür... Bilirkişiler, üye giriş fişlerindeki imzaların, sahte olduğunu açıklarlar... Ama MC iktidarı mahkemeyi ve Çalışma Müdürlüğünü hemen baskı altına alır vede yetki, Türk Metal'e verilir. Böylece DİSK'e geçmek isteyen işçilerin umutları, karartılmaya çalışılır. Sonra da toplu saldırılar ve tehditler artırılır : «.... Bundan sonra sendikanız Türk Metal'dir, oraya gelip gideceksiniz... Sizleri bir daha komünist sendikalarda görmeyeceğiz, vs, vs..»

Ve toplu saldırılar, gittikçe şiddetlenir. Pek çok işçi döğülür, yaralanır...

«Seydişehir'i terkedeceksin, yoksa ölürsün...» tehditleri, ikibini geçkin işçinin, işi ve kenti terketmesine neden olur...

Fabrika'da üretim, % 20'nin altına düşer...

Ali isimli işçi anlatıyor :

«.... Dayağı en çok Fabrikada yiyoruz. Çünkü oraya, saldırı için, son zamanlarda epeyi komando aldılar. Saldırı anında kolay kaçamazsın... İki ateş arasında kalıyoruz... İçerden ve dışardan, düdük işaretiyle aynı anda saldırıyorlar... Şimdiye kadar, beş defa dayak yedim.. Sırtım hep zircir izi... 10 gün hastahanede yattım.. Sebeb, Türk Metal'e üye olduğum halde, neye sendikama uğramıyormuşum. Halbukiyse o sendikaya bizi haberimiz bile olmadan, imzalarımızı taklit ederek üye yaptılar... Ama ölsek bile o sendikaya gitmeyeceğiz. Buna kararlıyız.. Çünkü korkunun ecele hiç faydası olmuyor... Biz kimsenin esiri değiliz.. İkibinden fazla arkadaş, işi ve Seydişehir'i terketti... Ama biz gitmeyeceğiz.. Nereye gidebilirim zaten?.. Nerede iş bulabilirim başka..? Sonra bulsam bile, başka yerde köpek yok mu yani? Kaçmak kurtuluş değil... Beni, kefenini yanında taşı, diye tehdit ediyorlar... Bıçak kemiğe dayandı artık... Başka bir dert te, giden, işi bırakan arkadaşlarımızın işini de, biz omuzlamak zorunda kaldık.....,»

Faşist komandolar, şimdilerde işçilerin yoğun olduğu köy ve kasabalarda örgütlenmeye ağırlık veriyorlar... Amaç «işçi - köylü yakınlaşmasını» dumura uğratmak... Tabiiki bunu, birden bire yapamıyorlar. Köylülerin şiddetli bir tepkisiyle karşılaşıyorlar... Köylerde, yer yer kanlı olaylar oluyor...

Faşist komandolar, Taraşçı Kasabası'ndan bir işçiyi Ülkü Ocağı başkanı yapmak için kandırırlar. Fakat işçi sonradan uyanır ve vazgeçer. Komandolar, bu duruma kızıp, işçiyi Kasaba içinde kurşunlarlar... Ağır yaralı işçiyi hastahaneye kaldıran iki köylünün de yolu kesilerek, kurşun yağmuruna tutulur... Kasabalılar, Ülkü Ocağı açtırmamak için tümden direnirler. Ama az sonra Kasaba'ya bir karakol açılır; vede karakol desteğinde Ülkü Ocağı... Kasaba sıkı bir baskı altına alınır, komandolar ilericilerin evlerini sık sık kurşun yağmuruna tutarlar... Jandarmalar da, sık sık aramalar yapar... Sudan sebebler icadedilip, köylüler ta Adana Devlet Güvenlik Mahkemelerine kadar dökülür...

Üçyüzden çok işçinin yaşadığı Ketenli Kasabasına, faşist komandolar, Ülkü Ocağı açmak için girince; köy kadınlarının şiddetli bir direnişiyle karşılaşırlar. Köylü kadınlar, arabaların önüne yatıp: «... biz ölmeden buraya kanlı kaatilleri sokmayız» diye bağırdılar... Komandolar geri çekilmek zorunda kaldı... Ama ertesi gün jandarma desteğinde kasabaya girip, Ülkü Ocağı'nı aç-

tılar... Kasaba yoğun bir baskı altında... Sık sık evler aranıyor, ilericiler dövülüp, yaralanıyor...

Bu «minval üzre» Ülkü Ocağı açılan yerlerden birisi de, Gevrekli kasabası... Burada baskı ve terör öylesi boyutlara ulaştı ki, CHP milletvekili Mustafa Üstündağ'a bile saldırıldı, arabası taşlanıp geri çevrildi...

MC iktidarı paralelindeki kaymakam, köy muhtarlarını, Ülkü Ocağı açmak için baskı altında tutuyor... Bazı muhtarlar çaresiz kalıp: «Al mühürü köyün muhtarlığını sen yap!» diyerek mühürleri, Kaymakama bırakıp gidiyorlar...

Seydişehir işçilerinin «halleri» böyle...

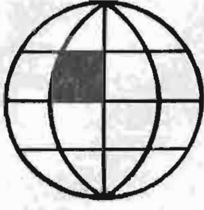
En basit iş kazası önlemlerinin bile alınmadığı, insan sağlığına aykırı işyerlerinde çalışmak zorunda bırakılan işçileri; konutsuzluğa ve ömür törpüsü izbelerde yaşamaya iteledikten başka, bir de onlara komando baskısı ve zulmunu musallat etmek...

Seydişehir işçileri tümden kana belenmiş... Baskı ve terörün altında soluk alıp veriyorlar. Ama bu kanlı oyunlar, onlara faşistlerin kanlı yüzünü, onların kimlerin köpekleri olduklarını, her gün biraz daha öğretiyor... Ayrıca bellerini doğrultabilmek için, daha bilinçli ve örgütlü savaşmanın önemini de...

Seydişehir işçileri ve köylüleri; zulmun, acının, soygunun, talanın, vurgunun bileyi taşında bileniyor, çelikleşiyor...

Faşistlerin kanlı oyunları bir gün bu çelik engele çarpıp, geri dönerek, kendi ayaklarına dolaşacağı günler yaklaşıyor...

O gün yakındır...

kitaplar anlattıkları düşündürdükleri

ileri bir demokrasi için solun güçbirliği (*)

Ahmet BİLİR

Günümüz dünyasında sosyal - demokrasinin yeri ve oynadığı rol nedir? Sosyal - demokrasi bugünkü konumuna nasıl gelmiştir? Bu konumu devam ettiği sürece gelişme perspektiflerinden yoksun mudur? Yaşayabilmesi ve gelişebilmesi için tek seçeneği nedir?

Kısacası, Ernst Henry'nin kitabı, sosyal - demokrasi ne idi, ne oldu ve ne olabilir sorularını konu edinmekte.

Bu konu, dünyasal planda olduğu kadar, ülkemizi de yakından ilgilendiren bir konu. Özellikle de, bizzat en yetkililerinin açıkladıkları gibi, «sosyal - demokrat — demokratik - sol» CHP'yi Sosyalist Enternasyonale üye yapma istekleri de gözönüne alınırsa, konunun önemi kendiliğinden anlaşılmakta. Bu durumda da, yazının giriş bölümündeki soruların Cumhuriyet Halk Partisi'ni de yakından ilgilendirdiği açıktır. Değilmi ki, bir bütünle birleşmeyi arzulayan bir parça, bu birleşmede kendi bazı özelliklerini korusa bile, o bütünün genel hatlarını, yapısını ve hatta geleceğini paylaşmaktadır.

O halde, bu bütünü iyice tanımak, hem CHP'yi ve hem de bu siyasal Parti'nin toplumumuzda işgal ettiği çok önemli yerden dolayı toplumumuzu da yakından ilgilendirmektedir.

İşte bu alanda önemli bir boşluğu dolduran E. Henry'nin kitabı, «Elli Yıllık Bir Sınav» adlı bölümle başlamakta.

Yazar, elli yıllık bir süre içinde, yani gerek komünistlerin gerekse sosyal - demokratların 1917 - 1918'de farklı ülkelerde iktidara gelmelerinden itibaren, her iki kanadın somut durumlarını,

---

* Ernst HENRY, **İleri Bir Demokrasi İçin Solun Güçbirliği,** Konuk Yayınları, Genel Sıra No: 19, Sosyalizm Kitaplığı: 8, Birinci Baskı, Kasım 1975, İstanbul.

neler yapıp neler yapamadıklarını kısaca özetlemekte. Diğer bir deyişle, solun her iki kanadının elli yıllık bir kâr - zarar bilançosunu çıkarmakta ve şöyle demektdir: «Ne komünistler, ne de sosyal - demokratlar, bir ülkeyi yönetmişlerdi. O güne değin, hiçbiri, teorik çalışmalardan ve kendi yararlarına genel düşüncelerden öte birşey yaratmamıştı. Bununla birlikte, 1917 - 1918'de durum değişti. Hem komünistler, hem de sosyal - demokratlar, değişik ülkelerde iktidara geçmeye başladılar. O zamandan bu yana kazanılan deneyler gerçekten büyüktür. Bugün, komünistlerle sosyal - demokratlar arasında süregelen anlaşmazlığın ne getirdiği sorunu, geniş bir temelde toplanabilir. Halk, komünistlerin de, sosyal - demokratların da neler başardıklarını yeterince bilmektedir.

«Tarihsel başarılar değişik yollarla özetlenebilir. Şimdilik, program ve teorik tartışmalar sorununu bir yana bırakalım. Daha somut gerçekler var elimizde; bu gerçeklerde yoğunlaşalım.»

Bu somut gerçekleri ise, başlıca iki noktada ele almakta yazar. Birincisi, komünistlerin ve sosyal - demokratların, elli yıl boyunca, dünyasal planda ulaştıkları taraftar sayısı, yada her akımın elli yıl boyunca ulaştıkları sayısal durum. Bunu şöyle belirtmektedir: «Yaklaşık olarak elli beş yıl önce, sosyal demokrat partilerin üye sayısı 3 milyondan çokken, tüm dünyadaki komünistlerin sayısı, 400.000'i geçmiyordu. On yıl sonra (1928'de), 1.6 milyon komünist, 6.5 milyon sosyal - demokrat vardı; başka bir deyişle, komünistlerin dört katı kadar sosyal - demokrat vardı. Bugün 13.6 milyon sosyal - demokrat, yaklaşık olarak 50 milyon komünist vardır; başka bir deyişle, komünistler sosyal - demokratlardan üç kat daha çokturlar şimdi. Durum değişmektedir. Dünyada 50 yıl boyunca ne olduysa, halkın inançlarına yansımıştır.»

Ancak yazarın deyimiyle «politika aritmetik olmadığına» göre, ve «sayılar kamusal yaşayışın büyük sorunlarına her zaman bir cevap veremedikleri ve hatta bazan bu sorunları gözden saklayabildikleri için» asıl önemli olan «bu partilerin kazandığı taraftar sayısından öte, kazandıkları durumun gücü ve amaçlarını gerçekleştirme yolunda elde ettikleri başarılardır». Diğer bir deyişle, komünistlerle sosyal - demokratların elli yıl boyunca dünya siyasal haritasındaki durumlarıdır asıl önemli olan.

Elli yıl süresince ulaştıkları noktada, komünistler, üç kıtaya dağılmış olan ve 1 milyar insanın yaşadığı 14 ülkede iktidarı ellerinde tutmakta ve bir dünya sistemi oluşturmaktadırlar.

Oysa sosyal - demokratların durumu için aynı şey söylenebilir mi?

«Yetmişlerin başından beri sosyal - demokratlar, toplam 24 milyon insanın yaşadığı beş Avrupa ülkesini — İsveç, Avusturya, Norveç, Danimarka ve Malta'yı — yönetmektedirler. Toplam 75 milyon insanın yaşadığı öteki beş Avrupa ülkesinde de — İtalya, Finlandiya, İsviçre, Belçika, İzlanda, bir de küçük San Marino Cumhuriyeti'nde — sosyal - demokratlar, burjuva partilerinin başkanlığındaki koalisyon hükümetlerine katılıyorlar; tek bir ülkede — F.A.C. (Federal Almanya Cumhuriyeti)'nde — öteki partilerin temsilcilerinin de katıldığı koalisyon hükümetinin başkanlığı onların elindedir. Avrupa dışında, önceleri sömürge olan yedi ülkede — İsrail, küçük Singapur Cumhuriyeti, Jamaika, Trinidad, Madagaskar ve Mauritius adaları, bir de Gine'de — şimdi sosyal - demokratlar iktidardadırlar, yada koalisyon hükümetlerine başkanlık etmektedirler.»

Fakat sosyal - demokrasinin dünya siyasal haritasındaki bu görünümünün altında yatan gerçek nedir? Birincisi; «Sosyal - demokrat rejimlerin hiçbir ülkede kalıcı olmadıkları» dır. Gerçekten de «sosyal - demokrat hükümetler ve sosyal - demokratların katıldığı hükümetler, gelir geçerler. Bu partinin etkili olduğu ülkelerde durum, her birkaç yılda bir değişir çoğunlukla. Şu yada bu ülkede sosyal - demokratların birkaç yüzbin oy kaybetmeleri, sağ burjuva partilerinin iktidara geçmesine yol açabilir. Sosyal - demokratların yaptığı reformlar, birkaç yıl içinde gerici hükümetler tarafından kaldırılabilir yada yararsız hale getirilebilir. Hükümetler, rejimler ve yasalar sürekli olarak değişmektedir. Bu koşullar altında, çok dar kapsamlı bir sosyalist programı bile tutarlı bir biçimde izleme güvencesi yoktur ve bundan sonra da olmayacaktır, devlet hâlâ burjuvazinin elindedir.

«Başka bir deyişle, dünyada ne bir 'sosyal - demokrat sistem' nede bir sosyal - demokrat bölge vardır; ortaya bir çıkıp bir kaybolan, sosyal - demokrat adalar, yada adacıklar vardır yalnızca.»

Kısacası İngiltere, çağdaş sosyal - demokrasinin kalesi İskandinavya ülkelerinin en son deneyimleri de gözönüne alınırsa, «gerçekten de, 50 yılı aşkın bir süredir sosyal - demokratlar tek bir ülkede bile tam başarı sağlayamamışlardır.»

Sosyal - demokratların dünya siyasal haritasındaki görünür durumlarının bir diğer önemli yanı ise, sosyal - demokratların iktidarda oldukları yada iktidara ortak oldukları ülkelerde gerçekleştirdiklerinin, neler olup olmadığıdır?

Sosyal - demokratların birçok ülkelerde bazı kısmi reformlar yaptıkları, çalışanların çıkarlarına bazı önemli gerçekleştirmeler yaptıkları bir gerçektir, fakat bütün bunlara rağmen şu da bir gerçektir ki, «hiçbir yerde, 1917 - 1970 yılları arasında sosyal - demokratların iktidarda bulundukları tek bir ülkede bile, kapi-

talist sistem yıkılmadı; hiç değilse güçten düşürülmedi. (...) Bugün, hiç kimse, bu ülkelerin tümünde, gerçek egemen gücün devletle bütünleşmiş finans oligarşisi olduğunu, ciddi olarak tartışmaz bile.»

Pekiyi sosyal - demokratlar bu kadar yıl boyunca bu en temel olanı gerçekleştiremedikleri halde, neyi gerçekleştirmişlerdir? Bunun en kesin cevabı ise, hiç kuşkusuz, bizzat kendilerini değiştirmeyi gerçekleştirdikleridir. Gerçekten de, E. Henry'nin bir Avusturyalı sosyal - demokrattan şu aktarışı, bunu olanca açıklığıyla ortaya koymaktadır: «Sosyalist Partiler, toplumu etkilemeyi ve değiştirmeyi amaçlayan her işi, Marx'in istediği gibi, güçleriyle başarma yerine, uzun süren (kapitalizme, **E. Henry**) uyma sürecinde kendilerini değiştirdiler. Şarabı gittikçe daha çok sulandırdılar ve sonunda, dar görüşlü birer insan olup çıktılar. Belçika, Fransa, İngiltere, Danimarka, Norveç ve İsveç sosyalistlerinin iktidara gelmeyi başardıkları doğrudur; bununla birlikte, sosyalist bir sistem kuramadılar. Benimsemiş oldukları kapitalizme uyma politikasının kurbanı oldular; hâlâ da olmaktalar.»

Öte yandan, sosyal - demokratların elli yıl boyunca vardıkları bu sonucun,onları burjuvazinin güvenilir ve desteklenir bir siyasal iktidar rezervi yaptığı, sosyal - demokratların siyasal iktidar yada iktidara ortak oldukları ülkelerde, kapitalizmin sarsılmak şöyle dursun, daha da güçlendiği, unutulamaz bir gerçektir. «Gerçekten de geçen elli yıl boyunca sosyal - demokratların burjuva hükümetlerine tam olarak katılmalarının, Batı'da kapitalizmin yerleşmesini kolaylaştırdığından kuşku duyulamaz. Bu sonucun doğmasına, hiçbir güç, sosyal - demokratlar kadar katkıda bulunmamıştır; bugün bu gerçek, tüm burjuva politikacılarınca kabul ediliyor. Burjuvazi, soyal - demokratlardan hiçbir zaman çekinmemiştir; tersine iktidarını sağlamlaştırabilmek için onlara ihtiyaç bile duymuştur; pek çok durumda, onları yardıma çağırmıştır. Sermayeye zarardan çok yarar getiren yarım yamalak reformlar başlatarak kitlelerin kararlı bir iktidar mücadelesine girişmelerini engelleyerek ve komünistlerle savaşarak; sosyal - demokratlar, etkili oldukları her yerde burjuva devletinin koruyuculuğunu yapmışlardır. Bugün, yalnızca sosyal - demokrat hükümetlerin işbaşında olduğu ülkelerde değil, sosyal - demokrat bakanların koalisyon hükümetlerine katıldıkları ülkeler de dahil olmak üzere, sosyal - demokratların etki alanı, tüm Avrupa'nın beşte birini bile içine almamaktadır. Avrupa dışındaki adalar ve adacıklar sayılmazsa, 50 yılı aşkın bir süredir sosyal - demokrasinin dünya haritasında kazandığı, eksiksiz olarak budur.

Bununla birlikte, Avrupa'nın bu parçası bile, gerçekten sosyal - demokrasinin etkisi altında değildir.»

Yazarın birinci bölümde saptadığı gerçeklik kısaca bu olmaktadır. Ancak, sosyal - demokrasinin bugünkü durumunu böylece saptamak yeterli değildir. Bu neden böyle olmuştur? İşte bunun cevabını, yazar, «Altı Önemli Soru» başlıklı ikinci bölümde daha geniş olarak açımlamaktadır.

Yazar, bu bölümde de yine komünistlerle sosyal - demokratlar arasında tarihsel bir oranlama yaparak, şu altı önemli soruyu sormakta ve cevaplamaktadır:

«1 — Komünistler ve sosyal - demokratlar, 1930'larda, faşizme set çekmek ve Hitlerin iktidara geçmesini önlemek için ne yaptılar?

2 — Sosyal - demokratlar ve komünistler, İkinci Dünya Savaşının önünü almak, daha sonra da bu savaşı kazanmak için ne yaptılar?

3 — Savaştan sonra, bu iki parti, «soğuk savaş»ı önlemek ve barış içersinde birarada yaşamak için ne yapmışlardır?

4 — Bu iki parti, dünyayı çalkalayan ulusal kurtuluş hareketlerini nasıl karşıladılar?

5 — Sosyal - demokratlar ve komünistler, sosyalizmin ana amacına —sınıfsız bir toplum kurmaya— ulaşmak için ne yapmışlardır? Her iki partinin de bu amaçla kurulduğunu düşünürsek, bu sorunun cevabı gerçekten kesin olmalıdır. Ve,

6 — Komünistler ve sosyal - demokratlar, bilimin ilerlemesi ve dev başarılar kazanılması yolunda, günümüzün dünyasına ne gibi katkılarda bulunmuşlardır?»

Komünistlerin bu sorulara verdikleri cevaplar, yazarın da ayrıntılı olarak açıkladığı gibi, olumlu oldukları halde; sosyal - demokratlar için aynı şey söylenebilir mi? Buna hayır denileceğini, hayır denilmek zorunda olduğunu kanıtlıyan E. Henry, şu sonuca ulaşmaktadır: **«Tüm söylediklerimizi özetlersek şu sonuca varıyoruz: Sağ - kanat sosyal - demokrasinin, geçtiğimiz 50 yılın büyük başarılarına katkıda bulunduğu söylenemez. Büyük bir devrim başaramamıştır: büyük bir devlet kuramamıştır: insanlığa büyük bir düşünce kazandıramamıştır. Sosyal - demokrasi kısırdır.»**

Ancak sosyal - demokrasi'nin bu genel başarısızlığını saptamak, onun farklı kesimlerini global bir değerlendirme içinde bir potada eritmek tehlikesi yaratabilir. Bu nedenle de yazar, «Yerinde Sayma» başlıklı, kitabının üçüncü bölümünde, dünya sosyal - demokrasisi'nin farklı kesimlerini, Avrupa'da yer alan belli başlı kesimlerini, ayrı ayrı ele alarak incelemektedir.

Yazar, öncelikle, Avrupa sosyal - demokrasisi'nin bu yerinde

sayışını, gelişmesindeki bu kısırlığı, tarihsel plana oturtarak şöyle demektedir: «Bu süre boyunca, sosyal - demokrasi, Batı - Avrupa'yı bütünüyle yada büyük bölümüyle kazanma, böylece de dünyanın bir parçasının gelecekteki tarihini yönlendirme fırsatına iki kez yaklaştı. Bu fırsatlardan ilki, Birinci Dünya Savaşından sonra doğdu. 1918'de Almanya'da ve Avusturya'da, hükümeti sosyal - demokratlar kurdular; aynı zamanda Macaristan ve Polonya hükümetlerinde (Karolyi ve Pilsudski - Moraczewski kabinelerinde) önder duruma geldiler. 1919'da Çekeslovakya'da iktidarı ele geçirdiler (Tusar hükümeti) ve Bulgar hükümetinde yer aldılar. 1921'de, aşırı - sağ kanattan reformist Bonomi, İtalya'da başkanlığa atandı. İlk sosyal - demokrat hükümet, 1924'de Norveç'te kuruldu; bir süre sonra da İsveç'te sosyal - demokratlar iktidara geldiler. İspanya'da bile sosyal - demokratlar iktidara gelmişlerdi (Caballero hükümeti). Aynı anda olmasa da, hemen hemen tüm Batı - Avrupa'da kapılar sosyal - demokrasiye sonuna kadar açılmıştı.»

Pekiyi kapıların sosyal - demokrasiye böylesine genişçe açılmasından sonra ne oldu?

Olan: «On yıl sonra, Avrupa'nın batı yarısının faşistlerin eline geçmesi».

İkinci tarihsel fırsat ise, İkinci Dünya Savaşından sonra ortaya çıkmıştı: «İkinci Dünya Savaşından sonra tarih, sosyal - demokratlara yolu bir daha açtı. Acılı yıllarda hüküm süren kasırganın yiyip bitirdiği, dört gözle reform bekleyen milyonlarca insan, yeniden sosyalistlere oy vermeye başladı. İngiltere'de Atlee'nin İşçi Partisi Hükümeti, görülmemiş bir çoğunlukla iktidara geldi; (...) kısa bir süre sonra Fransa (Gouin, Blum ve Ramadier kabineleri), Belçika (Von Acker ve Huysmans kabineleri), İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya (Fagerholm kabinesi) ve İzlanda'da sosyal - demokrat hükümetler, yada sosyal - demokratların yönettiği hükümetler işbaşına geldi. Avusturya'da sosyal - demokrat önder Renner, önce başbakan, sonra da devlet başkanı oldu; İtalya, Hollanda, İsviçre ve Lüksemburg'da sosyal - demokratlar, koalisyon hükümetlerinde görev aldılar. Batı - Almanya'da Sosyal - Demokrat Parti, birinci Bundestag seçimlerinde, 6.93 milyon oy aldı; birkaç eyalet hükümetinde iktidara geldi ve Parti'nin önderi olan Schumacher, Adenauer'in yerine aday gösterildi.

«Savaştan sonraki ilk yıllarda Batı - Avrupa'da, Federal Almanya, faşist İspanya ve Portekiz, bağnaz İrlanda ve Lichtensein prensliği dışında, sosyal - demokratların yönetmediği yada yönetimine katılmadığı bir tek ülke bile yoktu. Bu, görülmemiş bir durumdu. Gerçekte iktidar, sosyal - demokratlara teklif ediliyor-

du. Kitleler, sosyal - demokratlardan bir kez daha büyük şeyler beklemişti. Baştaki seçkin sağ - kanat sosyalist politikacıları Bevin ve Blum'un sayesinde, uluslararası alanda, büyük bir 'üçüncü güç' doğabileceği söylentileri, ağızdan ağıza dolaşıp duruyordu. Sosyal - demokrasiye, Batı - Avrupa önderliğini elde etme ve bu kıtadaki ülkelerde durumunu sağlamlaştırma fırsatı yeniden doğmuştu.»

Sonra ne oldu?

Sonrası «... bir kez daha geri çekildi sosyal - demokrasi. Birkaç ülkede sosyal - demokrat hükümetlerin kurulmasına rağmen, Batı - Avrupa önderliği, Hıristiyan demokratların ve öteki sağcı burjuva partilerinin elindedir bugün».

Dünyada pek az siyasal gücün eline bu denli büyük fırsatlar çıkmasına rağmen, sosyal - demokrasi, her keresinde bu fırsatları neden harcamıştır? Her başarısı neden başarısızlığının başlangıcı olmuştur?

Yazar, bu soruların cevaplarını, Batı - Avrupa'nın önde gelen sosyal - demokrat partilerini teker teker ele alarak araştırmaktadır: en başta Alman Sosyal - demokrat Partisi, daha sonra Sosyal - demokrat İngiliz İşçi Partisi, Avusturya Sosyal - demokrat Partisi, İsveç Sosyal - demokrat Partisi.

Ve sonunda şu sonuca ulaşmaktadır: «Geçen zamanla, kazanılan başarıların karşılaştırılması, hesapta büyük bir açık olduğunu ortaya koyuyor. Sosyal - demokrasi, hiçbir yerde, toplumsal sistemi sosyalist ilkeler doğrultusunda değiştirmek için çaba göstermemiştir. Burjuva sistemi altındaki ülkelerin hiçbirinde, iktidarını bile sağlamlaştıramamıştır. Halk, her nerede iktidarı sosyal - demokratlara verdiyse, onlar, er yada geç, bu iktidarı yabancı bir sınıfa teslim etmişlerdir. Yukarıya, hep tekrar geldikleri yere dönmek üzere çıkan sosyal - demokrat partiler, her zaman böyle bir yol izlemişlerdir.

«Elli yıl önce sosyal - demokrat önderler, önce Avrupa, daha sonra dünya politikasının efendileri olacaklarını, sonunda da komünistleri tarihe gömeceklerini sanıyorlardı. Oysa, olaylar başka türlü gelişti. Sağ - kanat sosyal - demokrasi tarihsel yenilgiye uğradı.»

E. Henry, sosyal - demokrasinin bu tarihsel yenilgisini daha da somutlamak için, «Evrensel Başarısızlık» adlı bölümde, sosyal - demokrasinin dünya planındaki durumunu incelemektedir.

Bu bölümde, sosyal - demokrasinin «Üçüncü Dünya» politikasını, önce genel sonra da ülke yada bölgelere göre inceleyen yazar, şöyle yazmaktadır: «Sömürge ve yarı - sömürge halkların başkaldırdığı ve büyük bir çabayla sosyalizm yolunu açmaya çalıştığı İkinci Dünya Savaşından sonraki yıllarda da durum de-

ğişmedi. Ulusal Kurtuluş hareketini tanımıyarak, önce sırtını dönerek ve pek çok yerde bu harekete karşı çıkarak, eski sağ -kanat sosyal - demokrasisi, dünyanın geniş bir kesiminden kendini soyutladı. 1917 - 1922 yılları arasında, 18 sömürge ve bağımlı ülkede işlev sürdüren, şimdiyse 50'den çok «Üçüncü Dünya» ülkesinde temsil edilen komünistlerin tersine, sosyal - demokrasi, aslında bir Batı - Avrupa partisi olarak kaldı. 19. yüzyılda olduğu gibi, 20. yüzyılda da sosyal - demokrat önderler, politikalarının insanlığın yarısını etkilemeye yeteceği inancını sürdürdüler.

«Sosyal - demokrasi, büyük hesap yanlışları yapmış ve yeni bir yüzyılda yaşadığını kavrayamamıştır. Savaştan hemen sonraki yıllarda, dünyanın en güçlü ülkeleri durumuna gelen pek çok ülkede bütünüyle silikti. Sosyal - demokrasinin uluslararası siyasal hesaplardaki payı gitgide azaldı. Önderleri ise, bu durumu oldukça güç kavradılar.

«Sosyal - demokratlar, sömürge ve yarı - sömürge halkların kurtuluşunun bir gerçek olduğunu anladılar, sorunu daha kapsamlı olarak düşünmeye başladılar ve onlar gibi düşünen insanlar dünyanın her yanında alelacele parti kurdular da ne oldu?»

Ne olduğu ise açık. Sosyal - demokrasi, savaştan sonra Delhi'de Asya'nın üç temel reformist örgütü olan Hindistan Sosyalist Partisi, Birmanya ve Endonezya Sosyalist Partileri'nin ortaklaşa düzenledikleri bir konferansla, Asya örgütlenmesine girişti. Ocak 1953'de Birmanya'nın başkenti Rangoon'da 9 sosyal - demokrat partinin katılışıyla düzenlenen bir konferansta ise, bir tür Asya Sosyalist Enternasyonali olan Asya Sosyalist Konferansı (ASK) örgütü oluşturuldu.

Bu örgütün diğer yan örgütleri oluşturuldu ve Asya Sosyalist Enternasyonali, Batı - Avrupa Sosyal - demokrasisi'nin koruyucu kanatları ve yol göstericiliği altında «işlemeye başladı».

Bu «işleyiş» batılı burjuvaziyi o denli mutlu kılmıştı ki, örneğin, E. Henry'nin aktardığına göre, ASK'ın kurulmasından üç ay önce, **The Times** (Londra), «komünizme karşı Bir Güç'mü» adlı makalesinde şunları yazmaktaydı: «Batıyla olan ilişkileri yoluyla, Afrika'daki ve başka yerlerdeki ulusçu hareketler, demokratik sosyalizmi komünizm karşısında daha sağlıklı bir secenek olarak kabul edebilirler... Uluslararası sosyalizmin buralarda çok önemli bir rol oynama fırsatı vardır...»

Birkaç yıl sonra ise, Londra iş ve banka çevrelerinin organı **Economist**'de aynı şeyi tekrarlanmakta ve «yeni Enternasyonal, gelecek birkaç yıl içinde Asya'da gerçekten büyük bir atılım gösterirse, dünya politikasında çok şey elde edebilir» deniliyordu.

Gerçekten de, Asya sosyal - demokrasisi'nin büyük bir bölü-

mü, Batı burjuvazisinin bu istekleri yönünde harekete geçtiler, geçtiler ama sonuç ne oldu?

Sonuç, «Sosyal - demokratlar, ulusal kurtuluş hareketinin başına geçmeyi ve İngiliz İmparatorluğunun eski sömürge bölgelerinin birindeki tek bir ada dışında, Asya'daki iktidarlarını sağlamlaştırmayı başaramadılar. Başlangıçta, birkaç büyük ülkede ilerleme sağlayabildilerse de, ansızın sağa döndükten ve yerli burjuvazinin gerici kanadıyla birleştikten sonra başarısızlığa uğradılar; öncülük durumlarını yitirdiler».

Birkaç örnek vermek gerekirse, Asyalı sosyal - demokratların, Batı - Avrupa'lı öğretmenleri gibi anti - komünist «cihat»a girişmeleri sonucu, Endonezya sosyal - demokrasisi, reformları başlatmak yerine, önce Hollandalı sömürgecilerle ve Endonezyalı kölecilerle işbirliğine başladı; tücarlar, tefeciler ve toprak ağalarının örgütlediği aşırı - gerici bir müslüman partisi olan Masjumi ile ittifak kurdu; Sukarno yönetimine başkaldıran iç - gericiliğin saflarında yer aldı; ve en sonunda da, Endonezya'yı kana boğan faşist askeri darbenin savunuculuğunu yaparak, çirkefe battı. Örneğin, bu partinin eski önderlerinden olan Sumitro, bugünkü general Suharto kabinesinde görev bile almaktan çekinmedi.

Birmanya'da olanlar ise bundan pek farklı değildi. Burada da, «reformlara» komünistleri yasa - dışı ilan ederek başlayan sosyal - demokratlar, giderek ulusal burjuvazinin ılımlı kanadının bile sağında yer aldılar.

Hindistan'daki durum da bu iki ülkeye büyük bir paralellik içinde gelişti.

Aynı durumu, Orta - Doğu'da, Sosyalist Enternasyonal'in açıkça «kardeş ASK partileri» olarak nitelendirdiği aşırı sağ - kanat Baascılığının gelişmesinde ve Orta - Doğu'nun en büyük ve en etkili sosyal - Demokrat partisi olan Golda Meir'in İsrail sağ - kanat sosyal - demokrat Partisi, önceleri MAPAI (sonra MAI)'-nin, gelişmesinde de görebilmekteyiz.

E. Henry, bu genel incelemesini daha da genişleterek, Sosyalist Enternasyonal'in Latin - Amerika'da ve Afrika'daki bu yöndeki gelişimine de eğilmekte ve «Üçüncü Dünya» sosyal - demokratları'nın bu başarısızlıklarının ve çirkefe batışlarının nedenlerini kısaca şöyle açıklamaktadır:

«Asya sağ - kanat sosyal - demokratları, Avrupa reformistlerinin işgördüğü koşullardan tümüyle ayrı tarihsel ve evrensel koşullarda iş gördükleri halde, Avrupa sosyal - demokratlarının büyük yanlışlarını tekrarladılar. Hem halkın aşağı tabakasından gelmekteydiler, hem de anti - komünist burjuvazinin yer aldığı bir birliğe bağlıydılar. Öyleyse bu çelişkinin hesabını, Asya'da da vermeleri gerekirdi.»

Ve şunları eklemektedir yazar: «Temel olarak eski nedenlerden dolayı, herşey yeni bir yolla tekrarlandı. Bu kıtada, bu 'yepyeni' topraklarda bile sosyal - demokrasi, işçi sınıfına karşı mücadelesinde burjuvaziyi destekledi; burada da komünistlere karşı dolaplar çevirdi; burada da ülkelerin sosyalist gelişme yolunu tutmalarına engel oldu.

«Bununla birlikte, sosyal - demokrasinin 'Üçüncü Dünya' daki yenilgisinin asıl nedeni, yalnızca bu, yalnızca sağ güçlerle blok kurmaya yatkın alışılmış politikası değildir. Nedenlerden birı de, sosyal - demokrasinin dünyanın bu bölgelerinde yüzyüze geldiği özel koşullarda yatmaktadır. Uzun yıllar boyunca reformistler, ekonomik yönden geri kalmış bu kıtalarda, daha yeni oluşmakta olan işçi sınıfını, çok gelişmiş Batı Avrupa ülkelerindeki işçi sınıfına yaptıkları gibi, düzenli bir çürümenin etkisi altına sokamamışlardır. İşçi sınıfı hareketinin fırtına gibi geliştiği yıllarda sağ - kanat sosyal - demokrasi, bu kıtaların hiçbir yerinde, ne sosyal - demokrasinin aşırı bencilliğiyle katılaşmış; ve her zaman sosyal - demokrasinin buyruğunda olan bir işçi sınıfı aristokrasisini, ne de iyi örgütlenmiş, gelişkin bir bürokratik yapıyı yaratabildi.»

«Üçüncü Dünya» ülkeleri, sosyal - demokrasinin bu yenilgisine rağmen, tüm «Üçüncü Dünya» sosyal - demokrasisi aynı yenilgi yolunu tutmuş mudur?

Yazar bu çok önemli soruya, olumsuz yanıt vermektedir.

Örneğin, sağ sosyal - demokrasinin tersine, sol - kanattaki sosyal - demokrasinin Japonya'daki, Hindistan'daki iki sosyalist partiden birisinin durumundaki, sol - kanat Baasçıların gelişim doğrultusundaki, Seylan Sosyalist Partisi'nin gerçekçi tavrındaki, Latin Amerika'da Şili Sosyalist Partisi'nin, Meksika'da Sosyalist Halk Partisi'nin, vd. ortaya koydukları tutarlı politikadaki yepyeni oluşuma ışık tutmakta ve şu önemli yargıya varmaktadır: «Her olgu, ileriye dönük sosyal - demokrat partilerin bir geleceğe sahip olabileceklerini gösteriyor. Bununla birlikte, bu partilerin artık dünyanın tanıdığı eski sosyal - demokrat partiler olmadıkları da aynı derecede açıktır. En seçkin, en yürekli olanlarının, başka siyasal beyni, başka siyasal yüreği vardır.»

Görüldüğü gibi, sosyal - demokrasinin 'Üçüncü Dünya' ülkelerindeki durumu oldukça ilginçtir. Bir yanda, Batı - Avrupalı «ağabeyleri»nin izinden şaşmadan yürüyen «Üçüncü Dünya» sosyal - demokrasisinin durumu; anti - emperyalizmden ve anti - faşizmden çok anti - komünizm, iç ve dış gerici güçlerle ittifak, giderek burjuvazinin çıkarlarına diğer burjuva partileriyle birlikte hizmet yarışını hızlandırma ve sonuçta tam bir çöküş, tam bir iflas.

Diğer yanda ise, adı «sosyal - demokrat olarak» kalmakla beraber, Batı - Avrupa sosyal - demokrasisi'nden bağımsız, komünistlerle az yada çok tutarlı bir biçimde ittifaklar arayan ve kuran, gerçekten anti - emperyalist ve anti - faşist, halkın çıkarlarına hizmet eden, derin ve köklü reformlara yönelen, ileriye dönük bir sosyal - demokrasi.

Kısacası, sosyal - demokrasi, 50 yıldan fazla bir zamandan beri, dünyasal planda ulaştığı kesin bir dönemeçle karşı karşıya kalmaktadır: ya eskisi gibi devam etmek, ki bu, onun ölümü anlamına gelmektedir; yada yeni ve ileriye dönük bir politika izlemek, ki bu onun yaşamasını sağlayacaktır.

Yazarın dediği gibi, «gelişmek yada ölmek». Çok doğru konmuş bir ikilem. Ama bu ikilemi kim çözecek?

Yazar, «Yeni Ufuklar» adlı bir bölümde, bu «ikilemin çözümüne» somut örneklerle ışık tutmaktadır.

Şöyle yazmakta: «Sosyal - demokrasi nereye gidiyor? Son elli yıldır nereye gitmekte olduğunu biliyoruz. Sosyal - demokrasinin ağır tarihsel yenilgilere uğradığı gerçeğini tartışmakta yarar yok; çünkü, bügün yaşamakta olan insanlar bile tanıktırlar bu gerçeğe. Ya gelecek? Sosyal - demokrasi yerinde saymaya, önceden yaptığı gibi ilkin kazanıp sonra yitirmeye, ileri bir adım attıktan sonra iki adım geri çekilmeye, gerçek sosyalizm yolunda ilerlemekten korkmaya devam mı edecek yine? Sosyal - demokrasinin hiçbir seçeneği olmadığına, olamıyacağına, bazı insanlar gibi biz de inanabilirmiyiz?

«Bu soruları yalın bir 'evet' le cevaplamak, görüşümüze göre yanlış olur. Durum çok daha karmaşıktır. Sosyal - demokratları toplumsal - demokratizmle; sosyalist işçileri ise, reformist ideoloji ve reformist politikalarla özdeşleştiremeyiz. Bu nedenle, günümüzde seosyal - demokratların açık bir geleceğe sahip olmadıkları öne sürülemez. Dünyanın her yanında, 73 milyonu aşkın seçmen, hâlâ onları izlemektedir. Tarih, kitlelerle ilgilenen örgütlerin yolunu, bu örgütlerin önderleri kitleleri çıkmaz bir yola soksalar bile, tümüyle kapamaz hiçbir zaman.

«Günümüz sosyal - demokrasisinin önünde iki açık yol vardır.»

Yazar, bu iki yolun birincisini şöyle tanımlamaktadır: «Eski yol, daha düne kadar uygulanıyordu; yeterince denendi bu yüzden. Sosyal - demokrasi yeni bir yol denemezse, en büyük uluslararası örgütlerden birisi olarak tarihsel geleceği yakında açıklığa kavuşacaktır. 20. yüzyılın kalan on yıllarında, siyasal ve toplumsal savaşlara karşı koyamıyacaktır; hatta giderek, bayağı bir burjiva liberal partisi biçimine dönüşecek, yada derin bir bölünmeye uğrayıp çökecektir.»

Çünkü bu eski yol, **«marazi komünizm korkusunun» baş yönlendirici olduğu, sürekli olarak kapitalizm yararına bir seçim yolu olmuştur.** Oysa, «toplumların sosyalizm yolunda karşı - durulmaz bir hareket yürüttükleri bir çağda, böylesine bir doktrinle yaşamak, yenilgiye uğramamak olanaksızdır. Devrimin akışı ile çelişki içinde bulunmak, zamanla çelişmek demektir bugün; sosyal - demokrasinin politikasını anti - komünizm belirlediği sürece, zaman sosyal - demokrasiye karşıdır. Bu, dün böyleydi; sosyal - demokratlar, sağ kanatlarına boyun eğmeye ve eski yoldan gitmeye devam ederlerse yarın da böyle olacaktır.»

O halde, sosyal - demokratların önündeki ikinci ve tek yaşama - gelişme yolu nedir? Yazar, bunu şöyle belirtmektedir: «Durumu yeniden değerlendirmek ve işçi sınıfı hareketinde olumlu bir rol oynamak isterlerse, sosyal - demokratlar, hiç değilse dürüst sosyal - demokratlar, bir şansa sahip olacaklar mıdır? Evet, olacaklardır. Geçmişte olanlara rağmen kapılar kapanmamıştır daha.

«Aynı 50 yıllık deney, bir koşulu vurgulamaktadır. Sosyal - demokratlar, hiç değilse geçici olarak, anti - komünizmden vazgeçtikleri, barış uğruna, gericiliğe ve faşizme karşı işçi sınıfının verdiği ekonomik ve siyasal hak mücadelesinde komünistlerle ve öteki sol güçlerle omuz omuza verdikleri yerlerde, komünistlerle birlikte sık sık büyük, zaman zaman da görülmemiş başarılar kazandılar. Bu gerçek, birçok ülkede peşpeşe görülebilir».

Ve yazar, düşüncesini geliştirerek, asıl vurgulamak istediği noktaya gelmekte: «Asya'da, hatta Latin - Amerika'da olduğu kadar, Batı Avrupa'daki birçok önemli kapitalist ülkede, yeni tip koalisyon ve hükümet biçimleri ortaya çıkıyor. Sol - kanat cephelerinin doğabileceğini anlatmak istiyoruz. İçinde bulunduğumuz on yılda, çok önemli bir tarihsel dönüm noktasını, bu cephelerin belirleyeceği inkâr edilemez.

«Tüm bunlarda gizli bir yan yoktur. Sol - kanat cepheleri, kimse icat etmemektedir, etmiyor da. Bu cepheleri yaratmak için, kimse 'planlar' kurmuyor; herşey açıktan açığa, gündüz gözüyle yapılmaktadır. Bu tür birliklerin kurulması için diretmeye başlayan, hayatın kendisidir. Bu birliklerin güçlü sınıfsal temeli, işçi sınıfının, eylem birliği uğruna verdiği mücadeledir; kapitalist dünyada giderek yoğunlaşmakta olan mücadeledir.»

Yazar bu eylem birliği yönünde mücadelenin, komünistlerle sosyal - demokratlar arasındaki ideolojik ayrılıkları ortadan kaldırmadığını ve hatta bazı yönlerden derinleştirdiğini bile saptayarak, buna rağmen bu eylem birliğinin gerekliliğini şöyle vurgulamakta: «Geçmiş, tarihten silinmez; silinmemelidir de. Temel ayrılıklar kalır. Oysa yeni gelişmeler, en çok dikkat gösterilmesi

gereken konulardır ve zaman kaybetmeye gelmezler. Günlük işlerde olduğu gibi, politikada da hayat, kendilerini yalnızca geçmişe bağımlı kılan kişileri, önemsemeden geçip gider. Kafasını geriye çevirmiş bir kişi, hızlı ve güvenli bir biçimle ilerleyemez; akrobatlar dışında hiç kimse başaramamıştır bu işi. Bu yüzden, yeni gelişmeler, işçi sınıfı hareketini yürüten partiler arasındaki ilişkiler yönünden de tartışılabilir ve tartışılmalıdır. İşçi sınıfı hareketinin her iki partisi de (Sosyal - demokrat ve Komünist Partiler) barış ve demokrasi uğruna eylem birliği yapılması sorununa, önceden görülmemiş bir biçimde ilgi duyuyorlar. Bu ilgiyi somut olarak görmek için, 1970'lerin başındaki geniş uluslararası sahneye bir göz atmak yeter. Işık pırıltıları görüyor, kah orada kah burada, süregiden yer sarsıntıları duyuyoruz.»

Ve yazar, 1970'lerin başındaki uluslararası sahnede, komünistlerle sosyalistleri «bölen pek çok neden varken» bile, oldukça başarılı bazı eylem birliği girişimlerini ayrıntılarıyla incelemekte; Fin Sosyal - demokrat Partisi ile Finlandiya Komünist Partisi'nin, Sri - Lanka (Seylan) sol - kanat güçlerinin, Latin - Amerika'da Şili Halk Birleşik Eylem Hareketi'nin, Hindistan'ın deneyimlerini ayrı ayrı ele almakta ve sol güçlerin eylem birliği sorununda «anahtarın, komünistlerle sosyalistler arasındaki 'karşılıklı anlayış'ta olduğunu» belirleyerek, bu deneyimlerden çıkarılan sonuçları 6 maddede geniş olarak işleyip şu sonuca ulaşmaktadır: «Daha bugünden değerlendirebildiğimiz kadarıyla, sosyalistlerle komünistler arasında gerçekleşen işbirliğinin verdiği başlıca dersler, son 20 yılı aşkın bir süredir, bu yönde yapılan ilk geniş cephe atılımlarının verdiği derslerdir. Bu derslerin olumlu bir nitelik taşıdığını, her iki partiye de hiç değilse düşünme gücü vermesi gerektiğini anlamıyacak kadar düşüncesi kıt olan, dürüst bir sosyalizm yanlısı var mıdır?»

Ancak, yazar, geniş olarak ele aldığı dört ülke deneyiminden —Finlandiya, Seylan, Şili ve Hindistan— çıkan sonuçların, solun dünyasal güç birliği girişimleri içinde geçerli olup olmadığını, yoksa sadece bu ülkelerin özgül koşullarından mı doğduklarını; diğer bir deyişle bu deneyimlerin evrensel geçerliliği olup olmadığını da cevaplamaktadır.

Bu cevabı, kitabın «Birliğin Getirdikleri» adlı bölümünde işlemekte. Yazar bu bölümde, «bir kural olarak, sosyal - demokrasinin tutucu, bağnaz kanadının durumunun daha güçlü olduğu ve militian anti - komünizm geleneklerin daha sağlam olduğu» Batı - Avrupa'nın Sosyalist Enternasyonali'nin «kaleleri» olan partilerinde, durumun aynı olup olmadığını araştırmakta. Fransa, İtalya, İspanya, Lüksemburg, İsveç, Norveç, Danimarka, İngiltere örneklerinden hareket ederek, birçok olumsuz yönlerin de-

vam etmekte olmasına rağmen, bu kemikleşmiş ve katılaşmış partilerin tavırlarını, birlikçi politika açısından değerlendirirken; «Buzlar Çözülüyor» yargısına ulaşmaktadır.

Ancak aşırı iyimser yargılardan kaçınmak ve bu yargısını daha somuta indirgemek için, bu «birlikçi politika»nın günümüzde kendisini daha kuvvetli duyurmasının temel bir nedenine de ışık tutmakta ve bu nedenin, bu «birlikçi politika»yı gitgide daha zorunlu kılan sınıfsal güçlerin itkisi olduğunu göstermektedir. Başka türlü söylersek, yeni dünya koşullarında, gericiliğe, faşizme, tekellere ve emperyalizme karşı çıkan sınıfsal güçler tabanının eskiye oranla çok daha geliştiğini ve güçlendiğini, bu gelişme ve güçlenmenin bu politikayı daha bir zorunlu kıldığını vurgulamaktadır.

Ve tüm bu gelişmenin toplu bir bilançosunu çıkarırken, şöyle demektedir: «Tekrarlıyalım; olaylara engel olmamalı, bulutlara saraylar kurmamalı ve kuruntulara kapılmamalıyız. Siyasal değerlendirmeler yaparken, hoşa giden şeyler söylemek her zaman kolaydır, ama her zaman yararlı değildir. Bununla birlikte, amaç kesin olarak belliyken, her zaman yenilgi kehanetinde bulunmak çok daha zararlıdır... İyimserlik, yalnızca kuşkuyu ve yakınmayı meslek edinmiş kişileri kızdırmaz, aynı zamanda, tarihten silinecek olan sınıfları temsil eden düşünürlerin de sinirine dokunur. İnsanlığa, sosyalizme ve tarihsel ilerlemeye inananlar kötümser olamazlar. Ne var ki, salt inanmak ve umut etmek yetmez. İlerleme yanlılarının harekete geçmeleri de gerekir. On yıl yada beş yıl içinde değil, hemen şimdi...»

E. Henry, kitabının bundan sonraki bölümünde, Alman Sosyal - demokrasisini, siyasal hayatın bu gerçekten ilginç ve acılı «klinik vakasını» sosyal - demokrasinin bu en tipik «sorumsuzluk ve mirasyedilik» örneğini, uzun uzadıya incelemektedir. Alman Sosyal - demokrasinin yüzyılımızın ilk yarısında kaçırdığı altı büyük şansı gösterdikten sonra ise, şöyle yazmaktadır: «Halk bekliyor. Uluslararası işçi sınıfı hareketi bekliyor. Avrupa bekliyor. Batı-alman Sosyal-demokrasisi, şansını yitirmiş bir parti olarak mı anılacak 1970'lerde? Durum böyle olursa, başka bir tarihsel şans düşünülebilecek mi artık?

«Bu soruyu yanıtlamaya kalkışmıyorum. Bununla birlikte, bildiğim birşey varsa, o da şudur: Hiçbir parti, sahip olduğu ana sermayesini uzun süre boş yere harcayamaz. Bana öyle geliyor ki, FAC'daki dürüst sosyal-demokratların pek çoğu, bugünlerde şunu soruyorlar kendi kendilerine: 100 yılı aşkın bir süre önce partinin kurulmasına yolaçan idealleri şimdi anımsamanın tam zamanı değil midir?

«İşçi sınıfı hareketinin ve bu hareketin gücünün varoluş amacını gerçekleştirmenin tam zamanı değil midir?

«Ne dersiniz, yoldaş FAC sosyalistleri?»

E. Henry, «Savunma - Karşı Savunma» başlıklı bölümde, işçi sınıfı hareketinde eylem birliği konusunda, komünistlerle sosyal-demokratlar arasındaki diyaloğun kuruluş biçimlerini, temel ilkelerini, bu diyaloğun amaçladığı ve diyaloğu çıkmaza sokmak için «icatlar»da bulunan aşırı-sağ kanat sosyal-demokratların tezlerini ele almakta, komünistlerin soruna yaklaşım tarzlarını şöyle belirlemektedir: «1969 Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı Ana Belgesinde şunlar belirtiliyor:

«İşçi sınıfı birliğine çok büyük bir önem veren komünistler, bugün ileri bir demokratik rejim, yarın da sosyalist bir toplum kurma yolunda, sosyalistler ve sosyal - demokratlarla işbirliği yapmaktan yanadırlar. Bu işbirliğini gerçekleştirmek için ellerinden gelen çabayı göstereceklerdir.

«Günümüzde komünistlerin soruna yaklaşım tarzı budur.»

Yazarın düşüncelerini genel bir sonuçlandırmaya ulaştırdığı «İki Yol» başlıklı bölümle bitmekte «Solun Güç Birliği» kitabı.

Ernest Henry'nin kitabı, evrensel deneyimden hareketle; gerek toplumumuzun ulaştığı gelişim düzeyinin ve gerekse de bundan sonraki gelişim perspektiflerinin ortaya çıkardığı ve çıkaracağı siyasal tabloyu sağlıklı olarak değerlendirebilmek açısından çok önemli bir temel yapıt.

Yazarın maddi gerçekliği dikkatle alarak ulaştığı şu temel yargı, sanırız ki, ülkemizin «sosyal-demokrat — demokratik-sol» akımı taraftarları için de üzerinde önemle düşünülmesi gereken değerde :

— Sosyal-demokrasinin zaman ve mekan içindeki deneyi kanıtlamaktadır ki; bu akım, anti-komünizmi varoluş nedeni ve genel politik doğrultusu olarak kabul ettiği sürece kısır kalmıştır ve giderek çökmeye-parçalanmaya mahkumdur.

— Ancak yine aynı deneyim göstermektedir ki; sosyal - demokrasi, bizzat hayatın dayattığı, solun güç birliği zorunluluğunu kabul ederek, komünistlerle eylem birliğine gittiği her yerde ve her zaman, yaşama şansı olduğunu, bir geleceğe sahip olduğunu kanıtlamıştır.

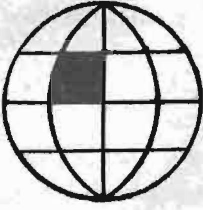
Ve hemen hemen genel bir yasa değerinde olan bu yargı, eğer günümüz Türkiyesi'nin «sosyal - demokrat — demokratik - sol» cuları tarafından;

— günlük siyasal zikzaklara göre değil, fakat uzun vadeli bir siyasal strateji açısından,

— Türkiye solunun bugünkü görünür durumuna göre değil, fakat gerçek gelişim doğrultusu açısından,

değerlendirilirse; yada en azından bu açılar dikkate alınarak üzerinde düşünülürse çok öğretici olacağı kuşkusuzdur.

Sonuç olarak diyebiliriz ki; Ernst Henry'nin kitabı, Türkiye «sosyal - demokrasisi — demokratik sol» u için; Marx'ın başka bir nedenle söylediği gibi, **DE TA FABULA NARRATUR**! (Bu hikayede sözkonusu olan sensin!) deyişinin içerdiği derin anlamı bütünüyle taşımaktadır.

dünya işçi sınıfı partileri üzerine bilgiler

VENEZÜELA KOMÜNİST PARTİSİ

1931'de kuruldu. Bir kaç kısa dönem hariç (1945 - 1948), illegal koşullarda eylemini yürüttü. Parti, halen legal olarak çalışmaktadır.

Kasım 1946'da, Venezüela Komünist Partisi, siyasal tezlerini ve Parti tüzüğünü kabul eden 1 nci Kongresini topladı. Şubat 1957'de toplanan Merkez Komitesinin plenumu, Partiyi, bütün demokratik ve ilerici güçlerin ittifakı temeli üzerinde, ülkede iktidarda bulunan diktatörlüğe karşı mücadeleye çağırdı. Aynı yılın Eylül ayında, Komünist Partisinin inisiyatifiyle, ülkedeki dört siyasal partinin temsilcilerinden oluşan bir yurtsever cunta, gizlilik içinde, meydana getirildi. Diktatoryal rejim, Komünist Partisinin etkin katkısıyla, Ocak 1958'de devrildi.

1961'de, Parti, devrimci dönüşümler için silahlı mücadeleye geçti. Bu bir başarı kazanamadı. Nisan 1967'de toplanan Parti Merkez Komitesi plenumu, bu koşullar içinde, partizan hareketinin perspektiflerden yoksun olduğunu kabul etti ve Parti'yi barışçıl mücadele biçimlerine çağırdı. Plenum, ilerici, demokratik dönüşümler için geniş bir halk hareketinin geliştirilmesi gerekliliği yargısına vardı ve Partinin seçim kampanyasına katılması için bir karar aldı.

Venezüela Komünist Partisi'nin 4 ncü Kongresi (Ocak 1971), komünistlerin çalışanların çıkarları için, ulusal kurtuluş için mücadelelerinin bilançosunu çıkardı ve devrimci dönüşümler, demokrasi ve toplumsal ilerleme mücadelesi için yeni görevler saptadı. Kongre, Venezüelalı komünistlerin marksizm - leninizme sadakatlerini kanıtladı, oportünizme karşı tavizsiz bir mücadele örneği verdi. Kongre, Petkoff - Marquez anti - parti fraksiyonel grubuna katılanları oybirliğiyle Parti'den ihraç etti.

4 cü Kongreden sonra, Parti'nin pekiştirilmesi için büyük bir çalışma gerçekleştirildi. Komünist Gençlik örgütü de yeniden düzenlendi.

5 nci Kongre (Kasım 1974), Parti programını, bir siyasal bildirgeyi kabul etti ve Parti tüzüğünde değişiklikleri onayladı. Kongre, Parti örgütünün pekiştirilmesini, bütün komünistlerin emekçi kitleler içinde eylemlerini yoğunlaştırmalarını, Parti'nin ideolojik çalışma düzeyinin yükseltilmesini, Parti görevleri olarak saptadı.

Venezüela Komünist Partisinin Ulusal Kongre'de iki milletvekili bulunmaktadır.

PARTİ YAYINI

Parti, TRİBUNA POPULAR adlı bir günlük gazete yayınlamaktadır.

KORE EMEK PARTİSİ

Kore Emek Partisi, Kim İl Sung tarafından yönetilen Kore halkının devrimci mücadelesi süresince doğan şanlı devrimci geleneklerin doğrudan mirasçısıdır. Parti, ülkenin yeniden doğuşu için savaşın ateşi içinde, fraksiyonizme ve oportünizme karşı güç mücadelenin içinde yaratılan örgütsel ve ideolojik temel üzerinde yükseltilmiştir.

Kore'nin 10 Ekim 1945'te kurtuluşundan sonra, Kim İl Sung yoldaşın inisiyatifi ile hazırlanan Parti Kurucu Kongresi, Pyongyang'da toplantıya çağrılmıştır. Kongre, Kore Komünist Partisi'nin kuruluşunu ilan etmiş; ve Kuzey Kore Komünist Partisi Merkezi Örgüt Komitesi'ni kurmuştur (Kore'de 10 Ekim, Kore Emek Partisi'nin Yaratılışı Günüdür).

Devrimin ve bizzat Parti'nin gelişiminin gereklirliklerine uygun olarak, Komünist Partisi, Emek Partisi, emekçi halkın kitle partisi olmuştur. Şeklen Kuzey - Kore ve Güney - Kore bölümleri olarak bölünmüş ülkede, eylemini sürdürmüştür. Kuzey Kore'de, Komünist Partisi, 1946 Ağustosunda diğer bir emekçiler Partisi ile — Yeni Demokratik Parti — marksist - leninist parti kuruluşu ilkelerinin temeli üzerinde birleşmiş ve emekçi kitlelerin tek partisi olan Kuzey Kore Emek Partisi olmuştur; Güney Kore'de, Komünist Partisi 1946 Kasımında, Yeni Demokratik Parti'yle birleşerek Güney Kore Emek Partisini oluşturmuştur. Haziran 1949'da, Kuzey Kore Emek Partisi ile Güney Kore Emek Partisi birleşerek, Kore Emek Partisi'ni oluşturmuşlardır.

İşçi sınıfının ve bütün emekçi kitlelerin örgütlü öncü birliği olan Kore Emek Partisi, saflarında, işçileri, köylüleri, aydınları ve diğer çalışanları biraraya getirmektedir. Bu birlik, Parti'nin ambleminde simgelenmiştir: çekiç, orak ve yazı fırçası (Kore'de yazı yazmakta kullanılan bir tür fırça).

Kore Emek Partisi, ikamet yeri ve çalışma yeri temeli üzerinde örgütlenir. Taban örgütleri, işletmelerde, tarım kooperatiflerinde, devlet işletmelerinde, ekonomik, kültürel ve devlet kuruluşlarında yaratılan hücrelerdir. Hücreler bağımsız ilçe örgütlerini, kentlerin ilçe örgütlerini; bunlar da, il örgütlerini ve il statüsündeki kent örgütlerini oluştururlar.

Kongre, Partinin en yüksek organıdır. Merkez Komitesi seçer; Merkez Komitesi de, Siyasi Büro'yu, Sekreteryayı ve Merkez Komitesi genel sekreterini seçer.

PARTİ YAYINI

Yayın organları, günlük gazete olan MODONG SİNMOUN (İşçi Gazetesi) ve aylık teorik yayın organı olan KYONRODJA (Emekçi)'dir.

★

güçlü bir dönüştürme gücü(*)

LUİGİ LONGO

İtalyan Komünist Partisi'nin Başkanı, Uluslararası komünist ve işçi hareketinin militanı; İtalya'da ve İspanya'da, faşizme ve gericiliğe karşı silahlı mücadelenin örgütleyicisi; aynı zamanda hem teorisyen ve hem de eylem adamı Luigi Longo yoldaş, yoldaşı ve dostu Carlo Salinani ile, özgün bir dialog biçiminde **Gericilik ve Devrim Arasında** adlı bir kitap yazdı. Bu kitap birçok dillere çevrildi ve çeşitli ülkelerde geniş olarak tanındı. Kitap, İtalyan Komünist Partisi'nin ilk yılları üzerine anılardan ve düşüncelerden oluşmaktadır. Yoldaş Longo halen, **Sosyal - Faşizmden Eylem Birliğine** adını taşıyacak olan anılarının ikinci cildini bitirmek üzeredir. Yazarın olayları analizi, düşünceleri, yargıları, sonuçları her zaman günceldir; zira, geçmiş olayları, geniş genellemelere yönelen bir araştırıcının görüş açısından incelemektedir.

Gericilik ve Devrim Arasında adlı kitapta işlenen problemlerin, İtalyan Komünist Partisi'nin mücadeleleri için, özellikle de 15 Haziran 1971 Yönetimsel Seçimlerinde kazandığı başarıları takiben taşıdığı büyük yarar nedeniyle, redaksiyon**, Luigi Longo yoldaşın birkaç soruya cevap vermesini rica etti.

*
* *

Kitabınızda, 1919 - 1920 yıllarında İtalyan İşçi hareketi içinde, Marksistlerin «tarihi yapmak» yada olaylara edilgen biçimde kendilerini uyarlamak, yada Marx'ın «Feuerbach Üzerine Tezler» kitabında dediği gibi, «durumları değiştirmek» zorunda olup olmadıklarını bilmek sorunu üzerinde geçen tartışmalardan söz ediyorsunuz. Bizzat tarih sorunu size göre nasıl çözümlendi?

Bu sorun üzerinde, daha 1956 Aralığında, Parti'nin VIII. Kongresi'ne sunulan tüzük raporunda, Partimizin dünyayı sadece açıklamak isteyen değil, fakat bizzat kendi etkinlikleriyle onu düştürmek isteyen herkesin partisi; aylak tartışmacılar değil, fakat bir savaşçılar partisi olduğunu söyleyerek tavır almıştım.

Partimizin bugün yararlandığı destek, tarihsel gerçekliği temel hatlarıyla yorumlama yeteneğinin sonucu olduğu kadar, ondan daha az ölçüde olmamak üzere, varolan koşullar işlevinde halkın genel çıkarlarının galebe çalması için, adalet ve özgürlüğe duyulan özlemlerin her zaman daha büyük ve daha derin ölçüde sağlanması için, ve böylece de bütün insanların kurtuluşu davasını, sosyalizm davasını ilerletmek için, bu gerçekliğe müdahale etme iradesinin sonucudur da.

---

* **La Nouvelle Revue International,** 1976/Nisan.

** **La Nouvelle Revue International**'in redaksiyon kurulu - **çev.**

Parti, güç gizlilik koşullarında, faşist diktatörlüğe karşı mücadelenin çetin görevlerini nasıl yerine getirdi?

Bu konu ile ilgili olarak şunu söylemek gerekir ki, Partimizin karekteristiklerinden biri, politikasını, gerçekliğin gelişimini, her zaman, gerekli olarak kavranılan yöne, her ne bahasına ve mücadele koşulları ne olursa olsun, eğmeye ulaşmak için her durumda uygulama yeteneği ve iradesi olmuştur. Parti'nin bütününe her zaman hayat veren bu kollektif iradenin, hiçbir zaman yenilgiyi kabul etmeyen, hiçbir zaman düşmana teslim olmayan, gerekli olduğu zaman mücadele biçimlerini değiştiren; fakat savaşı hiçbir zaman terketmeyen bizzat militanların şevkine dayandığını söylemek zorundayız.

İşte, tiksinç faşizme karşı bu mücadele yeteneği ve iradesi, Partimizin her durumda ve koşullar ne olursa olsun, İtalyan işçi ve halk hareketinin örgütleyicisi ve siyasi kılavuzu olma rolünü yerine getirmesini sağlamıştır.

Faşist diktatörlüğün en çetin yıllarında, İtalyan Komünist Partisinin eyleminin karekteristik hatlarının neler olduğunu bize söyleyebilirmisiniz?

Bu hatlar, Partimizin bütün uzun geçmişi boyunca, bugünkü durumuna gelinceye kadar geçtiği bütün mücadelelerde belirmiştir. Bildiğiniz gibi, Partimiz son derece karışık bir iç ve uluslararası çalkantılar döneminde doğmuştur. Bu dönem, Parti'nin 21 Ocak 1921'de Livorno'da doğuşundan, İtalya'yı Alman ve faşizm işgalinden kurtaran Nisan 1945 ulusal ayaklanmasına kadar uzanır.

Bir çeyrek yüzyıllık gizlilik ve zaferler ve bozgunlarla, ileriye doğru sıçramalarla, duraklama zamanları ve geriye doğru adımlarla belirlenen çetin ve güç mücadeleler. Kısacası, Partimizin daha henüz oluşmaya başladığı zamanda, faşist çetelerle ilk çatışmalardan İspanyol Cumhuriyetinin savunulması için savaşa katılmaya kadar ve Direnme Hareketine kadar, çoğu kez silahlı mücadelede bir çeyrek yüzyıllık fedakarlıklar ve başarılar.

O zaman elimizde bulunan, ancak hafifçe incitebileceğimiz bir kaleye karşı hücuma kalkıyorduk. Çok az sayıda militanımız, az vasıtamız, harflerinin küçüklüğü ve baskının kötü kalitesi nedeniyle hemen hemen okunamaz az bildirimiz ve az gazetemiz vardı. Karşımızda, eylemi bin türlü şekilde ve bütün alanlarda (üretim, sosyal ilişkiler, halk gösterileri, basın, radyo, yargı kurumu, polis gözetimi, özel mahkeme tarafından çarptırılan ağır cezalar) kendini duyuran faşist iktidar vardı.

Kuşkusuz, bizim siyasal tavır alışlarımız ve çalışma yöntemlerimiz de daha az yanılgılar, hatalar, sapmalar taşımıyor değildi. Fakat bunlar bile, (üstelerinden gelmeye önem verdiğimizce) süresi boyunca militanlarımız ve ezilen ve sömürülen sınıflar arasında gerektirdiği fedakarlıklara rağmen, bu mücadelenin gerekliliğine ve olanaklılığına duyulan inancın büyüdüğü anti - faşist savaşın gelişmesine belli bir ölçüde katkıda bulunuyorlardı.

Bizzat savaşın çetinliğinden, katlanılan fedakarlıkların büyüklüğünden

ve faşizmin, ulusu içine soktuğu trajedi ve felaketin bilincine varan dürüst insanlar arasında komünistlerin üzerlerine çektikleri saygı ve hayranlıktan doğan kahramanca coşkunluk, yoldaşlarımızı boyun eğmemeye, dayanmaya, ve hapisten yada başka tutuklu yerlerinden henüz çıkmışken mücadelede tekrar yerini almaya yüreklendiriyordu.

Mücadelemiz ne denli sınırlı, ne denli yetersiz ve zahmetli olursa olsun, kitleleri faşizme kin içinde eğitmeye, özellikle de işçiler ve diğer çalışanlar arasında bir anti - faşist sınıf bilincinin ve bu kadar yıllık faşist iktidar dönemince aşağılanmış ve onuru kırılmış İtalya'yı yenileştirmek ve ilerletmek için savaşmaya hazır en ileri aydınlar, öğrenciler ve gençler arasında bir ulusal ve yurtsever anti - faşist bilincin uyanmasına katkıda bulunuyordu.

Kendini beğenmişçe bir akıl hocalığı, bütün bunları önemsenmeyebilir bir nicelik olarak kavrayabilir. Fakat, uyuşturulmuş ve aşağılanmış bir İtalya'da, rejimin fetihlerinin ve Mussolini'nin «deha»sının ululandığı bir ortamda, gizli eylemi hızlandırmak ve umudu tekrar doğurmak; bu, daha şimdiden içerdiği fedakarlıklar nedeniyle olduğu kadar, bu denli bir yüksek fiata elde edilen sonuçların anti - faşist mücadelesi boyunca işçi sınıfı üzerinde, tayin edici savaşta anti - faşist demokratik devrimi zafere ulaştıran bir bilincin ve sarsılmaz bir mücadele iradesinin oluşması üzerinde olabileceği ve olduğu için, çok şeydi.

Halk kitlelerinin mücadelesi ve partizanların silahlı direnci sayesinde böyle bir zaferin kazanılmasının, ancak, nazizme ve faşizme karşı ittifak kurmuş demokratik hükümetler ve birleşmiş halklar tarafından sürdürülen bir demokratik halk savaşının tarihsel çerçevesi içinde mümkün olabileceği kavranılır. Bilindiği gibi, savaş alanlarında olduğu kadar, nazi sürüleri tarafından köleleştirilen halkların mücadelesine sağladığı örneklik ve yüreklendirme ile, Hitler'in yenilgisinde tayin edici rolü, Sovyetler Birliği oynamıştır.

O halde, Direnme Hareketi zamanında bizi canlandıran bir macera zihniyeti akılsızca bir çılgın kahramanlık değil, fakat, Parti'nin siyasal ve örgütsel konularda varlığını sağlamak ve rolünü yerine getirmek için her zaman esinlenmek zorunda olduğu seçeneklerinin, sadece gerçekliği açıklamaktan değil, fakat aynı zamanda zorunlu sosyalist çözümleri olanaklı kılacak dönüşümleri gerçekten gerçekleştirmeği hazırlamaktan ibaret olduğuna inanıştır.

Bu hatlar, kurtuluştan beri, demokratik halk güçlerinin otuz yıldan fazla bir kitle mücadelesinden beri varlığını korumaktadır. Bütün bunlar hepsi bir arada ele alınırsa, legal yada illegal, barışçıl yada silah elde elli yıldan fazla mücadeleyi oluşturur. Deneyimlerle ve derslerle zengin ve Mart 1975'de XIV. Kongre'mizde söylenildiği gibi, anti - faşist demokratik devrimimizin yeni evresini başarılı bir şekilde sonuçlandırmak için yararlanmayı bilmek zorunda olduğumuz unutulamayacak elli yıl.

İşte bu özgül hatların muhafazasıdır ki, gelişiminin farklı evrelerini

— ki bu evreler arasında nazizme ve faşizme karşı zafer bir ayrım çizgisi oluşturur — zorunlu olarak belirleyen farklılıklara rağmen, Partimizin tarihsel eylem çizgisinin birliğini sağlamaktadır. Demokratik bir hayatın yeni koşullarında, Parti'nin önemli ölçüde bir güçlenişine, halkçı ve demokratik karakterli diğer siyasal ve sosyal güçlerle yeni ilişkilerinin yaratılmasına ve gelişmesine tanık olmaktayız. İtalya'nın mutluluğu ve ilerleyişi amacıyla birlikte mücadele etmek için, bütün bu güçleri bir uyuma ve bir ortaklaşa çalışmaya götürmek olanağı ortaya çıkmış ve gitgide daha fazla olanak kendini bir ulusal gereklilik olarak duyurmuştur.

Marksistler «tarihi yapmak» zorunda mıdırlar? Daha şimdiden eski bir tartışma: Sorun nasıl kestirilip atıldı? Komünistlerin varlığı olmaksızın, onların önerileri ve mücadeleleri olmaksızın bugün İtalya ne olurdu?

Bana öyle geliyor ki, faşizme ve Alman işgaline karşı mücadelelerimizin tarihi, partilerinde örgütlenmiş komünistlerin, ülkelerinin «tarihini yapmak» zorunda olup olmadıklarını bilmek şeklindeki eski soruya aydınlık ve olumlu bir cevap söylemektedir. Düşünülemeyecek olanı tasavvur etmeyi deneyelim; silahlı mücadeleyi ve bütün bu demokratik mücadele yılları boyunca onlar tarafından öne sürülmüş bütün öneriler sayesinde Cumhuriyetin Anayasanın kabulünü takiben komünistlerin İtalyan toplumunda kendilerine sağladıkları geniş ve tayin edici yer olmaksızın bugünkü İtalya ne olurdu?

Geniş halk kitlelerinin, bizim, sadece, faşizme ve Alman işgaline karşı mücadelemizin bilincinde olmadıkları kuşkusuzdur; kendi çıkarlarını, İtalyan Komünist Partisi'nde, İtalyan Komünist Partisi'nin savunucusu olduğu ve siyasal girişimlerinin ve eyleminin merkezinde olan çıkar ve ideallerde her zaman daha büyük ve daha kesin bir ölçüde görmektedirler. Sadece militanlarının değil, fakat geniş kitlelerin de, Partimize bu derin duygu ve düşünce uygunluğu ve bu güveni, faşizme karşı uzun ve güç bir mücadele boyunca fedakarlıkların ve gerçekleştirilen kazanımların olduğu kadar Direnme Hareketi ve ülkenin kurtuluşu ile mümkün olan yeni legalite koşullarının da sonucudur.

Direnme Hareketi'nin demokratik kazanımlarını ve 1947 Aralığında onaylanan Anayasanın hükümlerini savunmak ve tamıtamına geliştirmek için, çalışanların ve bütün halk kitlelerinin çıkarlarını garanti etmek ve yükseltmek için savaş sonrasında verilen büyük savaşımlarda, komünistler, fabrikalarda, yönetim kuruluşlarında, ikamet yerlerinde, öğretim kurumlarında, çalışanlarla, öğrencilerle, aydınlarla, kadınlarla dirsek dirseğe savaşarak, onların haklarının ve özlemlerinin en sarsılmaz ve en etkili savunucuları olduklarını bizzat olayların içinde gösterdiler.

Parti, onlar için varoluşlarının bir parçası ve umutlarının garantisi oldu. İşte bu nedenle, çalışma alanında, kentte, sosyal ilişkilerde hergün çatıştıkları aynı düşmanlar tarafından, Parti her defa tehdit edildiğinde, kara çalındığında, tedirgin edildiğinde, onu savunmak için her zaman se-

ferber oldular. İşte bunun içindir ki, halkın Parti'ye güveni içtendir, ve kendiliğindendir, dış bir güç tarafından empoze edilmemiştir, iktidarını pekiştirmek için Hıristiyan - Demokrat Parti'nin sistematik olarak başvurduğu gibi ne dalkavukluğa, ne «particilerin» skandal pratiklerine, ne de koridor entrikalarına borçlu değildir.

Partimizin kitlelerin gereksinimleri ve özlemleri içinde bu kök salışı, siyasal olduğu kadar seçimsel ve örgütsel olağanüstü büyüyen başarılarını açıklamaktadır. Bunlar, Partimizin gerçek siyasal çehresini tanımayan ve tanımak istemeyenler için şaşırtıcı ve can sıkıcı başarılardır.

Halkımızın Partimizle bu derin duygu ve düşünce birliğini, bize her yıl milyarlarca liret sağlayan **Unita** bayramları ve komünist basın için para yardımı toplamalar, ve bunlara eklenen milyarlarla temsil edilen ortaklaşa masrafa katılmalar, çeşitli eylemler, her defa gerektiğinde militanlarımız ve sempatizanlarımız tarafından sağlanan gönüllü çalışma gibi, Parti'yi ve ulusal toplum içinde varlığını güçlendirmek için tüm girişimlerimizin başarısına borçluyuz.

Varoluşundan beri Komünist Partisi'nin sahip olduğu gücün, saygınlığın ve eylem yeteneğinin açıklamasını gerçekten bulmayı arzulayan, bunu, Partimizi, ilkelerine ve hedeflerine sadık, kendisine dayatan derslerden her zaman deneyim çıkarmaya hazır, türdeş bir siyasal örgüt yapan tarihinde, birliğinde, savaşçılığında, kararlılığında, özel hatlarında aramak zorundadır. İşte bu nedenledir ki, Partimiz, sadece burjuva yada sınıflararası değil, fakat aynı zamanda az yada çok işçi ve halk kökenli partilere de az yada çok ölçüde özgü olan olumsuz hatlar taşımamaktadır.

Parti, demokrasinin pekişmesi ve gelişmesi için, derin bir ekonomik ve sosyal yenileşme için, ülkenin ahlaksal sağlıklaşması ve düzelmesi için mücadele eden işçi sınıfının ve çalışanların ulusal yöneticisi rolünün sözcüsü olma yeteneğini kanıtlamıştır. Buradan da, diğer demokratik sosyal ve siyasal güçlerin konumu üzerindeki, ülkenin bütün ilerici kesiminin ideolojik ve kültürel yönelişi üzerindeki artan etkisi doğmaktadır.

Parti, gerçekliğin rasyonal bir yorumunu verme yeteneğini, Marksizmin ve Leninizmin büyük derslerine sürekli bir başvuruştan kazanmakta; buradan tarihsel, ulusal ve uluslararası durumu, bunların gerekirliklerini, işçi sınıfının ve geniş halk kitlelerinin oynamakta yükümlü oldukları rolü doğru olarak anlamak için eylemine ve sürekli çabalarının gerekliliği bilincine kılavuzluk eden büyük ilkeleri olmaktadır; zira tarihsel süreç ne durur nede geriye döner. Çoğu kez şunların yada bunların düşüncelerine bağlı olan taraflılıktan ve deformasyonlardan kaçınmayı sağlayan bir tarih öğretisinin gerekliliğine uygun olarak, Parti, Gramsci'nin «Kollektif entellektüel» olarak nitelediği içsel hayatın da yüksek bilgi biçimlerini gerçek kılma vasıtalarını arayışına en iyi cevap veren yöntem olarak, demokratik merkeziyetçiliği kabul etmekte ve uygulamaktadır.

Özel görüş noktalarının darlığının üstesinden gelme gereksinimi, enternasyonalizmimizde ifade olmakta ve vücut bulmaktadır; ki, biz, bunu

bizimkilerden farklı koşullarda çalışan komünist partileriyle ve bütün dünyada yenileştirme, ilerleme ve halkları emperyalizmin boyunduruğundan kurtarmak için mücadele edenlerle sürekli bir düşünce ve deneyim değiş - tokuşu koşulu olarak kabul etmekte ve bunu yaparken de kendi düşünce mirasımıza dayanmaktayız.

Demokratik merkeziyetçilik, komünistlerin, olayların kuyruğuna takılma yerine, olayların akışını yönetme iradesinin, onun vasıtasıyla dile geldiği temel bir alettir. Bu, Parti'nin birlikçi eylemi için, saptanan hedeflere varılması için, Parti'nin bütün güçlerinin açılıp yayılması için, akımlara ve fraksiyonlara yol açan içsel çelişkilerde ifadesini bulan bütün zayıflık belirtileri ile mücadele etmek için de aynı şekilde geçerlidir. Öte yandan, Parti, tüm enternasyonalist ve anti - emperyalist tavır alışlarında, ülkemizin demokratik gelişimine ve sosyalist yenileştirilmesine ayak bağı olan girişimlere karşı mücadelenin her zaman gerekli bir koşulunu görmüş ve görmektedir. Ulusal çerçeveyi aşan bu mücadele, bize bütün dünya tarihsel sürecinin gelişmesine katkıda bulunma görevini dayatmaktadır; biz bu görevi, sadece şu yada bu halkın değil, fakat bütün insanlığın geleceğini ilgilendiren bir davaya sadık kalarak yerine getireceğiz.

İtalyan Komünist Partisi'nin, çalışanların ve halk kitlelerinin temel taleplerinin sözcüsü olma, yenileştirme ve ilerleme yönünde değiştirmek için duruma etkide bulunma yeteneği, demokratik ve anti - faşist devrim için mücadelenin birinci evresindeki büyük düşünce, savaşçılık ve kazanımlar mirasına dayanmaktadır; bu mücadele boyunca, bu döneme özgü koşullar içinde, eski tip parti, yenileştirilmiş bir partinin ve aynı zamanda işçi ve halk hareketinin gelişmesi için zorunlu olan bazı öncülleri yarattı.

Parti'yi bir kollektif analiz ve teorik çalışmalar organizması yapmak için duyulan sürekli istek, devrimci perspektifler, örgüt ve eylem birliği ile ilgili problemler konusunda üyelerinin ve yönetici organizmalarının bütün gizlilik ve faşist baskı dönemi boyunca, tartışmalarında dile geldi.

Gizlilik dönemindeki tartışmalar, eylem içinde her sınamaya dayanır bir dayanışma ve tehlikeye meydan okuma olarak ifadesini bulan ciddi bir ahlâksal ve entellektüel gerekirliği, Parti'ye sadakat gerekirliğini ortaya çıkardı. Her türlü zayıflık, her türlü hatalı tavır alış, ahlaksal bir çöküntü, yada Parti'ye ve komünizme bir inanç eksikliği olarak damgalanıyordu; ve bu, o zamanlar, en büyük aşağılanmaya yol açıyordu. Çok farklı bir durumda ve başka türlü problemlerle karşı karşıya olduğumuz günümüzde, bütün bunlar bir siyasal hoşgörüsüzlük ve darlık işareti gibi görünebilir. Fakat bana göre, geçmişimizi, az yada çok geniş olan sadece bu açıdan, güncel problemlere uygulanamaz olan bir değerlendirme ölçütünden kavramak hatalı olacaktır.

O zamanlar, Gramsci'nin dediği gibi, «ateş ve demir» zamanlarında savaştığımızı unutmayalım. İşte bu namusluluk, kollektif dayanışma okulunda, Parti'nin uzun kuruluş dönemi boyunca, mücadele ve tehlikeler

içinde, çetin fedakarlıklar bahasına, komünist yönetici kadrolar ve Partimizi şu andaki durumuna getiren bir çalışma stili oluştu.

Partimizin varlığının en güç anlarında bile birliği, sarsılmazlığı, savaşçılığı, militanlarının, Partinin yöneticisi Togliatti'ye içten bağlılıklarından ve O'na verdikleri büyük değerden destek alıyordu; militanlar, O'nda, Parti hayatının en hareketli dönemlerinde, siyasal planda olduğu kadar örgütsel planda da Partimizin temel hatlarının ve karakterinin ayakta tutulmasının en güvenilir garantisini görüyorlardı.

Bu temel hatlar ve bu karakter, her yoldaş tarafından, vermekte olduğu çetin ve güç savaşın mutlak bir gerekliliği olarak hissedildiği gibi, aynı zamanda da, diğer bir gereklilik de, Parti'nin sağlıklı ve yaşayabilir bir organizma olarak kalması için kapitalist toplumun çürümüş ve çürütücü gerçekliğinin hiç durmaksızın ortaya çıkardığı ve güçlü ve utanmaz hasımların canlandırmaya çabaladıkları bütün çürüme ve bozulma tohumlarını püskürterek ve atarak, o zamanki koşullarda, sürekli olarak Marksizm ve Leninizmin öğretilerine baş vurmak gerekliliği de hissedilmiştir.

Enternasyonalizmden, Parti'nin karakterinin oluşmasındaki ve içsel planda olduğu kadar uluslararası planda da saygınlığının artmasındaki rolünden söz ettiniz. İtalyan Komünist Partisi'nin enternasyonal ilişkilerini daha ayrıntılı olarak belirleyebilir misiniz?

Diğer partilerin deneyiminden gelen öğreti ve örneklerin, Partimizin siyasal ve örgütsel gelişimi üzerinde, yapısı üzerinde, yönetimle militanların ilişkilerinin evrimi üzerinde, yönetimle halk kitlelerinin ilişkilerinin evrimi üzerinde ihmal edilmekten uzak bir etkide bulunduğunu söyleyebiliriz. Enternasyonal'in VII. Kongresi'nin deneyimi ve kararlarından, Dimitrov yoldaşın esin kaynağı olduğu kararlardan çıkarttığımız dersler, tutarlı bir eylem birliği politikasını uygulamaya koymamız yönünden tayin edici olmuştur. Anımsadığıma göre, Togliatti yoldaş, bu kongrenin hazırlığı için Moskova'ya çağrılmış, kongre hazırlıklarında ve kararların ortaya konulmasında önemli bir pay alarak, bir yıldan fazla Moskova'da kalmıştı.

Bütün bunları inkar etmek, yada bunları tanımakla beraber, Partimizin yapısı üzerine, yani, kendi gelişimi için bütün ülkelerin deneyiminden dersler ve uyarılar çıkarmayı bilen, otantik olarak İtalyan, derinliğine ulusal, gerçekten enternasyonalist yapısı üzerine bir gölge düşürmek saçma olacaktır. Partimizin uzun ve güç hayat dönemi süresince, Parti'nin enternasyonalizminin ve (özellikle de S.B.K.P. ile kardeşçe ilişkilerinin) karşısına, «otantik bir devrimci zihniyet» ve «gerçek bir siyasal özerklik» öne süren az sayıda militan ve hatta yönetici olmamıştır.

Biz, tutarlı devrimci zihniyetin ve enternasyonalizmin, tek bir gerçeğin iki yönü olduğuna her zaman inandık. Ve olaylar bize hak verdi. Kurtarıcı mücadelemizi, faşist diktatörlük tarafından istisnaî derecede güç gizlilik koşullarında sürdürmek zorunda bırakıldığımızda, enternasyonal ilişkilerimizden ve S.B.K.P. ile kardeşçe ilişkilerimizden son derece kıymet-

li dersler çıkardık. Ve bolşeviklerin deneyiminin, bu deneyimin incelenmesinin, militanlarımızda ve bütünüyle ele alındığında Partimizde, bugün de olumlu olarak kavramaya devam ettiğimiz izler bıraktığı şüphesizdir.

Eğer Parti, yirmi yıldan fazla bir süre derin gizlilik ve terör koşullarında az yada çok hiçbir kopuşa ve parçalanmaya uğramaksızın savaşçılığını koruyabildiyse, bunu çok büyük bir ölçüde bu deneyimin incelenmesine ve öğretilerine borçluyuz. Mussolini diktatörlüğüne ve Avrupa'da faşizmin yükselişine karşı mücadelenin çok büyük güçlükleri arasında ve bu mücadelenin perspektiflerinin belirsizliği içinde, yolumuz, nihaî zafere ve Sovyetler Birliğinde yükseltileninkine benzer yeni bir sosyal gerçekliğin oluşumuna güven tarafından aydınlatılıyordu. Eylem ve propaganda olanaklarımızın önemli ölçüde indirgendiği bazı faşist baskı dönemlerinde, bu örnek, çalışanların kendi deneyimlerine ve Marksizm - Leninizm öğretilerinin gizli basın tarafından iyi - kötü yayılmasına paralel olarak, çalışanların siyasal bilincinin oluşmasında istisnaî önemde bir rol oynadı.

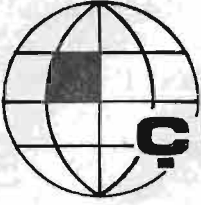
Bu bilincin oluşmasına, herşeyden önce, bizzat faşist rejimin bile tamamen suskunluk yaratamadığı Sovyetler ülkesinde sosyalizmin kuruluşunun büyük başarılarının katkıda bulunduğu kuşkusuzdur. Rus proletaryasının, yüzyıllar boyunca mutlak bir iktidar uygulamış olan yaban ve tiksinç Çarlık rejimini yıkmayı ve kapitalizmi devirmeyi başarması olgusu, faşizm tarafından ezilen emekçilerde, özgür bir geleceğe duyulan inancı güçlendiriyordu.

Sonradan, gizlilik dönemindeki partiyi İtalya'nın faşizmden ve nazizmden kurtuluşundan sonra yaratılan koşullara daha iyi cevap veren, Togliatti'nin tanımladığı gibi «yeni tip» ulusal bir parti haline dönüştürme durumunda yasal olarak tekrardan gözden geçirilmiş ve yeni koşullara uyarlanmış olmakla beraber, bu dönemde Parti'de doğan birçok görüş tarzı, birçok Parti'ye özgü hat, bu dönemin gerekirliklerinden (aynı zamanda tarihsel düşüncenin de ışığında) ayrılamaz.

Fırsattan yararlanarak size birşey daha sormamıza müsaade ediniz: halen 30 dilde, 47 ulusal baskı olarak yayınlanan ve 145 ülkede dağıtılan dergimizin okurları için ne dilekte bulunursunuz?

Derginizin okuyucuları belli başlı komünistler olduğuna göre, herşeyden önce onlara, halklarının mutluluğu için, sosyalizm ve barış için yürüttükleri soylu mücadelelerinde başarılar dilerim. Bizzat Dergi'nin ise, bu mücadeleyi, karmaşıklığını, komünistlerin strateji ve taktiğini, ve aynı zamanda fedakarlıklarını ve kahramanlıklarını daha tam olarak yansıtmasını dilerim. Hiç kuşkusuz yeni ve mükemmel niteliklere sahip olan yeni savaşçılar, kuşaklarının daha eski kuşaklar tarafından kazanılmış zengin deneyimin temeli üzerinde, bu deneyimin yaratıcı bir tarzda özümlenişi temeli üzerinde, bugünkü koşulları hareketimizin kahramanca geleneklerinin zihniyeti içinde hesaba katan bir anlayış temeli üzerinde oluşmaları, bana önemli görünmektedir.

—— «0» ——

çeviriler

siyonizme karşı mücadele bir sınıf mücadelesidir *

Meir VİLNER
İsrail Komünist Partisi
Merkez Komitesi Genel Sekreteri

Barış içinde birarada yaşama ve uluslararası detant politikası, bütün halkların çıkarlarına cevap vermektedir. Detant, ulusal kurtuluş, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için mücadeleye karşı değildir; bunları kolaylaştırır.

Detant koşullarında yeni bir genişlik kazanan ideolojik çatışma, sınıf mücadelesinin bileşkenini oluşturur. Bunun alanlarından biri, siyonizme karşı mücadeledir. Ülkemizin koşullarında, bu mücadele, çalışanların çıkarlarını gerçekten savunmak isteyen, İsrail devletine güvenliğini ve bugün siyonistlerin politikasıyla tehdit edilen sağlam bir geleceği garanti etmek isteyen herkesin ödevidir.

*
* *

Siyonizmin gerçek karakteri, şu olguyla, özellikle parlak bir tarzda belirlenmiştir. İsrailli ve uluslararası siyonist çevreler, Şubat 1975'te toplanacak olan Sovyetler Birliği Komünist Partisinin 25 nci Kongresine, kendi tarzlarında hazırlanmaktadırlar **. Siyonist liderler daha şimdiden, Kongreden bir hafta önce, Bruxelles'de Nato'nun Genel Kurmayında, «Sovyetler Birliğinde Yahudilere Yapılan Eziyetler» konusunda bir dünya konferansı toplayacaklarını ilan ettiler.

Siyonist hareket, emperyalist burjuvazi ile ortaklaşa olarak, her zaman, uluslararası işçi hareketine karşı hareket etmiştir. Ekim Devrimi'nden beri siyonistler Sovyetler Birliği'nin düşma-

---

* Bu yazı, Meir Vilner'in **La Nouvelle Revue Internationale**'in Ocak 1975 sayısında yayınlanan yazısının çevirisidir.

** Bu yazı 25 nci Kongreden önce yayınlanmıştır. (ç.)

nıdırlar; ikinci dünya savaşından sonra ise, diğer sosyalist ülkelere karşı da aynı düşmanca tavıra sahiptirler. Fakat bu, problemin sadece bir yönüdür. Diğer yönü ise, siyonizmin, her şeyden önce, sürekli olarak Yakın - Doğu ve dünyanın diğer bölgelerinin halklarının ulusal ve sosyal kurtuluş hareketine karşı hareket etmesine bağlıdır. Bu iki yön, İsrail Komünist Partisinin 1969'da ve 1972'de toplanan 16 ncı ve 17 nci Kongrelerinin belgelerinde vurgulanmıştır.

Marksist - leninist ilkelere dayanan Partimiz, aynı zamanda siyonizmi İsrail halkıyla yada diğer ülkelerin Yahudi halkıyla özdeşleştirmeyi, siyonizme karşı mücadeleyi İsrail halkına ve bütün dünyadaki Yahudilere karşı bir mücadele gibi göstermeyi, siyonizme karşı mücadeleyi anti - semitizm'in bir biçimi gibi göstermeyi deneyen herkese karşı şiddetle karşılık vermektedir.

Siyonist yöneticiler bile, Yahudi ve siyonistin iki farklı kavram olduğunu kabul etmektedirler. Örneğin Michel Shashar, 6 Kasım 1975'te **Jediop Achronot**'ta şöyle yazmaktadır :

> «Siyonizme ilgisizlik, A.B.D. Yahudilerinin çoğunluğunda artmaktadır. Bazen, siyonizm onlar için ağır bir yük bile olmaktadır. Eğer siyonizmin başlangıç anlamı olan Yahudilerin Siyon'a göçetmeleri görevinden hareket edilirse, Amerikalı Yahudilerin çoğunluğu siyonist değildir. Onlar, ne kültürel planda nede mali yükümlülüklerin yerine getirilmesinde siyonisttirler. Amerikalı Yahudilerin sadece % 20'si birleşik İsrail çağrısı fonu için para vermektedirler.»

Bizzat siyonist liderler de bu durumu kabul etmektedirler. O halde, siyonist ideoloji ve pratiğe karşı mücadeleyi, Yahudilere ve hatta bütün İsrail halkına karşı mücadele gibi nitelerlerken neye dayanmaktadırlar?

Bundan daha büyük bir yalan yoktur. Gerçekte bugün, siyonist ve Yahudi, siyonizm ve İsrail kavramlarını birbirine karıştırmak için iyice eş - güdümlü kılınmış bir emperyalist siyonist kampanya örgütlenmiştir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 30 ncu oturumu tarafından, siyonizmi bir ırkçılık ve ırk ayırımcılığı biçimi olarak mahkum eden bir kararın kabul edilmesinden itibaren, siyonist ve emperyalist çevreler, bunun bizzat İsrail devletinin varlığına yönelmiş anti - semit bir karar olduğunu demagojik biçimde göstermeyi denemektedirler. «Hırsız var!» diye bağıran hırsız gibi, bu kavramları, İsrail yöneticileri tarafından uygulanan işgal ve toprak yayılması politikasının yerine, siyonist örgütlerin ilerleme, ulusal kurtuluş ve sosyalizm güçlerine karşı eylemlerinin ye-

rine geçirerek, bu eylemlerini doğru göstermek istemektedirler.

Bu kampanyanın başlatıcıları, siyonizmi mahkum eden karar çevresinde büyük bir gürültü kopararak Genel Kurulun Filistin problemi üzerindeki kararlarının ilgisini saptırmak istemektedirler. Bilindiği gibi, bu kararlar, Filistin Kurtuluş Örgütüne (F.K.Ö.), Yakın - Doğu ile ilgili bütün tartışmalara ve konferanslara katılma hakkının verilmesini, özellikle de F.K.Ö.'nün diğer katılanlarla aynı eşitlik temeli üzerinde olarak, Cenevre Konferansına davet edilmesini; Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, kendi devletini yaratma hakkı da dahil olmak üzere, Filistin Arap halkının kendi yazgısını kendisi belirleme haklarını somutlaştırmayı sağlayacak yolları incelemekle yükümlü özel bir komitenin yaratılmasını talep etmekteydi. Amacı bu kararları lekelemek olan emperyalist siyonist kampanyanın ise, İsrail halkının umutlarıyla ortak hiçbir şeye sahip olmadığı ve barış davasına katkıda bulunmadığı, tersine bunlarla çeliştiği açıktır.

Partimizin 17 nci Kongresinin kararlarında belirtildiği gibi, Yahudi burjuvazisinin gerici pratiği ve ideolojisi olan siyonizme karşı mücadele, sadece İsrail halkının ve bütün ülkelerin Yahudi kitlelerinin çıkarlarıyla çelişmediği gibi, tersine bunlara en sadık biçimde hizmet eder. Marksist - Leninistler, siyonizme karşı mücadeleyi anti - semitizme karşı mücadele ile birleştirirler.

Anti - semitizmi kendi çıkarları için kullanan siyonist hareket, böylece ırkçı ve gerici güçlere yardım etmektedir. Siyonizme karşı mücadele, işte bu nedenle, anti - semitizme karşı mücadeleye sıkı sıkıya bağlıdır. Burada iki kavram arasında açık ve ilkesel bir sınır çizmek önemlidir: siyonizm ve İsrail halkı; siyonizm ve Yahudi halk. Siyonizme karşı mücadele bir sınıfsal yaklaşım, leninist ölçütler üzerine dayanmayı gerektirir. Ancak böyle ilkesel bir yaklaşım, barış, halkların özgürlüğü, demokrasi ve sosyalizm davasının bileşkeni olan İsrail halkının ve Yahudi halk kitlelerinin geleceği için içtenlikle kaygılanmaya cevap verir. Bu zorunlu koşullara saygı göstermemek, zorunlu olarak kötü sonuçlar verir.

Siyasal ve ideolojik hasımlarımız, alışılmış anti - sovyetik yada anti - komünist saçmalamalarını yaymak için en ufak hatadan yararlanmakta, böylece de, gerici - siyonistlerin pratiğini ve ideolojisini, İsrail yöneticilerinin saldırı ve ilhak politikasını maskelemeye çalışmaktadırlar. Sovyetler Birliği'ne ve Sovyetler Birliği'nin Yakın - Doğu politikasına özel bir gayretle kara çalmaktadırlar.

Biz İsrailli Komünistler, Sovyetler Birliği'nin Yakın - Doğu politikasını, barışı ve uluslararası güvenliği koruma ve bölge-

mizde hiç istisnasız bütün halkların ve devletlerin yasal ulusal haklarına saygıyı garanti etme içten isteğinin içine işlediği leninist, ilkesel bir politika olarak değerlendiriyoruz.

Sovyetler Birliği bütün ulusların ve milliyetlerin sadık dostu olmuştur ve olmaktadır. Sovyetler Birliği, Yakın - Doğu'da Arapların ve İsrail halkının içten dostudur. Sovyetler Birliği, bir yandan İsrail hükümetinin ve İsrail'in siyonist yöneticilerinin politikası, diğer yandan ise İsrail halkının, Yahudi halk kitlelerinin gerçek çıkarları arasında temel bir ayırım yapmaktadır. İsrail'in yönetici çevrelerinin siyonist ideoloji ve politikasına karşı mücadele, işte bu nedenle, anti - sovyetizme karşı mücadeleye kaçınılmaz olarak bağlanmaktadır. Genel barış ve sosyalizm davasına, İsrail halkının ve bütün dünyanın Yahudi halk kitlelerinin hayati çıkarlarına en sadık biçimde işte bu mücadele hizmet etmektedir. İsrailli komünistlerin konumları işte budur.

*
* *

İsrail Komünist Partisi'nin 17 nci Kongresi;

> «Siyonizmin İsrail halkının sadece güvenliğini garanti etmediğini değil, fakat aynı zamanda, İsrail halkının güvenliğini tehdit ettiğine»

de işaret etti.

Kongre bu sonuca, İsrail halkının geleceğini bile bile emperyalizmin iradesine tabi kılan ve ülkeyi, Arap dünyasından, sosyalist topluluktan, ulusal ve sosyal kurtuluşları için mücadele eden Asya, Afrika ve Latin - Amerika halklarından tecrit eden siyonist liderlerin politikasının analizinden hareket ederek ulaştı. İşte bu nedenle, siyonizmin ideoloji ve pratiğine karşı mücadele, Kongre tarafından, İsrail yurtseverliğinin bir ifadesi olarak, İsrail halkının gerçek ulusal çıkarlarının ve bütün Yahudi emekçilerin çıkarlarının savunulması olarak, barış, halkların bağımsızlığı, demokrasi ve sosyalizm davasına bir katkı olarak incelendi.

Biz İsrailli komünistler için, siyonizmle savaşmak, hem yurtsever bir sınıf mücadelesi ve hem de devrimci bir mücadele sürdürmektir. Siyonist ideolojinin kökeninde burjuva milliyetçiliği ve hatta ırkçılık bulunmaktadır. Bu ideoloji, anti - semitizmi ve Yahudilerin zulme uğratılmasını, sadece, Yahudilerin Yahudi - olmayanlar arasında yaşamalarıyla açıklamaktadır. Siyonistlerin görüşüne göre, anti - semitizm, feodalizmin ve kapitalizmin yapısına bağlı bir sınıfsal olgu değildir. Bu, halklarda her zaman varolmuş ve halkların aralarında Yahudilerin varlığıyla ortaya çık-

mış bir tür «doğal» şeydir. Siyonistlerin «teori»sine göre, bu problemi çözümlemek için ne ulusal boyunduruğu, anti - semitizm de dahil ırkçılığı ve ırk ayırımını doğuran sömürücü rejimi yıkmak; nede bir sosyalist toplum kurmak değil, fakat emekçi Yahudileri Siyon dağı çevresinde tek bir ülke toprağı üzerinde tecrit etmek söz konusudur.

Bugün, bu, Israil devleti varken de, İsrail devletinin yaratılmasından önceki kadar gerici bir ütopyadır. Dünyada bulunan Yahudi emekçilerin ezici çoğunluğu, kaderlerini bu devlete bağlamamaktadırlar. Diğer yandan, bu devletin yaratılması, kapitalist ülkelerde ırkçılığı ve ırkçılığın bileşkeni olan anti - semitizmi ortadan kaldırmamıştır ve kaldıramaz. Tarihsel deneyim doğrulamaktadır ki, Yahudi sorunu, yani Yahudi kitlelerinin ulusal boyunduruktan ve anti - semitizm tarafından imha edilmesinden kurtuluşu, ancak sosyalizmin zaferiyle beraber ırkçılığın ve anti - semitizmin sınıfsal temellerinin yok edilmesiyle tamı tamına kesin olarak mümkündür.

*
* *

İşte bu nedenle, siyonist hareket, marksist - leninistler için bir ulusal kurtuluş hareketi değil, fakat gerici milliyetçi bir harekettir; bu, emperyalizmin, çağımızın üç devrimci gücüne (yani dünya sosyalist sistemi, uluslararası devrimci işçi hareketi ve ulusal kurtuluş için anti - emperyalist hareket) karşı mücadelesinde etkin olarak yararlandığı Yahudi burjuvazisinin bir silahıdır.

Biz İsrailli komünistler, siyonizmi bu tarzda yargılıyoruz. Partimizin 16 ncı Kongresi, özellikle işaret etmiştir ki, siyonist hareketin programı ve pratiği emperyalizme karşı bir mücadele üzerine değil, fakat emperyalizmle bir ittifak temeli üzerine kurulmuştur. Siyonist hareket, kapitalist ülkelerde, Yahudi emekçileri sınıf kardeşlerinden tecrit etmek ve Yahudi emekçilerin rejimi değiştirmek için, sosyalizm için mücadeleyi reddetmeleri gerektiği düşüncesini yayarak, komünist harekete karşı büyük burjuvaziyle işbirliği yapmaktadır. Siyonist hareket, Yakın - Doğu'da Arap halklarının ulusal kurtuluş hareketini bastıran emperyalistlerin — İsrail halkının ulusal çıkarlarının zararına olarak — her zaman sadık dostu olarak kalmıştır *. Bugün ise, İsrail'in siyonist yönetimi, emperyalizmle ittifak içinde, bir toprak fetihi politikası uygulamaktadır.

Siyonist hareket, İsrail'de bile, emekçi kitlelerin çıkarlarına düşmandır. Yahudi işçilerin arasında Arap sınıf kardeşlerine

---

* Bu, Türk hakimiyeti ve Britanya mandası zamanında da böyle olmuştur.

karşı güvensizlik tohumları ekerek onları tecrit etmektedir; şovenizmi ve milliyetçi gururu körüklemektedir. Bundan da fazla, İsrail halkının yabancı sermayenin ve emperyalist bağımlılığın zincirlerinden ulusal kurtuluşuna karşı çıkmaktadır.

Uluslararası arenada, siyonizm, emperyalizmin en başta Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı yönelmiş genel planlarının aletidir. Asya, Afrika ve Latin - Amerika'da, emperyalist devletlerin yeni - sömürgeci politikasını desteklemektedir.

İsrail Komünist Partisi kesin olarak belirtmektedir ki, ilerici siyonizm olmamıştır ve olamaz da. Siyonist ideoloji, tıpkı siyonist hareketin pratiği gibi, bizzat temelinde gericidir. Partimiz, İsrail toplumunun sınıflara bölünmesinin, tayin edici bir an olduğunu değerlendirmektedir. Bu, Partimizin stratejisinin ve taktiğinin hareket noktasıdır. Siyonizmin taraftarları arasında siyasal ayrılıklar ve sosyal çelişkiler safdışı edilmemiştir.

İsrail'de bazı siyonistler ve siyonist gruplar, siyonizm ideolojisini yaymakla beraber, bazı siyasal ve sosyal problemler karşısında doğru bir konumu benimsemektedirler. İşte bu nedenle, Partimiz, somut siyasal ve sosyal sorunlar söz konusu olduğunda, bunlarla işbirliği yapmanın mümkün ve gerekli olduğunu değerlendirmiştir ve değerlendirmektedir. Fakat aynı zamanda, siyonizme karşı siyasal ve ideolojik mücadeleyi sürdürmektedir. Partimiz, hayati çıkarları için mücadelelerinde, emekçilerin eylem birliğini gerçekleştirmeye, hükümetin politikasına karşı olan herkesi, ilhaksız bir barış için mücadele eden herkesi birleştiren bir birleşik barış cephesini yaratmak için gayret etmektedir.

Konumumuzda çelişkiler bulmayı özleyenler bize sormaktadırlar: «siyonizmin ideoloji ve pratiği gerici olduğuna göre, siyonistlerle nasıl işbirliği yapabilirsiniz?» Bu, şu halde taraflardan birinin görüşünün yanlış olduğu anlamına gelir. Cevabımız, evet, bu doğrudur, bunda çelişki vardır; fakat bu çelişki bizim konumumuzda değil, siyonistlerin yada siyonist grupların konumundadır.

Çoğu kez aşırı bir gerilime ulaşan sendikaların mücadelesini ele alalım. İşçiler ve diğer emekçi tabakalar greve gitmekte, gösteriler örgütlemekte, polisle çatışmakta, iş çatışmalarına bakmakla yükümlü mahkemelerin işçilerin aleyhine kararlarına kafa tutmaktadırlar. Ve bütün bunlar, ücretlerini, hayat düzeylerini, özgürlüklerini ve yurttaşlık haklarını korumak için olmaktadır. Emekçiler, siyonist yönetici grupların büyük askeri harcamalara ve halk kitlelerinin hayat düzeyinin düşmesine yol açan saldırı ve toprak genişletme politikasının sonuçlarını, büyük çoğunluğuyla, ne yazık ki daha henüz görmemektedirler. İçlerinden çoğunluğu, ülkenin siyasal ve ekonomik durumunun kötüleşme-

siyle, ülkenin Amerikan tekellerine tabi kılınması; ülkenin, Amerikan emperyalizminin Arapların ulusal ve sosyal kurtuluşları için hareketine ve sosyalizme karşı mücadelesinin hizmetine koşulması arasında varolan bağın daha henüz bilincinde değildirler. İşte bu nedenle, bu koşullarda, bir çok kimse, aynı zamanda hem yönetici çevrelerin politikasını desteklerken hem de bu politikanın olumsuz sonuçlarına karşı kararlı biçimde mücadele etmektedir.

Barış için mücadele için de aynı şey söylenebilir. Bütün siyonist parti ve örgütler, İsrail tarafından başlatılan 1956'daki ve 1967'deki saldırı savaşlarını — birincisi Fransız ve İngiliz emperyalistleriyle ittifak halinde; ikincisi Amerikalıların desteğiyle — desteklemektedirler. Bu saldırının açıkça belirlenmiş hedefleri vardı. Herşeyden önce, Mısır'daki ve Suriye'deki ilerici ve anti - emperyalist rejimleri devirmek söz konusu idi. Bu savaşlar, topraksal yayılma ve İsrail'in yönetici siyonist çevrelerinin anti - arap politikasının birinci kurbanı olmuş olan Filistin Arap halkının ulusal varlığını tasfiye etme şeklindeki siyonist politikayı pratiğe geçiriyordu. Bu politikaya özgü özellikler, her defasında durum müsaade ettiğinde topraksal yayılma; İsrail'in Arap nüfusuna karşı ayırım ve ulusal boyunduruk; emperyalist güçlerin maddi desteği üzerine dayanan miliyetçi kibirlenme.

İnsanların, Arap topraklarını işgal etmenin sürdürülemiyeceğini, İsrail için istisnai bir tehlike gibi görülen Filistin Arap halkının varlığını bilinememezlikten gelinemiyeceğini anlamaya başlamalarından önce bir çok yılın geçmesi gerekti. Partimizin, İsrail'in, Haziran 1967 savaşında işgal edilmiş Arap topraklarından çekilmesi için ve Filistin Arap halkına, özerklik hakkı ve İsrail devletinin yanında bağımsız bir devlet yaratmak hakkı da dahil olmak üzere, ulusal haklarının tanınması için mücadelesi, bu zemin üzerinde, İsrail kamuoyunun gitgide daha geniş çevreleri tarafından her zamankinden daha iyi anlaşılmaktadır. Dünyadaki ve Yakın - Doğu'daki, özellikle de 1973 Ekim savaşından sonraki yeni güçler ilişkisinden doğan bu değişiklikler, İsrail'de siyasal gerçekçilik temeli üzerinde geniş bir barış cephesinin oluşması için gerekli koşulları yarattı.

İsrail Komünist Partisi, ülkenin barışçıl güçlerini biraraya getirmek için, iktidarında olan ne varsa yapmaktadır. Biraraya gelen bu güçler, siyasal kararların alınışı üzerinde etkide bulunmak için daha geniş olanaklar kazanacaklar ve böylece de resmi politikada bir değişikliği gerçekleştireceklerdir. Barış cephesinin temellerinin yaratılışında hissedilir bir ilerleme gerçekleştirdik; fakat daha işin büyük kısmının gerçekleştirilmesi, yani burada ortaya çıkan güçlüklerin üstesinden gelinmesi gerekmektedir.

Arap - İsrail çatışması ve Filistin sorunu karşısında gerçekçi bir konum benimseyen çok sayıda siyasal grup temsilcisi ve militanı, anti - komünist ön - yargılar nedeniyle, uzattığımız eli tutmamakta ve bizimle eylem birliği gerçekleştirmemektedir. Siyasal işbirliği için, komünistlerle siyonistler arasında ideolojik anlaşmayı şart olarak koşmaktadırlar. Bu gerçekçi değildir. Komünistler, başka ideolojik düşünceleri olanlara, marksizm - leninizmi kabul etmelerini hiç bir zaman önermezler. Eğer bugünkü resmi politikanın sürdürülmesinin Israil'i ciddi olarak tehdit altında bulundurduğu konusunda ortak bir düşünce varsa, barış ve siyasal gerçekçilik güçlerini, ideolojik ayrılıklar nedeniyle bölmek isteyenler, ağır bir sorumluluk yüklenmemektemidirler?

Yakın - Doğu'daki ve dünyanın diğer bölgelerindeki ilerici, anti - emperyalist ve barışçıl güçler de, aynı şekilde, İsrail'de, resmi İsrail politikasını değiştirmeye, bunu, bölgenin diğer ülkeleriyle bir barış ve işbirliği politikası yapmaya yetenekli mümkün olduğu kadar çok sayıda gerçekçi insanın birleşmesini görmek istemektedirler.

***

1973 Ekim savaşı, İsrail toplumunun bazı çevrelerinin aşırı güvenini sarstı. Bunu A.B.D.'deki Yahudi çevreleri için de söyleyebiliriz. Bundan doğru sonuçlar çıkaranlar, hiç şüphesiz ki çok sayıdadırlar; ve savaşın sonuçlarıyla sarsılan diğer bazıları ise, kendi kendilerine, İsrail devletinin daha ne kadar yaşayacağını sordular. Bu konuyla ilgili olarak, siyonist hareketin gençlik işleri seksiyonu başkanı Uri Gordon'un, 9 Eylül 1975'te **Davar** gazetesinde yayınlanan yazısını okumak öğreticidir. Şöyle yazmaktadır;

> «Bir çok Yahudi, İsrail devletinin geleceği konusunda karamsardırlar.»

ve İsrail devletinin yaşayabileceğinden çoğu kez kuşku duymaktadırlar. Fakat, bundan, İsrail hükümetinin politikasını ve doğrultusunu değiştirmek gerektiği sonucunu çıkaracakları yerde, Amerikalı Yahudiler yönünde propagandayı yoğunlaştırmayı önererek kendi kendilerini sınırlamaktadırlar.

Partimizin 16 ncı Kongresi, siyonist politikanın, İsrail'de gelişmekte olan Yahudi ulusuna zarar verdiğini, bu politikanın devletin geleceğini tehdit ettiğini ve etmekte olduğunu, emperyalistlerle suç ortaklığı yaparak güdülen yayılma politikasının, İsrail'le Arap ülkeleri arasında adil bir barış kurulmasını, İsrail'in bu bölgenin halkları tarafından bir devlet olarak tanınmasını engellediğini, işaret etti. Kongre şunu belirtti :

«Yahudilerin ve bütün İsrail'de yaşayan herkesin problemi, ülkenin yabancı sermayeye ve emperyalist güçlere karşı bağlılığına son vermek, Filistin Arap halkının yasal ulusal hakları da dahil olmak üzere, karşılıklı haklara saygı temeli üzerinde, komşu Arap ülkeleriyle barışı kurmaktır.»

Bizim düşüncemize göre, bu, ülkeyi, İsrail'de iktidarda olan siyonist liderlerin politikası tarafından sokulduğu çıkmazdan kurtarmanın tek çıkış yoludur.

Komünistler, sadece, bazı İsrailli çevrelerin «ülkenin askeri üstünlüğü»ne ve Amerikan emperyalizminin desteğine inanç üzerine temellenen aşırı güvenini değil, fakat tersine eğilimi, umutsuzluğu da reddetmektedirler. İsrail'in bugünkü politikasının gerçekçilikten tamamen kopuk olduğunu, dünyada ve bölgede yaratılmış olan güçler ilişkisine cevap vermediğini, İsrail ve Arap halklarına hiçbir perspektif açmadığını ve ulusal bir intihara eşdeğerli ulusal bir felaket tehdidini içerdiğini daha şimdiden anlayanların sayısı çoktur. Fakat bu insanlar, çoğu kez, İsrail devletinin geleceği olmadığı sonucunu çıkarmaya eğilimlidirler.

Biz komünistler, bir çok defadan fazla kesinlikle belirttik ki, sözde İsrail halkının çıkarlarını temsil eden yönetici çevrelerin siyonist politikası, sadece anti - arap ve anti - komünist değil, fakat aynı zamanda anti - İsrailli, anti - ulusal bir politikadır da. «Kılıcının gücüyle yaşayacaksın» ilkesine dayanan politikanın, Arap - İsrail çatışmasının askeri çözümünü, son hesapta başarısızlığa mahkum bir çözümü hedeflediği olgusuna karşı sakınmak gerektiğini belirtmeye devam ediyoruz. Aynı zamanda, bir çıkış yolu olduğunu ve Arap halklarının İsrail'i denize atmaya niyetleri olmadığını; tersine, komşu Arap devletlerinin İsrail'le adil bir barış sonuçlandırmaya hazır olduklarını, 4 Haziran 1967'den önce varolan ve İsrail'in geri dönmesi gerektiği sınırları tanımayı kabul ederek İsrail'e ellerini uzatmaya hazır olduklarını ısrarla, kesinlikle belirtiyoruz.

Son zamanlarda, Filistin Kurtuluş Örgütü (F.K.Ö.) de benzer konumları kabul etmektedir. Eylül 1975'te, bu örgütün lideri Yasser Arafat **Newsweek** dergisine bir demeç verdi. Dergi redaktörü O'na şunları sormuştu :

«Diğer Arap liderleri bana dediler ki, eğer İsrail 1967 sınırlarına geri dönerse ve eğer Gaza'nın batı kıyısında bir Filistin devleti yaratılırsa, gerçek bir Arap - İsrail uzlaşması ve kalımlı bir barış en nihayet mümkün olacaktır. Onlarla aynı düşüncede misiniz?»

Arafat şöyle cevap vermişti :

> «Bu, barışçıl bir çözümün olacağı anlamına gelecektir.»

İşte, İsrail'de ve emperyalist ülkelerde kitle haberleşme araçları tarafından yayımlanan sahte haberlerin yalanlayamıyacağı gerçek.

Başka türlü söylersek: yönetici siyonist çevrelerin bu politikası, İsrail'i ciddi olarak tehdit ettiği halde, biz marksist - leninistler, İsrail halkına, barışçıl bir hayata ve Arap halklarıyla karşılıklı olarak yararlı güvenliğe, dostluğa ve işbirliğine götüren yolu gösteriyoruz.

İsrail'in yönetici siyonist çevreleri tarafından barış çabalarına karşı gerçekleştirilen azgınca sabotaja ve kendilerine A.B.D. emperyalistleri tarafından her alanda sağlanan yardıma rağmen, biz İsrailli komünistler, dünyada bugün varolan güçler ilişkisinin, emperyalizme ve İsrail'in siyonist yönetimindeki ajanlarına gerçekçi bir politikayı empoze edeceğinden, İsrail siyonist yönetimini, 1967'de işgal edilmiş bütün Arap topraklarından geri çekilmeye ve Filistin Arap halkının ulusal haklarını, kendi yazgısını kendisinin belirlemesi hakkını, İsrail devletinin yanında varolabilecek bağımsız bir devlet yaratılması hakkını kabul etmeye zorlayacağından kuşku duymuyoruz.

Bu, Partimizin 17 nci Kongresinde şöyle belirtilmişti :

> «Uluslararası arenadaki ve bölgemizdeki güçler ilişkisi, Washington'un ve fedailerinin lehine evrimleşmemektedir, Arap halklarının anti - emperyalist mücadelesinin güçlenmesi ve savaş ve ilhak politikasına karşı bizzat İsrail içinde büyüyen muhalefet, Amerikan emperyalizmini ve İsrail yönetici çevrelerini, sonunda, saldırgan maceralarını terketmeye zorlayacaktır.»

Bu geri çekilişin ilk belirtileri şimdiden görülebilir durumdadır. Bazı Arap ülkelerinin sağcı liderlerinin onayını sağlayan Amerikan emperyalizmi ve İsrail yönetimi, kuşkusuz ki bu süreci frenlemeye devam edeceklerdir. Onlar, insanları şaşırtmaktadırlar ve Yakın - Doğu'da yeni bir savaş çıkartabilirler. Fakat, engellere rağmen, bölgemizde de, barışa, ulusal bağımsızlığa ve toplumsal ilerlemeye götüren tarihin akışını geriye döndürmeye yeteneksizdirler.

krizde olan hangi ahlâk

(felsefi işaret noktaları)

Nicole MAYER - FABBRİ *

Bir ahlak krizinden ve bu krizin her yönünden çok konuşulmakta. Bazıları için, bu krizin sorumluluğu, gençliğe, gerileyen - çöken aydınlara, çürütücü marksizme ait olmakta... Bütün bunlar, tüm tutuculukların, kurulu düzen çevresinde — bu, ölüm cezasının ululanmasıyla da olsa — birleşmelerini sağlamakta. İlk anda, bu girişimin ikiyüzlülüğünü teşhir etmek, bu ithamı gerisin geriye çevirmek, vede suçluluk ve bireysel başkaldırıdan çok daha genişlikte bir ahlaksızlıklar doğurucusu olan ahlaksız bir toplumu suçlamak basit bir şeydir.

Fakat, böylece, iki ahlak konsepsiyonunu aynı kefeye koymak, çok eski olmakla beraber herzaman moda olan bir kuşkuculuk — ki, kuşkuculuğun bugün, gerçeklikte, iki ahlak konsepsiyonunu değil; fakat tekelci devlet kapitalizmi koşullarında, iki temel sosyal sınıfı karşı karşıya getiren mücadelede oynayabileceği rolü ilerde göreceğiz — üzerinde durmak tehlikesi ile karşı karşıya kalmakla yetinilmek durumundan başka bir şey olmaz.

Zira, marksist felsefeden hareketle ahlak problemleri üzerinde düşünmek istenilirse, bu, bir materyalist hareket noktasını gerektirir.

Marx ve Engels, 1845'ten itibaren, «Alman İdeolojisi» nde, ahlakı (din, metafizik ve ideolojinin geri kalan alanları gibi) kendi başına, özerk bir alan olarak ele almanın olanaksızlığını göstermekteydiler. İdeolojilerin tüm analizinin temellerini atan bu bölümü, uzunca bir biçimde nakletmek gerekiyor.

«Kendi kendilerini ortaya koyuşlarının, kendi düşüncelerinin üreticileri kuşkusuz ki insanların kendileridir. Fakat, üretici güçlerinin belli bir gelişmişliğiyle ve buna uygun düşen ilişkilerle koşullanmış olarak davranan gerçek insanlar...», bunun sonucu olarak; «Hayatı belirliyen bilinç değil, fakat bilinci belirleyen hayattır» Ve daha ileride: «Hakim sınıfın düşünceleri her çağda hakim düşüncelerdir de, başka türlü söylenirse, toplumun **maddi** hakim

---

* Bu yazı, Nicole MAYER - FABBRİ'nin, «CAHIERS DU COMMUNİSME» (Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesinin, aylık teorik yayın organı), No: 12, Aralık 1975 sayısında çıkan yazısının çevirisidir.

gücü olan sınıf, aynı zamanda toplumun hakim **manevi** gücüdür de.»

Şu halde, başsız sonsuz toplum olmadığı gibi, başsız sonsuz ahlak ta yoktur, fakat, toplumların tarihine bağlı olan bir ahlaklar tarihi vardır. Ve antagonist sınıfların çatıştığı bir toplumda **ahlak krizinden** söz etmek, aldatıcı bir anlamdan başka bir şeye sahip olamaz, çünkü, bir çok ahlak bulunmaktadır ve bu kriz hepsini aynı tarzda etkilememektedir.

Marksist materyalist felsefe, tam olarak diyalektik bir felsefedir. Gerçekliğin çelişkilerini savuşturmaktan, bunları silmekten uzak olup, tam tersine, bunları aydınlatmaya, çözümlemeye çalışır. O halde, ahlakın ikili yönünü hesaba katmaya özellikle elverişlidir. Çünkü, krizde bulunan kapitalist bir toplumda yaşayan bizlerin, ahlak alanında keskin bir krizle karşılaştığımız doğrudur. Resmi ahlak doktrinleri ile ahlaksal pratik arasındaki karşıtlığı ortaya çıkarma, kuşkusuz ki yeni değildir. Daha İsa'dan önce 5 nci yüzyılda, Sokrates, genç Atinalıları, sosyal ve siyasal pratiklerinde herkesin kelimenin anlamını kendi çıkarlarına göre değiştirdiğini göstererek, adaletin anlamı üzerinde kendi kendilerine soru sormaya davet ediyordu. Aynı şekilde, çocukluğumuz yada yeni - yetmeliğimiz boyunca, bize verilen ahlaksal öğütler ve hatta buyruklarla, bunları verenlerin (ana - babalar, öğretmenler, v.d.) pratiği arasındaki aykırılıkla karşılaştığımızda, ahlaksal düşünce, içimizde herkes için kuşkusuz ki çok çeşitli açık - görürlük derecelerinde, ortaya çıkmıştır. Ahlaksal öğüt ve buyruklarla ahlaksal pratik arasındaki bu aykırılığı bir çok fabl yada atasözü de açığa çıkarmaktadır (örneğin, «öğüt verenlerden sakınalım; çokları öğütlerini tutmazlar»).

Fakat bugün —diğer iki yada üç devrimci kriz tarihsel çağında ortaya çıktığı gibi— ahlaksal krizle toplumun krizinin çakışması, kendini sert bir biçimde açığa vurucu bir karakter kazanmaktadır. Tekelci büyük burjuvazi, ülkenin kaynaklarını ve halkın emeğini sadece kendi çıkarına olarak tekeline almaktadır (Bizzat patronların itirafına göre, ücretlerin satın alma gücünü korumayı sağlamayı kesinlikle düşünmemektedirler. Aynı zamanda, en büyük şirketlerin kârları başdöndürücü oranlarda büyümektedir). Devletin bütün siyasal ve mali vasıtaları bu amaç için kullanılmaktadır. Ve, Kongresinin hazırlığı için önerilen belgede, Fransız Komünist Partisi şunu hatırlamakta haklıdır:

> «Kapitalist toplum bir yaban ormanıdır. En güçlü olan, yani temelde, en zengin olan yasaları yapar.
>
> «Başarı, kişisel değer yada çalışmadan çok do-

ğuma yada hangi vasıtalarla kazanılmış olursa olsun servete dayanır. Eğer bugünün Fransa'sında, şiddet, eziyet ve anlamsız ve gereksiz ezici tedbirler kişisel ilişkileri belirliyorsa; skandallar bir alaysa, pornografi çok büyük bir ticari iş haline gelmişse, suçluluk gelişiyorsa, nasıl şaşmalı?

«Biz komünistler, bütün bunların, bir sistemin çürüyüşü, bir dünyanın çöküşü olduğunu söylüyoruz.»

O halde, materyalist ve diyalektik marksist felsefe, eğer ondan doğru biçimde yararlanırsak, ahlakın hem pratik ve hem de teorik çelişkili ve değişken yönlerini ele almayı sağlar.

AHLAKIN KRİZİ

Eğer bugün herkes ahlak krizinden söz etmekte anlaşıyorsa, daha önce işaret ettiğimiz gibi, her şeyden önce, kendimize, krizde olan bu ahlakın hangi ahlak olduğunu sormamız gerekmektedir. Ve eğer hakim sınıfın ahlakıysa, kriz, her şeyden önce ve en olağanüstü biçimde, hakim sınıfın ahlakını, yani her zamanki terminolojiyi kullanırsak, burjuva ahlakını etkilemek zorundadır.

Hiç kuşkusuz ki, bu problemlerin derinleştirilmiş bir incelemesi, kapitalizmin genel değişken durumlarını vede burjuvazinin iç çelişkilerini yakından takip ederek, bizi bir burjuva ahlakları tarihine ulaştıracaktır.

Fakat, biz burada, iki büyük düşünürün —Rousseau ve Kant— eserine dayanarak, bu ahlakın bize göre en genel görünen karakteristiklerini ortaya çıkarmayı deneyeceğiz. Bu iki büyük düşünürün ahlak düşüncelerini, sadece okul kitaplarından yada resmi söylevlerden geçerek değil, fakat, içimizde herbirimizin de dahil olmak üzere ortak düşüncenin zımni olmasından da geçerek ahlak düşüncesine en yaygın, en yayılan biçimde başvurma hizmetini görmektedir.

Burjuva ahlakının aynı zamanda ve çelişkili olarak hem bireyci ahlak ve hem de evrensel ahlak olmak istediğini çarçabuk göstermeyi deneyeceğiz.

Hakim ahlakı en yaygın biçimleri altında ele almak istediğimize göre, simge değeri kazanmış bir metni hareket noktası olarak ele alacağız: açıkça «russoist» esinli bir metin olan, «İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi».

Bu metinde ne okuyoruz? «İnsanlar özgür ve eşit haklarla doğarlar». «Herkesin özgürlüğü, başkasının özgürlüğünün başladığı yerde biter». Böylece de, insanların özgürlük ve eşitliği, sosyal sistemlerden bağımsız doğal veriler gibi ortaya çıkmaktadırlar. Fakat hiç te gülünçlüğe düşmeyelim. Böyle bir ifadede, te-

mel bir birkaç anlama çekilebilme [4] özelliği vardır ve bu özelliği nedeniyle, tarih içinde birbirine köklü olarak karşıt yönlerde rol oynayabilmiştir. Bu formülden, «eğer haklarda eşit ve özgür iseler, gerçekte eşitsiz ve köle olmalarının ne önemi vardır»dan ibaret olan ikiyüzlülük te çıkarılabilir. «Şeklî» özgürlük kültü işte bu anlamda, dün olduğu gibi bugün de, somut özgürlüklere yapılan bütün saldırıları maskelemektedir. Fakat, bundan aynı zamanda, olayları haklarla uyumlu kılmak gerekliliği sonucu da çıkarılabilir (ve yükselen burjuvazi, kendi haklarını kendisi için elde etmesini sağladığı ölçüde, bunu bu anlamda anlamaktaydı). Buradan, ezilen halklar tarafından olduğu kadar, sömürülen sınıflar tarafından da kendi yararlarına ele alınan İnsan Hakları Bildirgesi'nin hemen hemen iki yüzyıldan beri tarihte oynadığı dinamik, devrimci ve örnek rolü çıkmaktadır. Buradan da, Robespierre ve Saint - Just gibi inanmış «russoist»lerin bugünün sağcılarında yaratmaya devam ettiği hırçınlık çıkmaktadır.

Fakat bu özgürlük, bireyin özgürlüğü olarak kavranmış ve başkasının özgürlüğüyle sınırlanmıştır. Bu, rekabet özgürlüğüdür. Bu, görünüşte günlük deneyimimizle doğrulanan ve içimizde herkesin bilincinde korkunç biçimde kök salmış bir motiftir. Marx ve Engels, «Alman İdeolojisi»nde, böyle bir birey konsepsiyonunun, kapitalist toplumun üretim koşullarından doğduğunu çok iyi görmektedirler.

Fakat bu görüş, günlük ahlak düzeyinde kalındığında, herkesin ahlaksallığının ve herkesin mutluluğunun bizzat kendi işi olduğuna ve bireyin başkalarıyla meşgul olabilmesinin ancak — ilerde Kant'ta göreceğimiz gibi, aynı zamanda nasıl hem bir ahlaksal gereklilik ve ütopik bir hayal olarak — kendi kendini feda etmesi ile mümkün olduğu düşüncesine yol açmaktadır.

Kant için, ahlak yasaları ya evrenseldir yada yoktur. Ahlak, her insanın, yapmadığı ve yapamayacağı bilindiği halde, ne yapması gerektiğini bildirir. Her insan ahlaklı ve özgürce (ki bunlar Kant için özdeştir) davranabilmek için ancak aklına boyun eğmek zorundadır. Bir ahlaksal eylemin somut gereksinimlerimizi yada çıkarlarımızı da tatmin eder olabilmesi mümkündür, fakat bu, önemsiz bir çakışmadan başka bir şey olmayıp, dikkate alınamaz. Ve madem ki, her insanda bu, akıldan vardır; eğer ahlaklı olarak davranmıyorsa, bundan sorumlu olan kendisidir. Burada, geleneksel ahlakın temel karakterlerinden biri bulunmaktadır: düalizmi (ikiciliği), insan ikilidir ve ahlak, ruhun vücut (cisim, ç) üzerindeki zaferini sağlamaktan ibarettir. Bugün en fazla hücum edilen noktalarından biri de budur.

O halde, madem ki gerçek ahlaksallığın kaynağı akılda bulunmaktadır, ki Kant bu aklı deney - üstü (deneyle sınırlanmı-

yan, ç) akıl olarak adlandırır — ve bu tanımlama, diğer şeylerin yanısıra, bunun evrenselliğini (bütün zamanlara ve bütün ülkelere özgülüğünü) belirler — insanların, gerçekte boyun eğdikleri pratik ahlak kurallarının kökenini gerçek tarihte aramak tamamen yarasızdır.

Ve eğer insan, Ahlak'a saygı duymuyorsa, bu, onun Aklın'a itaat etmeye yeteneksiz olmasından dolayıdır; böylece de, sınıfsal ilikşileri içinde ahlaklı olarak yaşamanın olanaksız olduğu koşulları yaratan gerçek, insanların sorumluluğu, el çabukluğu ile yok edilmektedir. **Sonuçta ise, ahlakı değiştirmek için sosyal düzeni değiştirmenin gerekliliği, el çabukluğuyla yok edilmektedir.**

Kant, bu görüş açısından ve tarihsel nedenlerden ötürü, Rousseau'dan bile geridir. Rousseau, 1762'de yazdığı «Toplum Sözleşmesi»nde, zorba yönetimlere karşı şiddet kullanma hakkını doğrulamaktadır. «Hakkı yaratan güç olduğu andan itibaren, sonuç, nedenle beraber değişir: birincisinin üstesinden gelen her güç öncekinin hakkını da kazanır. Ceza görmeksizin boyun eğmemek mümkün olduğu andan itibaren, bu boyun eğmeyiş yasal olabilir.» . Daha önce bahsettiğimiz birden çok anlama çekilebilirliğe başvurursak, böylece, Rousseau'nun evrensel ahlakını hangi devrimci doğrultuya soktuğu ortaya çıkmaktadır. Kant, 1795'te yazdığı «Ebedi Barış Taslağı»nda, ayaklanma konusunda şunları yazıyordu: «Haklarını bu yöntemle gerçekleştirmeleri, uyruklar açısından çok haksızdır ve eğer bu çatışmada yenilirlerse ve bu nedenle en sert cezalara katlanmak zorunda kalırlarsa hiçbir şekilde adaletsizlikten yakınamıyacaklardır.». Fakat 1795 Prusya'sının siyasal, ekonomik ve sosyal koşulları, hiç te 1762 Fransa'sınınkinin aynı değildir... Hatta Kant, Rousseau'nun hayranı bile olsa.

Ve işte bu, herşeyin büyük harflerle yazıldığı: Adalet, Özgürlük, Eşitlik, v.d.; bu Evrenselin Ahlakı, bu ahlak, krizde bulunmaktadır.

BU KRİZ NEDEN?

Çeşitli ahlak kurallarıyla çeşitli uygarlıkların, daha çok uzun zamandan beri fakat bugün çok daha yagın olarak bilinmesi, geleneksel değerlerin evrensel karakteri ile gitgide daha açık olarak çelişmektedir.

Fakat, içinde yaşadığımız toplumu ele alırsak, nedenler eksik olmamakta ve hepsi de tekelci devlet kapitalizmi biçimindeki kapitalizmin global krizine bağlanmaktadır.

Çalışanların hayat ve gelişme koşullarına karşı, yol açtığı bütün saldırılarla beraber, kapitalist sömürünün büyümesi. Bu saldırılar o denli çok ki, hangilerinin öncelikle kaydedileceği bile

bilinmemekte: işsizlik, iş kazaları, eski ve küçücük konutlarda karmakarışık insan toplulukları yaşayışı, hacizler, bazılarının lüks küstahlığı, v.d...

Kapitalist sömürünün bu büyüyüşü karşısında, işçi sınıfının gitgide artan gücü, ona, resmi ahlak öğretisinin sahte evrensel karakterini, her zaman daha fazla insanın gözleri önünde teşhir etmeyi ve daha şimdiden bu resmi ahlakın karşısına, sözünü edeceğimiz, başka ahlaksal değerleri çıkarmayı sağlamaktadır.

Çeşitli ülkelerde sosyalizmin varlığı, «her zaman sömürücüler ve sömürülenler» olacaktır gibi formüllerin yalanlarını açığa çıkarmaktadır. Bu da, zaten, Giscard iktidarının, ne büyük güçle, Fransız halkının sosyalist ülkeler gerçekliğini öğrenmesini engellemeyi deneyişini, vede sosyalizmi, bizim ülkelerimizdeki gibi fakat başka isimlerde aynı insan ilişkilerinin ürediği bir devlet kapitalizmi gibi tasvir eden ideologların muzırlığını açıklamaktadır.

Marksist düşüncelerin nüfuz edişi (ki bunları önceki iki nedene bağlamak gerekir) evrensel bir ahlak tezinin karşısına, ahlakların tarihselliği ve üretim koşulları ve üretim ilişkilerine göre bağımlılığı tezini geliştirmektedir.

Bütün bu nedenler, ahlaksal teori ile pratik arasındaki çelişkinin her gün daha büyük bir şekilde teşhir edilmesine yol açmaktadır.

Kuşkusuz ki, çelişkiyi insanın yapısına yükleyerek, Evrenseli daha hâlâ kurtarmak umulabilir; fakat, hayatın somut problemlerine tamamen ilgisiz kalındığı kendi kendine itiraf edilmek zahmetiyle bile bu çelişkinin tarihsel değişkenlikleri ihmal edilemez. Ve gerçek insanların hayatına bu ilgisizlik itirafını, bugün, daha önce belirtilen nedenlerden dolayı, sürdürmek güçtür. Kilisenin günlük hayatta (siyasal, sendikal yada diğer alanlarda) gitgide daha fazla yer talebedişi, bunun kanıtı olarak alınabilir.

Fakat, Evrenselin ahlakı iflas etmekle beraber, idealizmin felsefî girişimi şunu demeye de varmaktadır: eğer **ahlak** yalan söylüyorsa, artık yoktur. Ve bu formülün yoğunluğu, en azından tartışmalardaki vede teorik eserlerdeki sonucunun yoğunluğu, idealist felsefenin ne ölçüde hakim felsefe olduğunu ortaya çıçıkarmaktadır.

Bu girişim, bugün daha bir çok alanda da zaten bulunmaktadır: örneğin, mademki matematik bilimler Öklid geometrisini tartışma konusu yapmaktadır; mademki fizik, kütlenin, hızın bizzat zamanın göreceli nicelikler olduğunu ifade etmek cüretinde bulunmaktadır; o halde, artık bilim yoktur, yada bilimsel gerçeklik, içimizden herbirinin söyleyebileceği düşüncelerden daha sağlam değildir!

Ve bilimsel gerçeklik olmadığına göre, yaşasın falcı kadın yada televizyondaki yıldız falları!

Ve her şey aynı değerde olduğuna göre, başlangıçta sözünü ettiğimiz ve hırsızla hırsızlığa uğrayanı, saldıranla saldırıya uğrayanı (bir gösteriyi «çatışmalara yol açtı» şeklinde veren radoy - televizyon haberleri düşünülürse) kapitalizmle sosyalizmi aynı kafese koyan kuşkuculuğu tekrar bulmaktayız.

Bu girişim sadece idealist değil, fakat aynı zamanda diyalektik olmayan bir girişimdir de.

Lenin, «Materyalizm ve Ampiriokritisizm» kitabında, bilimsel gerçeklik alanında bilimler tarihinin bilimsel konuları birbiri ardısıra tartışma konusu yapmasının, gerçek kavramında bir zayıflama değil, fakat tersine, bir güçlenmeye yol açtığını geniş olarak göstermişti. Gerçeklik bilgimizin hangi koşullar ve sınırlar içinde doğru olarak kavranıldığını bilmek, aynı zamanda hem gerçeklik üzerine etkide bulunurken bu bilgiyi daha sağlam bir tarzda uygulamayı ve hemde yeni bir bilgiye doğru ilerlemek için ondan daha iyi bir destek almayı sağlar; böylece ulaşılan yeni bilgi de, öncekinden daha geniş ve daha doğru olur.

Ahlak alanında, geleneksel değerleri radikal bir tarzda atmaya yol açan girişim de, idealist ve diyalektik olmayan bir girişimdir; çünkü böyle bir girişim, bu geleneksel değerlerden sosyal hayatın gerçek gerekirliklerine uygun düşenleri bulmak için bunları çözümlemeye yeteneksiz bir girişimdir. Bu konu ile ilgili en basit örnek, belki de, çoğu kez bir bütün olarak rededilen disiplindir.

AHLAK - DIŞILIĞIN SIĞINAĞI

Fakat, burjuvazi, Evrenselin ahlakının bu iflası karşısında hiç gösterişsiz kalmamaktadır. Bu durumda da ahlakın diğer yönünü, bireyciliğini korumayı denemektedir. Ya almaşıklı olarak, yada aynı bir hareketle Nietzsche'nin ve Freud'un eserlerine yada pre - kapitalist bir dünyanın başlangıçsal arıcılığına geri dönüş mitolojisine dayanmaktadır.

Çarçabuk bir okuma düzeyinden fakat aynı zamanda romanlar, filmler ve bir çok genç için bakalorya yada lise bitirme sınıfları için «seçilmiş metinler»in vülgarizasyonundan hareket edilerek, en geniş halk kitlesinin Nietzsche'nin yada Freud'un görüşlerinden neleri edindiklerine bakılırsa, bu, insanın kendini, ahlaksal zorlamaların boğduğu, içgüdülerinin yada itkilerinin serbestçe akışına bırakmak zorunda olması olduğudur. Bu durumda da, gerçek bir ileriye kaçış, kendi başına bir amaç gibi ele alınan bir seksüel tatmin arayışına, bireyci geçici isteklerin anarşik ve kontrolsüz bir gelişimine tanık olunmaktadır.

Yönetici sınıfın bu girişimi genelleştirmedeki çıkarını göstermek kolaydır (ve pornografi konusunda ikiyüzlü tüm bildirileri ne olursa olsun bu durumda hiç bir değişiklik yaratmamaktadır). Çünkü, birey kendini amaç olarak ele almakla beraber, bu, tecrit olmuş (kendi başına, ç) bireydir. Birey, burada geleneksel düzeni reddetmekte, fakat, bunu devirmek riskine girmemekte, sadece burjuva toplumunun yıkıcı bir eleştirisinden, kendi yaşama koşullarının, kapitalist üretim biçiminin eleştirisinden başka bir şeye yetenekli olmamaktadır.

Biraz daha öteye gidelim. Bir an düşünelim ki, bu bireyci girişim genelleşmiş olsun: empoze edilen çalışmayı reddediş, her an o anın esinini takip etmek hakkı. Böyle bir şey, zaten yerine başka hiç bir şey koyamıyacağı kapitalist düzeni yıkmayı başarmadan önce bizzat bireyleri yıkma (beyaz zehir kullanımı olgusu, burada uç bir örnek vermektedir), onları her türlü sürekli yaratıcı eyleme yeteneksiz kılma tehlikesiyle karşı karşıya bırakır.

Fakat o zaman bize, «daha iyi ya» denilecektir; «böylece, insanın gerçek yapısı en nihayetinde bulunmuş olacaktır». Ve buna diğer bir girişim de eklenmektedir: Hinduizmin yaklaşık ve hatta şüpheli vülgarizasyonuyla bağdaştırılmış tüm arılık efsaneleri, küçük topluluklar halinde yaşamanın yüceltilmesi, teknik ilerlemenin doğurduğu gereksinimlerin mahkum edilişi, mutlu bir aylaklık içinde az bir şeyle yaşayan ilkel insanlığa methiye. «Teknikçi uygarlık» (ki bu, kapitalizmi kötülemenin kullanışlı bir tarzıdır) başarısızlığa uğramıştır, hasta toplumumuza gerekli olan bir «ruhsal tamamlayıcı»dır.

Bir ilk yaklaşım düzeyinde, bunların, bireyci çözümleri cesaretlendirmekle ne ölçüde ilgili olduğu çabucak gösterilebilir. Yeryüzünün bugünkü nüfusunu doyurabilmek için teknikten vazgeçilemez. O halde, geri kalan üçte biri çoban ağıllarında yaşasınlar diye, dünya nüfusunun üçte ikisini yoketmekle mi işe başlamak gerekiyor?

Fakat, insanlığın ilkel durumuna bir geri dönüş mitolojisinin bu ütopik karakterini teşhir etmek daha ilginçtir. Yanlışlıkla doğaya dönüşün havarisi yapılan Rousseau, daha o zaman, uygarlık durumunda —yani toplum içinde— insanda kazanılmış herşeyi, duyguları, tadı, aklı çok iyi görmüştü ve «Toplum Sözleşmesi»nde her zaman yazmaktaydı ki, insanın, «kendini bu durumdan her zaman için kurtaran ve kendini aptal ve gelişmemiş bir hayvan durumundan çıkarıp akıllı bir varlık ve bir insan durmuna getiren mutlu an'ı durmadan kutlaması gerekir». Fakat Rousseau'dan beri, geçmiş insanlık hakkındaki bilgimiz önemli ölçüde büyüdü, tarih öncesi, bugün insanlaşma süreçleri

olarak adlandırılan şeyi bize öğreterek, oluştu. Tarih öncesinin öğretilerine, modern psikolojinin keşifleri, bir çocuk psikolojisinin oluşumu ve Devrim sırasında Dr. Itard tarafından eğitilmiş ve François Truffaut'un bir kaç yıl önce bir filminin konusu yaptığı Victor de l'Aveyron gibi yaban çocuklar bilgisi eklendi.

Bütün bu veriler, Marx tarafından daha önce «Alman İdeolojisi»nde geliştirilen çözümleri doğrulamaktadır. İnsanın psikolojik bireycileşmesi ilkel bir veri değildir. Bu, sosyal emeğin bölümünün ürünüdür.

O halde, sosyal çalışmanın bazı çağdaş ahlak - dışı tavırlardan hareketle reddedilmesi, eskiden yaşanılmış olan toplumla ilgili tamamen suni bireyci düşüncelerin korunmasıyla beraber, bir «bireysizleşme»ye, bir sürüye dönüşe (A.B.D.'de Manson çetesi ile ilgili olarak televizyonda gösterilen bazı resimler düşünülürse) yol açmaktadır. Bu da, insanın bugünkü uygarlığın bütün hoşuna giden kazanımlarını mucizevi bir şekilde korumakla beraber, bugünkü uygarlığın altına geçmeyi hayal eden, bu «çözümler»in aynı zamanda hem bireyci ve hem de geçici karakterini göstermektedir. Burada bütünüyle idealizm hakimdir, zira, bilincini belirleyen hayat değil, fakat hayatı belirliyen yeni bilinç olmaktadır.

YENİ BİR AHLAKIN OLUŞUMU

Gerçekte, eğer bireyin bütün sosyal kazanımını koruyarak, gitgide daha büyük sayıda kişinin gitgide daha dar bir azınlık tarafından sömürülmesinin yarattığı yoksunluklardan kurtarılması isteniliyorsa — ve biz bunu istiyoruz —, büyük üretim ve müdahele araçlarına kollektif bir elkoyuşa ulaşmak için üretim biçimini değiştirmiek gerekmektedir. İşte ancak böyle bir sınıfsız toplumu kurmak için verilen somut mücadelede, sosyal çalışmanın gitgide daha aşırı bölünmesinden doğan sınırlamalar giderek ortadan kalkabilecek ve insanlar bu kez, kelimenin gerçek anlamıyla, kişiliklerinin özgürce bir açılışını düşünebileceklerdir. Hakim ideolojinin üzerimize en çeşitli vasıtalarla boşalttığı umutsuz ve umut kırıcı bütün bu sığınaklar, ne hakim sınıfların keskin ahlak krizini nede başka bir ahlakın varlığını ve gelişmesini maskeleyebilir.

Zira, burjuva ahlakının bu krizi karşısında başka bir ahlak vardır; bu, insanın insan tarafından sömürülmesini ortadan kaldırmayı amaçlayan ve Lenin'in şu cümleyle ifade ettiği ahlaktır: «Bizim için, toplum dışında olarak kavranılan bir ahlak yoktur: bu bir yalandır. Bizim için ahlak, proletarya sınıfının çıkarlarına tabi olan ahlaktır». Bu formül, materyalist insan konsep-

siyonunun sınıfsal görüş açısından başka bir şeyi ifade etmemektedir.

Bununla beraber, bu, başvurmanın gerekli olduğu, fakat her ahlak problemini çözmeye yetmeyen bir çerçeveden, bir ilkesel konumdan başka bir şey değildir.

Eğer önceki eleştirilerimize dayanırsak, ahlakı, insanın, insanlığın maksimum sosyal ve kültürel kazanımını kendi hesabına gitgide daha fazla geçirmek için mücadelesi olarak kavrayabiliriz. Ve bu mücadele, büyük sermayenin tekelci olmayan tabakalar üzerindeki hakimiyetine son veren, insanın insan tarafından sömürülmesini ortadan kaldıran, ekonomik ve sosyal devrimden geçmektedir.

Yeni ahlak kuralları, sosyalist devrimin yada hazırlığının teorisinden olduğu gibi pratiğinden de doğmuştur. Sayısız devrimci kahramanlık örneklerini işaret etmekle kendimizi sınırlamak, Gorki'nin «Ana», Ostrovski'nin «Ve Çeliğe Su Verildi» yada «Kurşuna Dizilenlerin Mektupları» gibi kitapları okumanın ve fakat aynı zamanda «Potemkin Zırhlısı» gibi filmleri görmenin hepimizin militan oluşumundaki katkısını göstermek kolay olacaktır. Fakat, kapitalist sömürüye karşı günlük mücadelenin, kendilerini bu mücadeleye adayan militanları nasıl «saygıdeğer» erkek ve kadınlar yaptığına işaret etmek çok daha önemlidir. Kamuoyu tarafından komünist militanların (elbetteki diğerlerinin de) kendilerini adamış, dürüst insanlar olarak bu kabul edilişine karşı, bazan, hatta sinirlenme ile de tepki gösterilmektedir. Ve ideolojik idealizm, bu olguyu, bu erkek ve bu kadınlarda ve sadece bunlarda, esrarengiz bir biçimde, bir çeşit doğuştan özellik olarak kolayca açıklar!

Burada da hakim ahlakın — daha önce belirttiğimiz gibi, evrensel ahlaksal değerlere özlem olarak — etkisi görülmektedir. Sınıfsız bir toplumda bile, idealist anlamında, hiç bir zaman evrensel ahlak olmayacaktır, zira, toplum bir tarihe sahip olmaya devam edecektir. Fakat, bugün eğer, pratik davranışı en çok sayıda kişinin eylemini zenginleştiren ahlaksal değerleri ortaya koyabilecek bir sınıf varsa, bu, hiç kimseyi sömürmeyen ve kapitalist sömürüden kendini kurtarırken toplumun bütününe de kurtuluş yolunu açan işçi sınıfıdır.

Bu yeni ahlaksal değerlerin ortaya konuluşu; işçi sınıfının ve müttefiklerinin tekelci sermayeye karşı, kapitalist sömürüye karşı günlük savaşımının olgusudur. Bu, aynı zamanda, hakim ahlak yada ahlaklara karşı ideolojik bir savaşımın da olgusudur. O halde, söz konusu olan, bir tür militan meleklik değil, fakat tersine, her ahlak problemine ancak sınıf savaşımına başvurarak, yada daha özel alanlar için somut varoluş koşullarına başvu-

rarak nasıl cevap bulunacağının gösterilmesidir. Zira, bir materyalist ahlak için hazır - kalıp formüller yoktur, İncil'deki On Emir'e eşdeğerleri bulunamaz. Söz konusu olan, ister ekonomik, ister siyasal, ister ailesel, ister mesleksel, ne olursa olsun, «ahlak için ahlak» şeklinde ahlaksal davranış yoktur. Bunun için sadece bir örnek alacağız: bir genç kollejde yada okulda çalışmak zorundadır, bu bize doğru görünmektedir. Aynı zamanda, biz, onları demokratik bir Fransa için savaşımda tüm paylarını almaya çağırıyoruz. Ne zaman? Nasıl? Hangi noktaya kadar? Eğer burada, bugünkü kapitalist toplumda çalışmanın onlara ne iş, ne ilginç dinlenme, nede akıl kârı hayat koşullarını garanti etmediğini; ve çalışmayı gerekli kılan tek perspektifin, çalışmalarının aynı zamanda hem toplumun ilerlemesine ve hem de kendi kişisel mutluluklarına katkıda bulunacak olan bir sosyalist Fransa olduğunu sürekli olarak hatırlamazsa, o zaman burada çözümsüz bir dizi problem karşımıza çıkmaktadır.

İşte bunun içindir ki, mümkün olan en büyük sayıda bireyin, her bireyin bizzat kendi sınırında olarak, insanlığın sosyal gelişmesi içindeki rolünü tam olarak oynaması; şu halde, öğrenmesi, çalışması, yaratması, sevmesi, üremesi, v.d. gereklidir. Lenin'in, «her aşçı kadının aynı zamanda devlet yönetmeye yetenekli olması gerektiği» şeklindeki ünlü cümlesi, işte bu perspektif içinde yer almaktadır. İşte yine bu perspektif içinde, en geniş demokrasi ile sosyalist devrim olanağı arasındaki bağlantı aydınlanmaktadır.

Partinin tartışmasına sunulan belge taslağında söylendiği gibi, «ücretli emeğin sömürüsünün sonu, maddi ilerleme ve sosyal adaletin ilerlemesi, erkek ve kadın arasında eşitlik, bütün toplumun ahlaksal evrimini, yeni ahlaksal değerlerin ortaya çıkışını kolaylaştıracaktır».

Bundan da fazla, bundan böyle ifade edilebilir ki, sosyalist devrimin **süresi** ve komünizme doğru ilerleyişin evrimi, sosyalist ülkelerde yeni ahlak kuralları, yeni bir ahlak düşüncesi doğurmuş ve doğurmaktadır. Gorki, 1926'da bir mektubunda şöyle yazıyordu: «Onbinlerce ve yüzbinlerce insanın, artık nasıl daha rahat yaşamalı değil, fakat ne için yaşamalı sorusunu kendi kendikendilerine sorduklarını tasavvur etmeyi deneyiniz.»

İnsanların bu soruya cevap verebilmeleri için, gelişimleri, kişiliklerinin ortak açılması amacıyla bu düzeyde yeni perspektifler oluşturma ölçüsünde olabilmeleri için, en büyük sayıda kimsenin marksist insan konsepsiyonunu özümlemesi gerekmektedir — ve işte bunun içindir ki, Fransa'daki bugün hâlâ iktidarda olan hakim sınıfsal gücün, bunu boğmaya yada bozmaya çabalaması bir raslantı değildir —.

Sovyetler Birliği Haberler Ajansı "TASS"

ayın haber özetleri *

EKONOMİ VE İNSAN

«Times» adlı İngiliz gazetesi, geçenlerde şöyle yazmaktaydı: «Sovyet toplumuna özgü güven ve azimkarlık karşısında, öteki devletlerin çoğunun bir siyasal yada ekonomik bunalımdan bir diğerine düşmeleri, özellikle büyük bir karşıtlık izlenimi bırakıyor.»

Bu karşıtlığın kökleri nerededir?

Sosyalist toplum ile kapitalist toplum arasındaki köklü karşıtlık, bu iki üretim düzeninin özel amaçlarını belirliyen başlıca ekonomik kuralların birbirlerinden bütünüyle farklı olan özündedir.

Kapitalist toplum, ta. başlangıçtan, en başta kâr peşinde koşmaktadır. Burjuvazi üretim araçları ile aletleri üzerinde özel mülkiyet hakkından yararlanarak yıllarca emekçi yığınlarını sömürmektedir. Biçimsel hukuksal eşitlik, gerçekte derin ekonomik eşitsizliğe dönüşmektedir. Sorun şudur ki, kapitalist, işçinin tüm emeğinin bedelini değil, ancak iş - gücünün bedelini ödemektedir. Sonuçta artı - değer ortaya çıkmaktadrı. Kapitalist üretimin amacı da asıl budur. Böylelikle, ekonominin orantılı bir biçimde gelişmesi ve doğal zenginliklerle iş - gücü rezervlerinin rasyonel bir biçimde kulanılmasının zararına olarak, en fazla kâr elde edilmektedir.

Sosyalist toplum koşullarında toprak, fabrikalar, sözün kısası tüm ulusal servetler halka aittir. Çok doğal olarak, ekonomik egemenliğin simgesi olarak hisse senetlerinin sayısının artması veya ayrı ayrı kişilerin para keselerinin dolması, kamu ekonomisinin amacı olamaz. Sosyalist toplum koşullarında, ekonominin geliştirilmesinde mutlaka tüm toplumun ve her yurttaşın çıkarları gözönünde bulundurulur. Bu açıdan, sosyalist toplum, üretim ile insanların gereksinimlerinin karşılanması arasındaki doğal bağları arıtmaktadır. Kapitalist toplum koşullarında bu bağlar, dolaylı yollarla kurulur: kapitalist düzen koşullarında bu bağlar, sermaye ve egemen sınıfın maddi çıkarlarıyla belirlenir.

Yeni toplumsal düzen, kapitalist toplumda emekçilerin tüketiminin artmasına engel olan sosyal sınırlamaları kaldırmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin deneyimine bakılırsa, Sovyet devletinin, sosyalist

---

(*) «**Ayın Haber Özetleri**», Sovyetler Birliği Haberler Ajansı - **TASS**'ın; **APN** Ajansının; ve Sovyetler Birliği Türkiye Büyükelçiliği «**Basın Bülteni**» nin; Türkiye'de yayınlanan, **TÜRKÇE bültenlerinden** derlenmektedir.

toplumu kurmaya son derece ağır koşullarda başlamış olduğu belli olur. Çarlık rejiminden miras kalan geri kalmış ekonomi, savaş yıllarında daha da yıkılmış bir duruma gelmişti. Koskoca Rusya, sanayi malları üretiminde, Avrupa'da ancak 4 ncü yeri tutuyordu.

Egemenliğin emekçi halkın eline geçtiği, ülkenin genel olarak varolup olmayacağı sorununun ortaya çıktığı; iç savaş ve yabancı askeri müdahale yıllarında, Sovyet devleti sözün tam anlamıyla her şeyde idareli davranmaktaydı.

Fakat bir çok zorluklara rağmen, 1941 - 1945 yıllarında, faşist istilacılarına karşı yapılan Büyük Anayurt Savaşı'ndan önceki dönemde, ülkede sosyalist toplumun maddi - teknik temeli oluşturulmuştu. 1928 - 1929 ve 1932 - 1933 yıllarını içine alan 1 nci beş yıllık plan döneminde, işsizliği tam olarak ortadan kaldırmak başarılmıştı. Sovyet yurttaşları bundan haklı olarak gurur duymaktadırlar. Çünkü, böylelikle, sadece yoksulluğa değil, fakat kişiliğin bozulmasına da neden olan kapitalizmin yüzkarası noksanlarından biri ortadan kaldırılmıştır. Toplumsal ekonominin plan temeli üzerinde gelişmesi, üretimin sürekli olarak yüksek hızla artmasını, sağlamıştır. 1940'ta gayri safi milli hasıla, 1913'dekine kıyasla 5,1 misli artmıştır. Ağır sanayinin kilit dalı olan makina yapımı, bu yıllarda 30 misline çıkmıştır. Sonuçta, Sovyetler Birliği sınai gelişim düzeyi açısından, tüm Avrupa ülkelerini geride bırakmıştır.

Büyük Anayurt Savaşı, Sovyet ekonomisine ciddi bir zarar vermiştir. Büyük Anayurt Savaşı, aynı zamanda yeni toplumsal düzenin ağırbasan üstünlüklerini de göstermiştir. Bu üstünlükler ve Sovyet yurttaşlarının kahramanca çabaları, tahrip edilen ekonomiyi tarihte görülmemiş kısa bir süre içinde kalkındırdıktan başka ekonomide yeni yeni ilerlemeler elde etmek olanağını da vermiştir.

Şimdi, Sovyetler Birliği gelişmiş sosyalizm aşamasına girmiştir. Gelişmiş sosyalizm ekonomisinin temelini oluşturan çok dallı sanayi, büyük sosyalist tarım, ileri bilim, kalifiye işçi, uzman ve ekonomi yönetmenleridir. Tüm olarak Sovyet egemenliği yıllarında, sanayi üretimi 122 misli artmıştır. Kayda değer bir özellik te, bu artışın, gerçekte 35 yılda elde edilmiş olmasındadır. Geri kalan yıllar da, savaş yılları ve tahrip edilen toplumsal ekonominin kalkındırıldığı yıllardır. Kapitalist ülkelerin basını da Sovyetler Birliği'nin ekonomik gelişmesinde başarılar elde ettiğini kabul etmek zorunluğundadır. Örneğin, «New - York Times» gazetesi şöyle yazmaktadır: «Geçen yıl (1975) Sovyetler Birliği başlıca sanayi dallarının üretiminde Amerika'ya kıyasla daha yüksek hızla gelişmeye devam etmiştir. Söz konusu olan çelik, dökme demir, kömür, petrol, v.d.'dir.»

Sosyalist toplum koşullarında sanayi üretiminin artması sayesinde her yurttaşın gereksinimlerini daha dolgun bir biçimde karşılamak mümkün olmaktadır. Sovyet ülkesinde, devrimden öncekine kıyasla, işçi başına işçi gelirleri 9 mislinden fazla ve köylülerin gelirleri de 13 mislinden fazla artmıştır. 1971 - 1975 yıllarını içine alan dokuzuncu beş yıllık plan

döneminde, Sovyet yurttaşlarının gerçek gelirleri (kişi başına) %24 artmıştır.

Sovyet halkının refahının sürekli olarak yükselmesini bir dizi etkenler sağlamaktadır. Birincisi, aylıkların artmasıdır. 1950 ile 1975 yılları arasında, emekçilerin ortalama nakdi aylıkları iki mislinden fazla artmıştır. İkincisi, aylık dışında, toplumsal tüketim fonlarından halka sağlanan kolaylıklarla, ek ödemelerin artmasıdır. Geçen yıl bunların tutarı, hemen hemen 90 milyar rubleye çıkmıştı. Üçüncüsü, Sovyet ekonomisi enflasyon tanımadan gelişmektedir. Doğaldır ki, enflasyon, halkın gelirlerinin artması ile elde ettiği yararı, önemli derecede azaltabilirdi. 40 yıldır Sovyetler Birliği'nde ev kirası aynı düzeyde kalıp, aile bütçesinin %1'ini oluşturmaktadır. Dünyadaki en düşük ev kirası, Sovyetler Birliği'ndedir. Amerika'da ev kirası ülkemizdekinden 20 misli kadar daha yüksektir. Kayda değer bir özellik te şudur ki, konut yapımı, toplumsal ekonominin «kârlı» bir dalı sayılmamakla beraber, konut yapımına ayrılan sermaye yatırımı azalmamaktadır (Yalnız 1971 - 1975 yıllarında, ülkede 56 milyon kişi konut koşullarını iyileştirmiştir.).

Bunun dışında, toplumsal tüketim fonlarından halka parasız sağlık hizmetleri sağlanmasına da önemli miktarda para harcanmaktadır. Böylelikle, maddi durumuna bakmaksızın, tüm Sovyet yurttaşlarına eşit tedavi olanakları sağlanmıştır. Sovyetler Birliği'nde, çok gelişmiş bir sağlık sistemi kurulmuştur. Sovyetler Birliği'nde, 10 bin kişiye, dünyanın herhangi ülkesindekinden çok daha büyük sayıda doktor düşmektedir.

Fakat Sovyetler Birliği'nin, emekçilerin yaşam düzeyini yükseltmedeki başarılarından söz ederken, şu özelliği gözönünde bulundurmak gerekmektedir: Lenin'in yazdığına göre, sosyalist toplum koşullarında maddi nimetler tüketiminin artırılması, sadece, tüm toplum üyelerinin tam refaha kavuşturulmaları ve özgürce her yönden gelişmeleri için bir temeldir. «İnsan yalnız ekmekle yaşayamaz» özdeyişinin genel anlamı, asıl yeni toplumsal düzen koşullarında belli olmaktadır. Lenin'in yönetiminde başlanan kültür devrimi, Sovyet yurttaşlarının entelektüel durumlarını değiştirmiştir. Şimdi Sovyetler Birliği, halkı baştan başa okuma yazma bilen ve parasız eğitim gören bir ülkedir. Dünyadaki bilim adamlarının 1/4'ü Sovyet yurttaşlarıdır. UNESCO'ya göre Sovyetler Birliği, tiyatro, sinema, konser salonları, kütüphane ve müzeleri ziyaret edenlerin sayısı bakımından ve başka dillerden çevrilen edebiyatın yayınlanması bakımından dünyada birinci gelmektedir.

1975'te ülkede çeşitli okullarla kurslarda, 90 milyon Sovyet yurttaşı okuyordu (Devlet bir lise öğrencisine yılda 150 ruble kadar, orta - teknik okulda bir teknikerin yetiştirilmesine 2.500 ruble, ve yüksek okulda yüksek mühendisin yetiştirilmesine 5.000 ruble harcar). Öğrenciler parasız eğitim gördükten başka, devletten çeşitli maddi yardım ve kolaylıklar da alırlar. Bunlar sistemli olarak artırılmaktadır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi 25 nci Kongre'sinin kararları,

sosyalist üretimin objektif amacına ulaşmak için yeni yeni ufuklar açmaktadır. Kongre'de belirtildiğine göre, «onuncu beş yıllık plandaki başlıca amaç, Komünist Parti'sinin halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyinin yükseltilmesini amaçlayan politikasını sebatla uygulamaktadır...»

Tüketim ile para birikimi için kullanılan ülkenin ulusal gelirinin %24 - 28, sanayi üretiminin %35 - 39, ve kişi başına gerçek gelirlerin %20 - 22 artırılması planlanmıştır.

Tüm bunlar, her yeni günü, ilerleme yolunda bir gelişme günü olarak karşılayan sosyalist toplum üyelerinin günden güne özgürce her bakımdan daha da gelişmesinin garantisidir. (Albert Yaremin, İktisat Doktoru Adayı - **APN**)

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE FİYATLARIN DEĞİŞMEZLİĞİ NEYİ GÖSTERİYOR?

Sovyetler Birliği'nde ev kirası, 1928 yılından bu yana, yani 50 yıl kadar hiç değişmemiştir. Ekmek fiyatı 20 yıldan fazla, gaz fiyatı 15 yıldan fazla süredir aynı düzeyde kalmaktadır.

15 yıl kadar (1962'den bu yana) Sovyetler Birliği'nde, et, et ürünleri, süt, yumurta ve daha başka besin maddelerinin fiyatlarında bir kez bile olsun fiyat artışı olmamıştır.

Sovyetler Birliği Bakanlar Kurulu Devlet Fiyat Komitesi Başkanı Nikolay Gluşkov, **APN** ajansının muhabiri ile yaptığı bir görüşmede bu rakkamlara işaret ederek şunları belirtmiştir:

«1971 - 1975 yıllarını kapsayan dokuzuncu beş yıllık plan döneminde, Sovyetler Birliği'nde başlıca besin maddeleri ile tüketim mallarının fiyatları değişmemiştir.»

«1976 - 1980 Yıllarında, Sovyetler Birliği Toplumsal Ekonomi'sinin Başlıca Gelişme Doğrultuları» belgesinde, şöyle denilmektedir: «Eskisi gibi, başlıca besin maddeleri ile daha başka malların devlet parakende fiyatlarının değişmezliği sağlanmalıdır». Böylelikle, sona eren dokuzuncu beş yıllık plan döneminde olduğu gibi, uygulanmasına başlanan onuncu beş yıllık plan döneminde de, fiyatlarda istikrar sağlanacaktır. Bu güç ekonomik sorun, Sovyetler Birliği'nde pratikte nasıl çözümlenmektedir?

Sovyetler Birliği toplumsal ekonomisi, plan temeli üzerinde gelişmektedir. Sovyet ekonomisinin plan temeli üzerinde sürekli gelişmesi, perakende fiyatların değişmezliğinin sağlam bir temelidir.

Bu işte başlıca rolü oynayan, perakende mal sürümüne göre gerekli oranda mal rezervlerinin artmasının planlanmasıdır. Son beş yılda ülkemizde, perakende mal sürümü %36 artmıştır. Onuncu beş yıllık plan döneminde, perakende mal sürümünün daha da artması öngörülmüştür.

Önemli bir özellik daha vardır: Tüm tüketim mallarının perakende fiyatları, devlet planı temeli üzerinde devlet organlarınca oluşturulur.

Dokuzuncu beş yıllık plan döneminde, Sovyetler Birliği'nde ayrı ayrı malların fiyatlarında indirim yapılmıştır. Genellikle fiyatların düzeyi 1,3 milyar ruble miktarında indirilmiştir. Bu arada televizyon ve sentetik kumaştan hazır giysi fiyatlarında, defalarca indirim yapılmıştır. Bazı tür giysi, çamaşır makinası, motosiklet, skuter, motorlu bisiklet, bisiklet ve yurttaşların kültürel gereksinimlerini karşılamak için bunun dışında gündelik hayatta kullanılan daha başka malların fiyatları da indirilmiştir.

1975'te Sovyetler Birliği'nde, tüm olarak fiyat endeksi 1970'tekine kıyasla 0,4 puan inmiştir.

— Fiyat saptama politikası ne gibi ekonomik ve sosyal etkenlere dayanmaktadır?

— Yurttaşların maddi yaşam düzeyinin yükseltilmesine ulusal gelirden ayrılan ödenekler, ya perakende fiyatlarda indirim yapılması ile yada yurttaşların nakdi gelirlerinin artırılması ile sağlanabilir. Doğal olarak bu ödenekler, nakdi gelirlerin artırılmasına harcanırsa, perakende fiyatlarda indirim daha yavaş hızla yapılır ve gerekli rezervler biriktikçe ayrı ayrı malların fiyatları indirilir. Sovyetler Birliği'nde yurttaşların refahı, başlıca, nakdi gelirlerinin artırılması yoluyla yükseltilmektedir.

Sovyetler ülkesinde et, ekmek, balık, pamuklu dokuma, okul kitapları, ilaç, çocuklar için pek çok mallar gibi, başlıca besin maddeleri ile daha başka malların fiyatları göreceli olarak aşağı düzeyde tutulmaktadır. Bilindiği gibi dünyada en düşük ev kirası, bunun dışında belediye hizmetleri ile kamu hizmetlerinin en düşük fiyat düzeyi Sovyetler Birliği'ndedir.

— Sovyetler Birliği'nde maliyet fiyatından daha aşağı fiyatla, yani zararına satılan tüketim malları var mıdır?

— Bazı durumlarda tüketim malları üretimi kâr sağlamamaktadır, hatta zarar etmektedir. Yani bu malların üretimi için yapılan masraflar, perakende fiyatlardan yüksek olmaktadır. Örneğin, çocuk giysisi, ayakkabı, okul giysisi için kumaş ve halka satılan kömürün perakende fiyatları, üretim masraflarının tümünü kapatmamaktadır.

Son on yılda Sovyetler Birliği'nde, tarım üretiminde maliyet fiyatları da artmıştır. Bunun başlıca nedeni aylıkların artmasıdır. Fakat, devlet tarım ürünlerinin perakende fiyatlarını artırmamıştır.

Perakende fiyatlar, besin maddeleriyle malların imal edilip satılması masraflarını kapatmadığı durumlarda, aradaki fark devlet bütçesinden ödenmektedir.

— Aylıkların artması ile perakende fiyatların düzeyi arasında ne gibi ilişkiler vardır?

— Sovyetler Birliği'nde perakende fiyatlar değişmemekle beraber, emekçilerin aylıklarını artırma politikası izlenmektedir. Tüketim mallarının perakende fiyat endeksi, 1965'ten bu yana gerçekte değişmemişken, işçilerle memurların aylıkları, on yılda %51,3 artmıştır. Fiyatların sabit olduğunu söylerken, doğal olarak, tümüyle bütün malların fiyatları ile bütün hizmetlerin ücretinin değişmediğini söylemek istemiyoruz. Zaten bu

olanaksızdır. Çünkü fiyatların düzeyi gerekli üretim masrafları ile ilgilidir. Bu nedenle aylıkların niteliksel yükseltilişi, perakende fiyatların bir dereceye kadar değişmesine yol açmaktadır.

Aylık artışı, mal rezervlerindeki artışla denkleştirilmektedir. Örneğin son on yılda perakende mal sürümü iki misline çıkmıştır.

— Batı'daki enflasyon, Sovyetler Birliğin'de fiyat saptanmasına her hangi bir etki yapıyor mu?

— Tüm olarak bu soruya olumsuz yanıt vermek gerekir. Yabancı ülkelerden ithal edilen tüketim mallarının perakende fiyatları, bu malların kalitesi, yeniliği, orijinalliği, bunun dışında halkın bu mallara talebi gözönünde bulundurulup, aynı tip yerli malların perakende fiyatlarına oranla saptanır.

Çok doğal olarak, büyük rağbet gören ve moda olan orijinal mallar, yerli mallara kıyasla biraz daha yüksek perakende fiyatlarla satılmaktadır. İthal edilen besin maddelerinin perakende fiyatları ise, yurt malı besin maddelerinin sabit perakende fiyatlarına bütünüyle uygun olarak saptanır.

— Birleşmiş Milletler'in istatistiklerine göre, kapitalist ülkelerde son yıllarda ev kirası, gaz, elektrik ve nakliyat ücretleri, v.d. çok artmıştır. Sovyetler Birliği'nde ise, kamu hizmetlerinin ücreti uzun yıllar aynı düzeyde kalmaktadır. Niçin?

— Gerçekten de, Sovyetler Birliği'nde ev kirası uzun yıllar aynı düzeyde kalmaktadır. 1928 yılından bu yana hiç değişmemiş olan ev kirası, ayda 1 metre kare konut için, 13.2 ilâ 16.5 kapiktir.

Ev kirası, konut fonunun iyi durumda bulundurulması ve tamiri masraflarının yaklaşık olarak 1/3'nü kapatmaktadır. Kalan kısmı devlet bütçesinden ayrılan ödeneklerle ve konut komitelerinin gelirlerinden ayrılan ödeneklerle kapatılır.

Kayda değer bir özellik te şudur ki, işçi ve memur aileleri, ev kirasına ve (telefon, radyo, televizyon dahil) belediye hizmetleri ücretine, bütçelerinin ortalama %5'ni (bu arada ev kirasına yaklaşık olarak %1'ni) harcamaktadırlar

Sovyetler Birliği'nde 1948 yılından beri kalorifer, elektrik ve gaz ücreti, belli başlı türden nakliyat ücretleri bir kez bile olsun değişmemiştir. Kentlerin çoğunda uzun bir süreden beri tramvay ücreti 3 kapik, troleybüs ücreti 4 kapik, otobüs ve metro ücreti 5 kapiktir.

Demek ki, hem konut, hem de yukarıda belirtilen hizmetler bakımından, devlet, yılda 100 milyarlarca ruble miktarında zarar görmektedir.

Halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyinin yükseltilmesi politikasının hiç şaşmadan izlenmesi, onuncu beş yıllık plan döneminin başlıca ödevi sayılmıştır.

Toplumsal tüketim fonlarından, halka, ek ödemeler ve yardım paraları şeklinde, 5 yılda %28 - 30 daha çok para harcanacaktır. Bu sayede, Sovyet yurttaşları parasız eğitim görmekte, parasız tedavi edilmekte, emek-

lilik aylığı almaktadırlar. İşçilerle memurların aylıkları %16 - 18, ve köylülerin toplumsal üretimden sağladıkları gelirler %24 - 27 artırılacaktır. Fiyatların sabit olması sayesinde, Sovyet yurttaşları, nakdi gelirlerinin artmasıyla elde ettikleri kazancı, %100 gerçekleştirebilmektedirler. **(APN)**

LEONİD BREJNEV: «DÜNYA'NIN ASKERİ BLOKLARA AYRILMASINA KARŞIYIZ.»

SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri L. Brejnev, Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nda yaptığı konuşmada şunları açıklamıştır: «Emperyalizmin Avrupa'ya, artık Avrupa'nın yazgısını dikte edemiyeceği, bugün her zamankinden açıktır. Kendi yazgılarının belirlenmesinde en inandırıcı söz, artık, sosyalist devletlere, kapitalist ülkelerdeki işçi hareketlerine ve demokratik hareketlere aittir. Avrupa'nın 30 yıldır barış koşullarında yaşamasındaki çözümleyici büyük yararlılık ta, artık bu güçlere aittir.

«Barış içinde birarada yaşama ilkeleri, devletler arasındaki ilişkilerde önde gelen bir eğilim olmuştur. Bu özellik en tam ifadesini, Genel Avrupa Güvenliği Konferansı'nın ABD ve Kanada'nın katılmasıyla başarılı bir biçimde yapılmasında bulmuştur. Bu, barışçı güçlerin büyük siyasal zaferidir. Konferansın sonuç belgesi, devletlerin barışçı görüşmelerinin ve işbirliğinin zengin ve çok yönlü bir formül belgesidir. Bu belgedeki tüm hükümleri hayata geçirmek istiyoruz. Fakat, bu belgeyi her şeyden çok Avrupa'da sağlam bir barışın sağlanmasına yönelik bir belge olarak değerlendiriyoruz.

«Emperyalizmin gerici güçleri ve onların dalkavukları, sözde Batı ülkelerinin başları üstünde asılı duran malıut «Sovyet tehdidine» ilişkin yıpranmış efsaneyi yeniden yürürlüğe soktukları bir sırada, Sovyetler Birliği, 'yıldan yıla askeri giderlerini artırmayan ve devletlerin askeri bütçelerinin kısıtlanması konusunda genel bir anlaşmayı sağlamaya çalışan' büyük devletlerden biridir. Sovyetler Birliği, uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanılmamasına ilişkin olarak, dünya çapında bir anlaşma imazlanması ve yeni kitlesel imha silahı tür ve sistemlerinin yapımının genel olarak yasaklanmasını sağlama önerilerinde bulunmuştur... Bilindiği gibi, sosyalist ülkeler, Kuzey Atlantik Örgütü (NATO)'nun ve Varşova Paktı Örgütü'nün aynı anda feshedilmesine veya ilk adım olarak bunların askeri örgütlerinin ortadan kaldırılmasına ilişkin olarak defalarca önerilerde bulunmuşlardır. Biz, dünyanın askeri bloklara bölünmesine ilkesel olarak karşıyız ve her iki grubun da eylemlerinin aynı anda sona erdirilmesini sağlamak için mümkün olan herşeyi yapmaya hazırız.» **(APN)**

HİÇ BİR BLOKA BAĞLI OLMAMA POLİTİKASININ ANTİ - EMPERYALİST KAPSAMI

Elli yıllarının başında, uluslararası durumun gelişmesini tehdit eden

askeri - politik blokların ortaya çıkışı, genç Asya devletleri grubunu, dış emperyalist müdahaleyi püskürtebilecek, yeni - sömürgecilerin siyasal bağımsızlık ve doğal zenginliklerine yapacakları saldırılardan koruyabilecek bir kalkan olacak bir dış politika doktrini aramaya isteklendirmişti. Daha 1946 yılında, Cavaharlal Nehru, kendi olumlu tarafsızlık düşüncesinin bazı ilkelerini belirtmişti: bloklara katılmayı reddetmek, anti - kolonializm ve Birleşmiş Milletler Örgütü'ne bağlılık.

Hindistan, Endonezya, Birmanya ve Seylan 1954 yılında, Batılılarca kendileri için hazırlanan Manila Paktı'nın tuzağına girmeyi reddettiklerinde ve Kolombo'daki başkanlar konferansında hiç bir bloka bağlı olmama doktrinine olan bağlılıklarını doğruladıklarında, Nehru'nun düşüncesi yeni ni bir nitelik kazanmıştı: sayıları durmadan artan kalkınmakta olan genç ülkelerin politikalarının eş - güdümlü kılınması.

1961 yılında Belgrad'da yapılan, hiç bir bloka bağlı olmayan ülkelerin ilk görüşmesinin gösterdiği ve 1964 yılında Kahire'de, 1970'de Lusaka-'da ve 1973 yılında Cezayir'de toplanan daha sonraki konferanslarda yeniden onaylandığı gibi, bu devletlerin politikası, gelişmekte olan devletlerin hiç te iki dünyadan — emperyalizm ve sosyalizmden — eşit mesafede uzaklaşma anlamına gelmemektedir. «Hiç bir bloka bağlı olmayanlar», askeri bloklara kesinlikle «hayır» demektedirler. Askeri blokların Batılı yaratıcıları, eski sömürge ve bağımlı ülkelerin halklarını, bu halklara yakın olan Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist devletlerin deneyimine doğal olarak başvurmaktan ve hatta bağımsız gelişme sorununu çözümlemekten alıkoymak için, Asya, Afrika ve Latin - Amerika'dan en fazla sayıda ülkeyi bloksal yapılarla kandırmaya isteklenmişlerdir.

Sosyalist topluluk ülkeleri, Afrika - Asya ülkelerine siyasal blok tuzakları kurmaktan her zaman uzak kalmışlardır. Sosyalist ülkeler arasında kurulan Varşova Paktı Örgütü, NATO'ya karşı tamamen bir savunma tepkisinden ibarettir. Bir tek gelişmekte olan ülkenin bile, Varşova Partı'na herhangi bir biçimde katılma çağrısı almadığını da ekleyelim.

Ortaya çıkışından bugüne dek, uluslararası ilişkilerden uzaklaşıp, kendi içine kapanık ülkelerin ses çıkarmadan ya güneşin doğuşunu yada bir atom patlamasının kızıllığını bekledikleri bir kabuğa çekilmeyi tasavvur eden klasik tipte bir «tarafsızlık», hiç bir bloka bağlı olmama doktrinine yabancı kalmıştır. Çağımızın iki ana seçeneğinde — savaş yada barış içinde bir arada yaşama, silahlanma yarışı yada bu yarışın sınırlandırılması, sömürge yağmacılığı yada ticari - ekonomik hak eşitliği — «hiç bir bloka bağlı olmama» yönünü seçen ülkeler, kuşkusuz ki olumlu tutumlar takınmışlardır.

Hiç bir tarafa bağlı olmama özelliğinin gerçekten doğru ve daha derin bir yorumu, anti - emperyalist barışçı güçlerle genel bir cephe oluşturulması anlamına gelmemezlik edemezdi. Sosyalist topluluğun ileri sürdüğü dış politika programının, hiç bir bloka bağlı olmayan ülkelerin uluslararası politikadaki doğrultusuyla uyuşmasının yada yakınlığının ilkeleri

buradan ileri gelmektedir. Sosyalist ülkeler ve hiç bir bloka bağlı olmayan ülkeler, barışın pekişmesi, uluslararası uygulamada barış içinde yanyana yaşama llkelerinin sağlamlaştırılması, silahsızlanma, sömürgeciliğin ve ırkçılığın her türüne karşı mücadele gibi başlıca sorunları tek ve genel bir görüş açısından ele almaktadırlar.

Bundan 14 yıl önce Belgrad'da, henüz hiç bir tarafa bağlı olmama doktrinin başlangıcında, 25 ülke bu doğrultunun ilkeleri altına imzalarını koymuşlardı. Cezayir'de yapılan 4 ncü toplantıda, bu ülkelerin sayısı 3 kat artmış ve 76 olmuştu.

Sayıca zenginleşme ve eylemin olgunluk kazanışı, bugün yeni uluslararası atmosferin emperyalizme, onun ince şekillerine, sömürge yağmacılığına karşı mücadelenin geliştirilmesi için daha önce görülmemiş elverişli koşullar yarattığı bir sırada, çok daha isabetli olmuştur. Sovyetler Birliği'nin girişimcisi olduğu gerginliğin yumuşatılması, hiç bir bloka bağlı olmayan ülkelerin dış politikadaki etkinliğine ve onların toplumsal ilerlemesine yardımcı olmaktadır.

20 nci yüzyılın siyasal, ekonomik ve gerçek yaşam alanlarında sosyalist dünya, kurtuluşuna kavuşan ülkelerin objektif müteffiki durumundadır. Cezayir Dışişleri Bakanı Abdelaziz Buteflika'nın ileri sürdüğü bu düşünceyi, bugün, hiç bir bloka bağlı olmayan ülkelerin bir çok etkin liderleri de paylaşmaktadırlar. **(APN)**

SSCB YARDIMIYLA

1975 yılında SSCB'nin gelişen ülkelerle yaptığı ekonomik işbirliğinin sonuçlarına ilişkin veriler Moskova'da yayınlandı. 1 Ocak 1976 tarihinde, genç bağımsız devletlerde, Sovyetler Birliği'nin yardımıyla 507 tesis, bu arada 208 sanayi işletmesi hizmete girmiş durumdaydı.

Bir dizi ülkede, SSCB'nin katkısıyla kurulan işletmeler, ulusal ekonominin temelini oluşturmaktadırlar. Örneğin, Afganistan'daki bu tür işletmeler, geçen yıl sınai ürünün %45'ni üretmiş ve her on Afgan işçisinden birine iş sağlamıştır.

Sovyetler Birliği'nin gelişmekte olan ülkelere yaptığı tüm ekonomik ve teknik yardım hacminin onda dokuzu üretim alanına, bunun da dörtte üçünden fazlası sanayi ve enerjiye harcanmaktadır.

Bir kural olarak SSCB, bu devletlere, devlet sektörüne üstünlük sağlayan ve uygun bir dalın çekirdeğini ve birbirine bağlı üretimlerin gelişim temelini oluşturacak olan büyük sınai işletmeler kurmakta yardım etmektedir. Sonuçta, Sovyetler Birliği'nin partönerleri, belirli bazı malları ithal etme gereğinden kurtulmakta, ödeme dengelerini iyileştirmekte ve ulusal ekonomilerinde daha elverişli oranlarda büyüme elde etmektedirler.

Sovyetler Birliği, ekonomik yönden en az gelişmiş Asya, Afrika ve Latin - Amerika ülkelerine, bu ülkelerin hükümetlerinin isteğiyle, öncelikle yapım, hafif ve gıda sanayii ve tarımın örgütlenmesinde, yani en kısa za-

manda sonuç veren ve halkın en zorunlu gereksinimlerini karşılayan dallarda yardımcı olmaktadır.

Tekelci olan ve gelişen ülkelerin «yardımcıları» diye adlandırılan kapitalist devletlerden farklı olarak, Sovyetler Birliği, kendi yardımıyla kurulan bir tek tesise bile sahip değildir, ve bunlar üzerinde kontrol hakkı iddia etmemiştir. Üstelik, sorunun sadece biçimsel yönü değil, fakat gerçek yönü de söz konusudur.

Bunun ne derece doğru olduğunu şu örnek te göstermektedir: Batı'nın önde gelen otomobil firmaları, gelişmekte olan ülkelerde genellikle montaj fabrikaları kurmaktadırlar. Bu fabrikaları hukuksal yönden kim yönetirse yönetsin, onlar aksam ve yedek parçaları gönderen yabancılara sıkı sıkıya «bağlıdırlar». Her şey onlara bağlıdır: üretim hacmi ve ekonomik göstergeleri, iş yeri sayısı ve sürüm. Böylesi bir «bağlantı», hem gerçek bir ekonomik istikrarsızlık kaynağı, hem de siyasal baskı aracıdır (İstediğimizi yapmazsanız, parça teslimini keseriz, konveyör durur, insanlar işsiz kalır.)

Sovyetler Birliği, gelişmekte olan ülkelerle, onların ekonomisine nüfuz etmek, tek taraflı maddi ve siyasal çıkarlar sağlamak için işbirliği yapmamaktadır. Üstelik, Sovyetler Birliği, sık sık partönerlerine, Sovyet mallarıyla rekabet edebilecek ürünler üreten işletmeler yapılmasında yardım etmektedir. Metalürji alanında Sovyet - Hindistan işbirliğinin ilk tesisi olan Bhilay fabrikası, hemen hemen tamamen Sovyet araçlarıyla donatılmış, bunları Hindistan'ın kendisi yapmamıştı. Şimdi ise, durum bambaşkadır: Bakoro'daki metalürji fabrikası, donatımının büyük kısmını, daha önce SSCB yardımlarıyla kurulan bu tür Hindistan fabrikalarından almaktadır. Oysa, kapitalist bir firmanın görüş açısından, partönerine, ürettiği ürünlerde kendine olan gereksinimin azalmasına yol açacak işletmelerin yapımında yardım etmek bir paradokstur.

Hindistan Başbakanı İndira Gandi, geçenlerde SSCB'ye yapığı ziyareti sırasında, Sovyetler Birliği'yle Hindistan arasındaki işbirliğinin, «farklı siyasal ideolojileri destekleyen, farklı toplumsal ekonomik sistemlere sahip olan ülkelerin ortak yarar ve ilerleme için birlikte çalışabileceklerinin parlak bir örneği olduğunu» söylemiş ve şöyle devam etmişti: «UNCTAD raporlarından birinde , bizim işbirliğimizden, öykülenebilecek bir örnek olarak söz edilmektedir. Biz, kendi adımıza, Sovyetler Birliği'nin yardımını, gerek yardımın miktarı, gerekse çok - yönlülüğü açısından değerlendiriyoruz, çünkü yapılan yardım devlet sektöründe ağır sanayii kurmamıza ve Hindistan'ın bağımsızlığını güçlendirmemize yardım etmiştir.»

Sovyetler Birliği'nin gelişmekte olan ülkelerle ekonomik ilişkileri, dünya kapitalist pazarındaki rekabet mücadelesinin katılımcıları tarafından anlaşılamıyacak özellikleri kapsamaktadır. Planlı bir ekonomi sürdüren ve toplumsal üretimi dinamik olarak geliştiren Sovyetler Birliği'nde «serbest» parasal olanaklar ve üretim güçleri yoktur ve olamaz da. Şu halde, bunları yurt dışında kullanma gereği de yoktur. Tersine, SSCB, bizzat ka-

pitalist ülkelerden kredi almakta ve bu krediler için genç ulusal devletlerin ödediklerinden daha yüksek faizler ödemektedir. Pahalı kredi alıp, aynı zamanda daha ucuz kredi vermenin ne anlam taşıdığı sorulabilir.

Bu ve buna benzer «paradokslar» sadece görünüştedir. Eğer somut olaylar genel çerçeve içindeki ilişkileriyle birarada ele alınırsa, bu paradokslar tuhaf görünmekten çıkmaktadır. «Yardım»ın amacı, kâr, pazar elde etme, diğer bir devletin ekonomisine nüfuz etme, siyasal ve askersel avantajlar sağlamak olduğu zaman, bu tür eylemler gerçekten de anlamdan yoksundur Bu tür eylemler, kapitalist ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki ilişkilerde açıkça yer almamaktadır. Fakat SSCB - genç ulusal devletler işbirliğinde, bunlar, Sovyet dış ekonomi politikasının görevlerine uygun düştüğü için doğaldır.

Sovyetler Birliği, bundan çıkarlıdır ve gelişmekte olan ülkelerin gerçek bağımsızlıklarını kazanmaları, güçlü, dünya ticaretini istikrara kavuşturan ve uluslararası iklimin yumuşamasına yardım eden bir uluslararası ekonomik alış - verişin tüm haklara sahip katılımcıları olmaları için bunu esirgememektedir.

Gördüğünüz gibi, Sovyetler Birliği'nin ve eski metropollerin, bağımsızlığını elde etmiş devletler konusundaki niyetleri taban tabana zıttır. Eski metropoller, partönerlerinin gerçek köklü çıkarlarını değil, fakat ekonomik ve siyasal dolaysız kazançlar ararlar. Onlar, gelişmekte olan ülkelerin gerçek bağımsızlığını sağlayanlarla aynı yolda yürüyemezler, onlar böylesi bir bağımsızlığın düşmanıdırlar, çünkü bu bağımsızlık onları alışkın oldukları avantajlardan yoksun bırakmaktadır. Onlar, gelişmekte olan ülkelere göreceli fazla sermayelerini ancak ve ancak kendileri için gerekli ve kazançlı olduğu zamanlarda vermeye hazırdırlar.

Sovyetler Birliği'ne, gelişmekte olan ülkelerden hiçbir yarar sağlaması gerekli değildir. Sovyetler Birliği, dünya ekonomik ilişkilerinin adalet temeli üzerinde ve sonuç olarak herkese kazanç sağlayacak biçimde yeniden kurulmasına çalışmaktadır. Uzun vadeli çıkarların çakışması, Sovyetler Birliği'nin, partönerleri için kazançlı olanı kendisi için de kazançlı olarak kabul etmesine yol açmaktadır.

Birbirine zıt gerekçeler, biri bağımlılığı sonsuzlaştıran, diğeri genç devletlerin bağımsızlığını güçlendiren son derece farklı bir ekonomik ilişkiler içeriği ve biçimi yaratmaktadır. (Aleksand Gıber. - **APN** Ekonomik Gözlemcisi)

PEKİN YENİ - SÖMÜRGECİLERİ DESTEKLİYOR

Çin Halk Cumhuriyet'nin Birleşmiş Milletler Teşkilatı içindeki dört buçuk yıllık üyeliği göstermektedir ki, Pekin yöneticileri, bu örgütü ve bu örgütün kuruluşlarını uluslararası ilişkilerde gözlemlenen yeni esintilere engel olarak kullanmakta, bunları emperyalizm ile, sömürgecilik ile mücadele eden halkların bölünmesi için kötüye kullanmaktadır.

Mao diplomasisinin gelişen devletlere karşı ilkesiz politikasının en açık belirişi, Pekin'in Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın 4 ncü Ticaret ve Ekonomik Gelişme Konferansı'nda (UNCTAD) özellikle kendini göstermiştir. Kenya'nın başkenti olan Nairobi'de sona eren konferansın ilk çalışmaya başladığı günlerden sonuna kadar, Çin, elinden geleni yaparak, gelişmekte olan ülkelerin örgütlerini yıkmak, bunları yanlış yola yöneltmek, yanlış bilgi vermek, bu ülkeleri yeni - sömürgeciliğin pençesine düşürmek için çaba harcamıştır.

Pekin temsilcileri başlıca gayretlerini, gelişmekte olan ülkelerin sosyalist ülkelerle ekonomik işbirliğini yıkmaya yöneltmişlerdir. Çin delegegesi Çou Hua - minh, SSCB ve SEV (EYK - COMECON)'in diğer ülkelerini küçük düşürmek, onlara yalandan suç yüklemek, SSCB'nin Asya, Afrika ve Latin - Amerika ülkelerine sağladığı yardımlarının niteliğini bir kez daha bozmak için harcamışlardır. Gelişen ülkelerin durumlarına bakmaksızın, Çin delegesi, ortak sanayi ve ticaret şirketleri gibi sosyalist ülkeler arasındaki işbirliğinin olumlu ve somut girişimlerine bile karşı çıkmıştır. Oysa, bu gibi ortak girişimler, ileri sanayi teknolojisini, bir çok bağımsız devletlerin sanayileşme politikasına ileten geniş bir kanal sayılabilir. Bu nitelik ise Pekin'in sinirlerini bozmaktadır.

Pekin'in, gelişmekte olan ülkelerin, sosyalist dostluk birliğine katılan ülkelerle işbirliğine engel olma çabasının amacı, gelişmekte olan ülkeleri güçlü siyasal, ekonomik ve diğer desteklerden yoksun kılmaktadır. Maocuların bu çizgisi, gelişmekte olan devletlerin ulusal çıkarlarına çok ciddi zarar verdirmektedir; zira, Batılı ülkelerin içinde bulundukları keskin ekonomik kriz ortamında, sosyalizm ile işbirliğinin kurulması, «üçüncü dünya» devletlerinin ekonomisine yansıyan kriz sonuçlarının etkisini yumuşatmaktadır.

Pekin, sosyalist dostluk birliği tarafından sağlanan yardım sayesinde, gelişmekte olan ülkelerin sömürgeciliğin baskısına dayanıp, bağımsız bir politikayı hayata geçirebildiklerini görmektedir. Fakat Maocuların hegemonya şemaları açısından, gelişmekte olan ülkelerin, Pekin'den de tamamen bağımsız bir politikaya sahip ülkeler durumuna gelmeleri, hiç mi hiç uygun düşmemekte ve bu planları ile bağdaşmamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin Pekin'e bağlı olmadan kendi politikalarını gütmeleri, Çin yöneticilerinin hegemonya planlarına uymamaktadır. Çin yöneticileri, «tavsiyeleri» ile, gelişmekte olan ülkelerin geri kalmışlık düzeyini aynı düzeyde «dondurmak» istemektedirler, zira, böylece, bunları etkileme olanaklarına istedikleri gibi sahip olabileceklerdir.

Konferansta dikkati çeken noktalardan biri de, Maocuların, gelişmekte olan ülkelerin halklarının «birincil gereksinimlerinin sanayileşme değil, fakat daha çok orta ve ufak çapta kuruluşlara» gereksinimleri oldukları şeklindeki tipik bir yeni - sömürgecilik tezinin propagandasını yapmalarıdır.

Komisyonların çalışmaları sırasında Çin temsilcileri, herhangi so-

mut, pratikle ilgili bir öneri ileri sürmemişlerdir. Çin delegasyonu, Pekin'in, gelişmekte olan ülkeler için neleri yaptığını veya yapmak istediğini söylememiştir. Son yıllarda bir çok gelişmekte olan ülke, Çin yardımının olumsuz bir takım etkenleri içerdiğini farketmektedirler: Çin Halk Cumhuriyeti'nin yardımı ile kurulan tesisler, teknik düzeylerinin düşüklüğü, ileri dünya teknolojisinden kat kat kötü nitelikleri ve donatımlarının zayıflığı nedeniyle yetersiz kalmakta, sözleşmeler yapay bir biçimde sürüncemede bırakılmakta, geciktirilmektedir. Bütün bunlar, Çinlilerin mümkün olduğu kadar uzun bir zaman, oralarda şu yada bu bahaneyle kalmaları için yapılmaktadır.

Pekin delegeleri, «kendi güçlerine güvenme» belgilerini, yalnızca gelişmekte olan ülkelerin sosyalist dostluk birliği ülkeleri ile işbirliği söz konusu olunca ileri sürmekte ve dayatmaktadırlar. Fakat genç bağımsız Afrika, Asya ve Latin - Amerika devletlerinin kapitalist ülkelerle işbirliği söz konusu olunca, emperyalist ekonomik birliklerin kurulması politikasını «takdirle karşıladıkları» gibi, üstelik buna Pekin'de «ikinci dünyanın üçüncü dünya ile kurduğu diyalog» adını vermekteler; bununla da yetinmiyerek, gerçeği hiçe sayarak, «ortak pazar»ın gelişmekte olan ülkelerle ilişkilerini «olumlu ve eşit haklara dayanan ilişkiler» olarak nitelendirmektedirler.

Çin delegasyonunun, sonuç belgelerinde şu konuların söz konusu edilmesi isteği, UNCTAD toplantısına katılanların hayretleri ve isyanları ile karşılanmıştır: uluslararası yumuşamanın, silahsızlanma etkeninin halklar arasındaki ilişkilerin ve ekonomik işbirliğinin gelecekteki iklimini etkileyen etkenler olarak kavranılması Çin delegasyonu tarafından kabul edilmemiştir. Bazı Batılı ülkelerin delegasyonları da, toplantı belgelerinde, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konseyi'nin sonuç belgesinden söz edilmemesini istemişlerdir. Batı delegelerinin gelişmekte olan ülkelerin delegeleri ile konferanstaki şiddetli tartışmaları sonucunda, Pekin'in bütün gayretlerine rağmen, gelişmekte olan ülkelerin delegasyonları ile sosyalist ülkelerin delegasyonları arasında işbirliği eğilimi oluşmuştur.

UNCTAD'ın 4 ncu toplantısındaki Pekin'in konumu, Çin yöneticilerinin açık ve seçik olarak emperyalizme hizmet ettiklerini kanıtlamaktadır. (G. Stroyev, İzvestiya - **APN**)

BİRLEŞİK VİETNAM BAYRAĞINDAKİ ALTIN YILDIZ

Vietnam'ın birleşmesi tarihi bir olay olmuştur.

Dünya haber ajansları, Birleşik Vietnam Ulusal Meclisi'nin ilk toplantı döneminin en önemli sonucunu belirtirlerken, geçmişe kesin bir çizgi çizildiğini, Vietnam'ın sonsuza değin bir bütün halinde kalacağını ifade etmektedirler.

Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Birleşik Devleti'ne bayrak olarak, Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'nin kırmızı fon üzerindeki altın yıldızlı bayrağının aynen alınmasında büyük bir adalet vardır.

Bayrağın kızıl rengi, tarihi boyunca defalarca yabancı istilacılarla, ulusal bağımsızlığı ve ülkenin birliği için çarpışmaktan geri kalmayan Vietnam halkının irade ve cesaretini çok güzel bir biçimde simgelemektedir. Süresi boyunca Vietnamlıların savaş geleneklerinin temelinin atıldığı Çin - Vietnam savaşı tarihçeleri, Fransız sömürgecilerine ve Japon militaristlerine karşı verilen mücadele, en güçlü emperyalist devletin — ABD'nin — saldırganlarına karşı koyma, bunu kanıtlamaktadır.

Beş köşeli altın yıldız, özgürlüğü, sosyalizmi ve dayanışmayı simgelemektedir. Vietnam halkının sosyalist ülkelerin ve ilerici dünya kamuoyunun desteği ile birleşen kahramanlığı ve fedakarlığı, müdahalecilere ve suç ortaklarına karşı koyabilecek güçlü orduyu oluşturmaktadır. Emperyalizmin, İkinci Dünya Savaşından sonra, kuzeyde sosyalist devletin üstesinden gelmek ve güneyde ulusal kurtuluş devrimini bastırmak için başvurduğu en büyük silahlı girişim, özellikle bu bölgede büyük bir başarısızlığa uğramıştır.

Bununla ilgili olarak, Birleşik Vietnam'ın politika sahnesine çıkışının analizini yaparken «savaş yoluyla bu ülkenin özgürlüğe kavuşması ve birleşmesinin sadece Asya için değil, fakat bütün dünya için tarihi bir anlamı» olduğunu belirten Japon gazetesi «Asahi»nin gözlemcisi gibi gözlemcilerle düşünce birliğine varmak zor değildir.

Hanoi toplantısında konuşan Vietnamlı komünistlerin lideri Le Duan, yeni dönemin stratejik görevlerinin, savaştan barışa, bölünmüş bir ülkeden bağımsız ve bütün bir ülkeye geçiş, toplumun sosyalizm yolunda ilerlemesi olduğunu, söylemiştir. Vietnam Emekçileri Parti'si, ortaya somut bir görev koymuştur: bütün ülkede, yaklaşık 20 yıl içinde sosyalizmin tüm maddi ve teknik temelinin kuruluşunu sonuçlandırma. Bu arada sanayileşme, geçiş döneminin ekseni olarak açıklanmıştır.

Kuzey ve güneyin, sosyalist kuruculuğun farklı aşamalarında bulunarak birleştiklerini gözönünde tutmak gerekir. Geçen yıl 30 ncu yıldönümünü kutlayan Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'nde, başta SSCB olmak üzere diğer sosyalist ülkelerin desteği ile sağlam bir maddi temel kurulmuştur. Daha bir yıl önce devrilen halk düşmanı kukla bir rejimin bulunduğu güneyde ise, çok şeyler yapmak gerekmektedir. Toplantıda her şeyden önce sosyalist temele dayanan üretim ilişkilerinin oluşturulması gerektiği belirtilmektedir. Kompador burjuvazinin artıklarının ortadan kaldırılması, vurguncu pazar mekanizmasının kökünden kazınması zorunludur.

Geçen yıl bazı Batı yayınlarında, güney Vietnam topraklarındaki yenileşmeyi antipati ile karşılayan yazılar çıkmıştı. Büyük bir devlet sektörünün kurulması «ulusal bir ihanet», tarımda yüzbinlerce Vietnamlıya iş sağlayan devlet kooperatiflerinin kurulması «zorunlu güç» önlemi, halk eğitiminin geliştirilmesi «komünistlerin kanunsuzca hareketi» olarak açıklanmıştı.

Hatta, Birleşik Vietnam Ulusal Meclisi'ndeki genel seçimlerin önce-

sinde, İngiliz «Daily Telegraph» gazetesi, Hanci'nin yavaş yavaş hazırladığı bir «gömme merasiminin» yaklaştığı kehanetinde bulunmaktaydı.

Fakat gazetenin yaptığı, gömme ile doğumu birbirine karıştırarak zamanın akışını anlayamamaktır. Gerçekte ise, güçlüklerle kazanılan deneyimlerden sonra, halkı Komünist Parti'sine inanan, yepyeni bir Vietnam doğmaktadır. Bugünlerde «Nyan Zan» gazetesinin yazdığına göre, Kuzeyde ve güneyde 50 milyon yurttaş yeni doğan sosyalist Vietnam'ın kuruluşu için bütün maddi ve manevi güçlerini sarfetmeye kararlıdır.

Ulusal Meclis milletvekillerinin, Vietnam'ın elverişli bir uluslararası ortamda yeni görevleri yerine getirdiği şeklindeki görüşlerini kabul etmemek olanaksızdır. Laos ve Kamboçya'da halk egemenliği güçlenmektedir. Barışçı sosyalizmin ve ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış güçlerinin dünya olaylarındaki etkileri artmaktadır. Vietnam'ın otoritesi ve siyasal rolü sürekli olarak genişlemektedir. Örneğin bugünlerde Londra'da, Ingiltere'nin Birleşik Vietnam'ı resmen tanıdığı açıklanmıştır. Siyasal ilişkilerinin yanısıra, Hanoi'nin dış dünya ile olan ekonomik ilişkileri de artmaktadır.

Meclisin toplantı döneminde belirlenen yeni devletin dış politika doğrultusu açık ve seçiktir; hiç bir haksızlığa yer vermemektedir. Bu, sosyalist ülkelerle, bağımsızlık, barış ve sosyal ilerlemeyi savunan bütün halklarla birlikte olmaktır. Bu, Güney - Doğu Asya'da, ve bütün dünyada barış ve güvenliğin sağlamlaştırılmasına katkıda bulunma kararlılığının tam ifadesidir.

«Vietnam bir tanedir, Vietnam ulusu bir bütündür. Nehirleri kurutup, dağları yıkabilirsiniz, fakat bu gerçeği hiç bir zaman değiştiremezsiniz». Vietnam ulusunun atası Ho Shi Minh'in bu sözleri, ülkenin her köşesinde bilinmektedir. Vietnam yurtseverleri bu gerçek için kanlarını dökmüş, hayatlarını vermişlerdir. Ve bu gerçek temel yasa, bağımsız, bütün, barışçı ve sosyalist Vietnam'ın yeni anayasasında vücut bulmuştur. (APN)

EKOLOJİ SORUNUNA İKİ YAKLAŞIM TARZI

Daha topu topu on yıl önce, «ekoloji» terimini göreceli olarak pek az uzman biliyordu; şimdi ise, çevrenin korunması sorununa ilişkin yazıların yayınlanmadığı büyük tirajlı hemen hemen hiç bir dergi ve yayın yoktur.

Çünkü insanlık ekoloji bunalımı tehlikesiyle karşılaşmış bulunmaktadır. Bu tehlikeyi doğuran bizzat insanlardır. İnsanlık, yüzyıllarca doğaya yaptığı etkinin doğuracağı sonuçlara hiç önem vermiyordu. Sanayi kuruluşları, sayısız kentler, çevreyi zehirli gazlarla, sıvı ve katı döküntülerle kirletiyorlardı. 20 nci yüzyılın ikinci yarısında hızla gelişen sanayi, verimli toprakları mahvederek yeraltı kaynaklarını düşünmeden harcıyordu.

Tüm bunların, doğal olarak, biosfere etki yapmaması olanaksızdı. Çevrenin tehlikeli derecede kirlendiği, özellikle son yıllarda ve en başta

ABD, FAC ve Japonya gibi gelişmiş Batılı ülkelerde kendini hissettirmiştir.

Batıda, insanın beklemediği yerden gelebilecek felaketlerden, «ekonomik yayılma iblisi» nin yeryüzünde insanların hayat koşullarını baltalamakla tehdit ettiğinden, söz etmeye başlamışlardı. Tanrı kadar değerli sayılan ekonomik ilerleme, aforoz edilmeye başlanmıştır. Toplumsal biçimleri ne olursa olsun, sınai gelişim süreci, yaklaşan çevre kirlenmesi bunalımını doğuran ilk kaynak olarak ilan edilmiştir. Bir dizi incelemelerde, bu arada Massachussets Teknoloji Enstitüsü'nün bilim adamlarının «Gelişmenin Sınırları» adlı kitabında da gösterildiği gibi, şimdiki ekonomik gelişmeyi durdurmak için, global dengenin kompüter modelleri hazırlanmaya başlanmıştır.

Jeolog Preston Claude, ABD'de çıkan «Sabit Bir Biçim Alan Ekonomi» adlı kitabında şunları yazmaktadır: insanlık, çevre zehirlenmezden çok önce, fazla ısınmış atmosferde «pişebilir». Çevrenin biyo - sağlık hacim kapasitesi, sınai dünyanın yoluna fiziksel bir engel çıkarmaktadır. İktisatçılardan Kenneth Boulding, «Dünyanın Gelecekteki Uzay Gemisinin Ekonomisi» adlı yazısında, gezegenimizin gelecekte ölü bir alan olacağını, buna çağdaş insanın yeraltı kaynaklarını düşünmeden tüketmesinin neden olacağını yazmaktadır. Boulding'e göre, kapitalizm koşullarında, kişi gelecek için fedakarlık yapmak istememekte ve doğadan kendisine gerekli olan - olmayan herşeyi almaya çalışmaktadır. Kenneth Boulding, daha sonra şöyle yazmaktadır: «Müsrifçe harcadığımız sevincimizin üzerine, artık gelecekteki uzay gemisinin gölgesi çökmüş bulunuyor.»

Para babalarının en hızlı kesimlerini destekleyenler, bu gibi tahminleri kesinlikle eleştirmişlerdir. Bunlar, kapitalizmin, ortaya çıkan ekoloji sorunlarını çözme gücünde olduğunu iddia etmektedirler.

Sovyet uzmanları ise, bu soruna bambaşka bir açıdan yaklaşmaktadırlar. Sovyet uzmanları ekolojik felakete dair tahminleri kesinlikle reddetmektedirler. Çünkü Sovyet uzmanlarının düşüncesine göre, ekolojik bunalımı doğuran gerçek sosyal nedenler maskelenerek, kapitalizm ve sosyalizm bir düzeye konulamaz.

Dünyanın toplumsal gelişim süreci, ekoloji bunalımının doğrudan doğruya kapitalizmin genel bunalımına bağlı olduğu yargısını, çağımızda ekoloji sorunlarını en başta yeraltı kaynaklarını amansızca sömüren kapitalist üretim biçiminin doğurduğunu, gittikçe daha fazla doğrulamaktadır. 1973 yılında Nobel Ödülünü kazanan, Max Planck Enstitüsü'nün yöneticisi ünlü Avusturyalı bilim adamı Konrad Lorentz, «Uygar İnsanlığın Sekiz Ölümcül Günahı» adlı kitabında açıkça şunları yazmaktadır: «Teknolojik genişlemenin» zararlı sonuçları bir hayli azaltılabilir, bunun için doğayı planlı biçimde etkilemek gerekir. Kâr peşinde koşmamak ve «içinde bulunulan anda doğadan gerekli olan - olmayan herşeyi alma» psikolojisinden vazgeçmek gerekir. İnsanlık kör kaldıkça ve canlı doğayı barbarca tükettikçe «ekoloji yıkıntıları» kendisini tehdit edecektir.

Fakat, Batıda, burjuva sisteminin ekoloji bunalımından sorumlu olmadığını kanıtlamak için çeşitli yollara başvurulmaktadır. Günahını başkasına yükleme yöntemi, en çok yayılmış yöntemlerdendir. Bu açıdan, Profesör M. Goldman'ın «İlerlemenin Zararlı Sonuçları: SSCB'de Çevre Kirlenmesi» adlı kitabı dikkate değer. Amerikalı Profesör şu soruyu sormaktadır: «Sınai sistemi ilk kuran kimdir?»; ve şu yanıtı vermektedir: «Kapitalizmdir. İşletme ve fabrikaların tüten bacaları, bir kaç yüzyıldır kimlerin pencerelerinden görünüyor? Kapitalist kentlerde yaşayan insanların pencerelerinden. Bunun içindir ki -diyor Goldman- fabrika bacalarının dumanı, kapitalizme bağlanıyor, oysa bu yanlış birşey, çünkü kapitalist toplum çevrenin korunması sorununu çözmüştür.». SSCB ise, sanayileşme yoluna daha geç girdiğinden çevreyi mahvediyormuş. Bu iddiayı kanıtlamak için Sovyet basınında çıkan eleştiri yazılarından ayrı ayrı önemsiz olaylara işaret edilmektedir. Bir de, Sovyet toplumunda ekonomik potansiyelin artışıyla birlikte, çevrenin korunması sorununun planlı bir biçimde ve sebatla çözümlenmesi, sessizlikle geçiştirilmektedir!

Bugün SSCB'de bu sorunların çözümlenmesini olanaklı kılan sağlam ekonomik temel bulunmaktadır. Bir dizi yasa ve kararlara, toprak, su, atmosfer ve yeraltı kaynaklarının rasyonel ve ekonomik biçimde kullanılması sorunları yansımıştır. Bu yasa ve kararlara, yıllık Sovyet ekonomik planlarında yer ayrılmıştır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 25 nci Kongre'sinde, bu soruna büyük bir dikkat gösterilmişti. Sanayi ve tarım geliştirilirken, çevreyi korumak, doğayı iyileştirmek, doğaya dirimsel güçlerini ortaya çıkarmada yardım etmek gerekliliği belirtilmişti.

Geçen dokuzuncu beş yıllık plan döneminde, SSCB'de çevrenin korunmasına büyük ölçüde para ayrılmıştı. Örneğin, 1972 - 1975 yıllarında Volga ve Kama kıyılarındaki 15 kentte, 300 milyon rubleye mal olan temizleme düzenleri kurulmuştur. Aynı dönemde, Volga ve Ural nehirleri bölgesindeki 421 işletmede sanayi kirlenmesini temizleyen düzenler kurulmuştur. Bunlar en son sistem otomatik kontrol ve yönetim araçlarıyla donatılmıştır. Eskiden boş olan bir milyon hektarı aşan topraklar ağaçlandırılmıştır. 40 milyon hektarı bulan tarlaların kenarlarında, toprağı rüzgar ve su erozyonundan koruyan ağaçlar dikilmiştir. Halen ülkede 4.600 sıhhi epidemiyoloji merkezi, 80'den fazla bilimsel araştırma enstitüsü, 20 bin doktor, 6 bin mühendis, kimyager, biyolog, entomoloji uzmanı; her gün, hava, su, toprak durumunu, kent ve köylerin, fabrika ve diğer işletmelerin sağlık durumunu kontrol etmektedirler.

Onuncu beş yıllık plan döneminde, çevrenin korunması yolunda daha büyük işler başarılacaktır; bu iş için 11 milyar ruble ayrılmaktadır.

SSCB ekoloji sorunlarına sadece teorik yanıt vermemekte, fakat, aynı zamanda tüm toplumun ve her insanın yararına, bugünkü ve yeni kuşakların yararına sorunları çözümleme olanağını veren doğru yollar da bulmaktadır. **(A P N)**

